

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész óvre 12 pengő, félóvre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postafelrakókpénztári csokkszámia: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

mohó élnivágyása ez s úgy látszik, olyan erővel sodorja magával az embereket, hogy még a szülői kötelesség-ösztönt is képes elhomályosítani, megbillenteni s nem egy esetben végleg el is hallgattatni.

A gyermek halála.

Kormányzói szózat hangzott el Harkány-fürdőről a több magyar gyermekért. A nemzet emberi és történelmi lelkiismeretéhez szóló intelem okait statisztikából, könyvekből, újságokból ismerjük, ezért nem is térünk ki itt a kérdés részleteire. De ha már a gyermekért a legfelsőbb helyről is intelem szállt felénk, szóljunk róla egymás között mi is. Nem a többgyermekről, hanem a szülő és a gyermek egymásközötti viszonyáról.

A régi jóvilágban, amikor mi éltük a gyermekkort, az első értelmes gondolat és tudatos fogalom, amire ráébredtünk, az volt, hogy a szülőknek hálával és tisztelettel tartozunk s ezt az intelmet azután számtalanszor hallottuk és tanultuk az iskolában, templomban, könyvekben és a nevelés minden más módján. A gyermeki kötelességnek ez az alaptörvénye vériinkké vált, természetes tehát, hogy most, amikor nekünk vannak gyermekeink, most már mi várjuk tőlük a hálát és tiszteletet. Kérdés azonban, megadjuk-e mi is a gyermeknek azt, amit annak idején a szülőktől mi megkaptunk?

Valószínű, hogy sok szülő tudatosan még soha nem is gondolt erre a kérdésre. Részint azért, mert a szülői kötelesség ösztöne egymagában is elég erős bennük ahhoz, hogy ennek a legemberibb hivatásnak minden áldozatát és terhét botladozás nélkül vigyék, az újabb idők jelei szerint azonban sok szülő már nem halad nyílegyenesen ezen a verejtékes úton, hanem elkalandozik jobbra-balra, amit sokan nem tennének, ha a szülői kötelességről világos fogalmaik volnának. Úgy is mondhatjuk ezt, hogy túlsokat hallottunk és hallunk gyermeknevelésről, annál kevesebbet, talán semmit a — szülőnevelésről, amire pedig számtalan mai tünet szerint igencsak szükség volna.

Mert vannak szülők, akik a gyermekről csak a lét fenntartásához nélkülözhetetlenül szükséges fizikai eszközökkel gondoskodnak, a maguk egyéni életvágya miatt ugyanis többre nem futja. Évtizedek óta tömérdek küzdelem és lemondás szakadt az emberek vállára s emberileg talán magyarázható is, hogy kiki igyekszik menteni a menthetőt, igyekszik az élet kellemesebb, színesebb részéből kiemelni magának valamit, amihez annyi keserves esztendő után még hozzájuthat. Zavaros idő

Valamikor a szülői önzés fehér holló volt, manapság varjüsereggé szaporodva szedi az apró áldozatokat. Későn érkezett s a családi kört felrobbantó szerelem, divatos ruha, a megszokott napi félliter — vagy több —, azután terítettasztal-versengés, szórakozás: mindmegannyi csábító alkalom a szülői önzésre. Hiszen igaz, a gyermek csendben marad, csak jóllakják. Nem követel többet, hanem még ezt a keveset is rátanított hálával és tisztelettel fogadja a szüleitől, de lassanként nyiladozik a szeme és a szülői önzés legelső meglátása elegendő lesz arra, hogy a hálát és tiszteletet azután már csak színlelni tudja, sőt nyíltan is szembeszálljon a szülővel s az általános önzés sodrában maga is kiverelkedje magának a napoktól, amit erőszakkal elérhet.

Még több a hiba, ha az erkölcsi, jellembeli, lelki példaadásra gondolunk. Sokat beszélnek és írnak erről már hosszú évek óta, de mindenki a maga szemével láthatja, hogy sok szülő bűnös ezen a téren is. Nem természetes-e, ha a gyermek azon az úton indul, amit a szülő mutat neki?

Azon se csodálkozzék aztán az ilyen szülő, ha a hálát és tiszteletet hiába várja a gyermektől. Lépten-nyomon halljuk manapság a panaszt, hogy a gyermeki hála és tisztelet egyre kevesebb. A gyermeknevelés technikájáról, módszereiről egész tudomány beszél, bűnbakot keresünk a háborúban és forradalmakban a gyermekanyag romlása miatt s felállítunk mindenféle elméleteket, hogy ezt ellensúlyozzuk, de arról, hogy a szülőt kellene a hivatására, áldozatos kötelességére ránevelni, sokszor rászoritani, annál kevesebb szó esik. Pedig nem kellene nyakatekert gyermeknevelési módszerek, mert a gyermek ma is az, aki minden korban volt, csak a szülők nagyrésze nem a régi.

Térjünk hát vissza arra az ősi alapra, hogy a szülő élete senkié és semmié többé, hanem kizárólag a gyermeké. Akinek gyermeke van, annak számára megszűnt az egyéni élet sok-sok szabadsága s meg kell elégednie azzal, ami mellesleg azért neki is kijut az élet színeiből és csemegéiből. Nem ajándék ez a gyermek számára, hanem a legelemibb jog. Nem a kegyelem kenyerét eszi asztalunknál a gyermek, amiért szolgai kézcsok dukálna. Aki ilyen gyermeki hálát és tiszteletet vár és így értelmetzi a gyermeki kötelességeket, elérkezik egyszer a keserű ráeszméléshez, de akkor már későn lesz.

Csendőrerények.

Írta: CSEPI BÉLA százados.

A nyomozás elméletének ismerete.

Valamikor-való régi világban zsandárnak, pandurnak, olyan emberek mentek, akiknek tetszett a szabad élet, tetszett a betyárokkal egy sorban való kalandozás, kóborlás, akik szenvedélyes embervadászok voltak. Nem tanfolyamokat, iskolákat végeztek. — hanem az öregebbek mellett próbaidőt tölthettek s akik az öreg csendőrök szerint szívükben bátrak, nélkülözések és fáradalmak viselésére készségesek voltak s szerették űzni az „ember-vadat”, azokat véglegesen felvették.

A nyomozás egészen más valami volt, mint ma. Az elkövetett bűncselekmények tetteseit nem kellett nagy fejtörésekkel, feltevésekkel és következtetésekkel kitálatni, mert arról az egy-két, környékre szóló cselekményről a pendelyes gyermek is tudta, hogy ki az elkövetője. A falvak, városok népe jobb erkölcsű volt s igazán kirívott közülük az a két-három ember, aki bűnöző volt. A lakosság maga segített megállapítani, hogy ki volt a tettes; így a tettes személyének megállapítása úgyszólván nem is volt feladat. A nyomozás inkább állott az üldözésből, a félreeső helyek, erdősegek, nádasok felveréséből, — a hosszantartó egymáskergetésből.

Ehhez igazán nem kellett egyéb, mint jó helyi és személyi ismeret, bátorság, kitartás és némi leleménység.

De hol vagyunk ma ezektől a régi szép csendes időktől? ... Az élet útjain való sietés ezer meg ezer új esz-köze, a világháború, meg az utána következő zür-zavaros, békétlenséget, nyomort fakasztó események és idők fel-

zavart hangyaboly módjára keverik, kergetik az emberi-séget. A kis faluk lakói is alig ismerik már egymást s nem okoz feltűnést, ha egyik-másik ember a hatodik határba megy el rövidebb-hosszabb időre s nem okoz feltűnést, ha idegen arcokat, új embereket látnak maguk között. És mennyivel inkább így van ez a nagyobb közösségekben és a városokban. Az élet üteme meggyorsult s ma már nem kell hosszú töprengés ahhoz, hogy üzlet, haszon vagy éppen bűnözős véget úgy cseréljék az emberek a lakóhelyüket, akárcsak a régi világban az üldözött betyárok. Ez az emberkavargás folyik hosszú idő óta és folyni és gyorsulni fog, mert a természet törvényei szerint nincs megállás.

A múlt század utolsó évtizedében egy-egy csendőrös olybá volt vehető, mint a kisszámú és csendesen legelésző nyájra vigyázó bojtár, — aki ismerte a határ minden bokrát, ismerte birkáinak a számát, színét, felismerte a közelgő vihart, a meleg napok és dühöngő telek minden megnyilvánulását, — aki tudta, hogy mikor, melyik birkájára kell jobban vigyáznia, aki ismerte a szomszédokat és a szomszédos vidéket. Ezzel szemben mi ma a csendőrös? ... A futó, rohanó emberek között egy őrszem, aki csak pillanatokra láthat meg egyeseket s ezek alatt a pillanatok alatt kell felismerni s kiválasztani a sok közül azt, akit itt vagy ott valamilyen bűn terhel.

Hogy volna elégséges a csendőri követelmények gyanánt ma csupán a jó helyi- és személyismeret? És látjuk is, hogy a Mádon elkövetett betörés vagy csalás tettesét holnap már Somogyban is keresik a csendőrösök, amikor a Nyomozati Értesítő elviszi a hírt oda is. Sokszor fordult elő — minden csendőr tud ilyenről — hogy az őrszékletben elkövetett bűncselekmény tettesét az ország másik részén fogták el és oda kellett érte menni,

Az obsitos.

Írta: POHARNOK JENŐ.

Akkoriban így ment: ha katona kellett a császárnak, hát csak meglepték a magyar falvakat a császár katonái, pandúrai és kivetették, hogy hány katonát állítson a falu.

Ha nem tudott a falu eleget tenni a császári parancsnak, ha már odaadott minden futóbetyárt, birkatolvajt, falurosszát, szülőszomorító korcsmatöteléket, akkor a pandúrok nekieredtek és ott, ahol érték, megfogták kötéllel a legényt, mint a gróf a nyulakat az irdatlan nagy hálójával, nem nézvé, hogy fias-e, vemhes-e, a pandúr meg nem tekintve, hogy az elfogott ember legény-e, házas-e?

Nem törődtek asszony-jajgatással, gyereksírással, hanem nagy és nekibúsult italozás után csak vitték a katonának valót, vitték messze külföldre, nem egy

évre, nem is háromra, de tizenkét hosszú esztendőre, német szóra, német regulára, a császár hatalmát védeni idegen földeken, idegen tájakon.

*

Egy napsugaras, őszi reggelen bakonyi szekeresek nagy kiáltással hajtottak végig Écs falu utcáján. Azt kiabálták, hogy vigyázatok écsiek, mert Győr felől lovaspandúrok jönnek, katonát fogni a császárnak!

A kiáltó szóra utcára futottak az asszonyok, de aztán csak vállat vonogatva a riasztó szóra, visszasiettek a gyerek mellé, teknő mellé, mert hát bolondok ezek a szekeresek, hogyan jönnének ide pandúrok, mikor tavaly adott Écs falu tizenkét legényt a császárnak! Egy se jött még haza belőle, de aligha is tér egy is haza!

Pedig igazat károgtak a bakonyi hollók. Délután lovaspandúrok nyargaltak a faluba és előkerítvén a bírót, kihirdették a császár parancsát, hogy estére hét, katonának való legényt állítson a falu!

— Fiatalok legyenek, szálalak, erősek, virtuosak, mert a majlandi gyepeken és véres mezőkön erősen fognak a császár katonái, hát küldeni kell utánuk, hogy el ne fogyjanak egészen!

Jajgatott a bíró, hogy kiadták tavaly a tizenkettőt, hogyan adjon ez a kis falu újra hetet!

Piros volt a császári levél pecsétje, de vörösebb lett a strázsamester arca.

— Vagy ideállítja kend a hetet, vagy mi fogjuk ki őket!

Vakarta a fületét a bíró nagy nekibúsulással,

Ez az írem egyelőre olfala. A másik oldalon a régi világ — lehet, hogy durva és kegyetlen — de egyszerű és tanulatlan bűnözője áll a mai idők hivatalos bűnözőjével szemben. Kezében a kés, fejsze, feszítővas és kovás-puska, beléndekmag helyett látjuk a finom műszerek vagy számítást, a technikai és vegyi tudományok fegyvereit! De legkülönösebben szembeötlik a cselekmények elkövetése tekintetében a tanult felkészültség, az egyéniségekhez, képességekhez és jellemjességhez méltó munkamegosztás, amelynek célja mindég a bűncselekményeknek pontos, szabatos, idővel és térrel számoló végrehajtása, — bűnjelek gyors és előre elrendezett eltüntetése vagy értékesítése, — a bűncselekmény nyomainak avartott megsemmisítése. Külön tudományszámba menő ügyeskedés a nyomozóközegek elől való elrejtőzés, azok féltrevezetésére mind-mind jellemzői a mai bűnözőknek.

Megváltozott a működési területünk külső képe. A csendes, áttekinthető és állandósult terület mozgalmatlan, folyton változó és átláthatatlan lett, — mint az a nagy mező, amelyre a művelődés és haladás házakat, kertet, erdőket épített, utakat vezetett, gyárakat emelt és az emberek sokaságával telepítette b. Megváltoztak a bűnözés eszközei, a régi betyár utóda ló helyett kerékpárra, vonatra, gépkocsira s repülőgépre ülve jön-megy s vízi bőröndjében a villanyfűrőt, a gummikesztyűt, az ismeretlen mérget, az álhúhát, a hamis igazolványokat, röpcédulákat s láthatatlan írásokat. Megváltoztak az elkövetések módszerei. Ma már szemrevételezéssel, az eszközök gondos kiválasztásával és kipróbálásával, tervek megfontolásával készíti elő a bűncselekmény sikerét és biztosítja a szákmányt és a menekülést.

Melyik egyszerű, de józan eszű próbacsendőr is ne

jönne rá, hogy — ha az ilyen társadalomban, ilyen eszközökkel és módszerekkel dolgozó bűnözőkkel szemben sikeresen akarja felvenni a harcot, — akkor meg kell tanulnia, meg kell ismernie a bűnözés ilyen folyamatát és meg kell tanulnia a sikeres harc minden célravezető módját.

Honnan fogja megtanulni? ... Arra nem várhat, hogy majd az előfordult esetek során az idősebb csendőr: a járőrvezető munkájából lesi el a teendőket, mert bizony a mai nyomozásoknál nincs mindig idő a fiatal csendőr oktatására, nincs mindig mód arra, hogy véleményét, meghallgassa, vajjon eltalálja-e a lehető leghelyesebb tennivalót. Nincs idő, mód és alkalom, hogy újra csináltasson olyan valamit, amit a fiatal csendőr helytelenül végzett el és különösen nincs mód arra, hogy nagyobb nyomozások alkalmával, amikor több járőr dolgozik, megmagyarázhassa, hogy amit csinálnak, miért csinálják, — mert hiszen sokszor ő maga sem tudja és érti az összefüggést. Így, amint látjuk, a nyomozási részletek gyors végrehajtása és a járőrökénti részletek feladatokra osztás megnehezíti, hogy a fiatal csendőr nyomozás közben tanuljon és tisztában legyen azzal, hogy ezt vagy azt mi célból kell végezniük.

Na meg azután: jól tudjuk azt is tapasztalatból, hogy a bűnöző, ha egy bizonyos területet „learatott”, — ha a lába alatt már nagyon ég a talaj, ha a csendőrök a sok kiderítetlen eseten keresztül már szereztek annyi tapasztalatot tehetetlen dühükben, heteken-hónapokon keresztül végzett fáradságos munkával, hogy nyomára kezdenek jönni a tettesnek, — akkor a tettes átteszi működési helyét jó messzire, ahol sem őt nem ismerik, sem az általa használt bűnözési módszert. Így azután itt is arathat. Nem lehet utolérni az ilyen bűn-

mert hát hogyan állítson hetet, mikor egyet se adnak szívesen!

No meg aki katona-sor alá való, azt elriogatta a bakonyi szekeresek híre, elbújt az már mind, vagy kazal alá, vagy vízmosásba, vagy ott szökik valahol a papok erdején és nem fogja meg azt egy hétig semmiféle parancs se!

Hiszen, ha a magyar haza lenne veszélyben! Ha a magyar király üzenne, hogy katona kell neki, hát elmeune a sánta is, a püpos is, itthon se lehetne tartani őket! De idegen földekre, idegen halálra? Német regulára? Hiszen szegény magyar gyerekek még a lelküket se tudják megkönnyebbiteni, ha utolsó órájukban német, vagy cseh pap hajol föléjük! Hogyan mennének hát szívesen, idegen földeken meghalni?

Már erősen esteledett, de még csak három elbúsult legény itta a kocsmában a császár borát. Cifra csáko a fejükben, foglaló pénz a zsebükben, de inkább lát-szotta halálraitéltnek, mint császár katonájának.

A strázsamester már illa volt a haragtól, mikor mindig csak ember nélkül tértek vissza az emberei. Ke-mény ököllel belelőtt az asztalba.

— No, majd magam nézek utánuk!

Azzal őrséget hagyva, embereivel elporzott a poros úton, fel a hegynek.

Vén róka volt az öreg katona. Tudta azt, hogy van itt hegyközség is. Azt is tudta, hogy a falubeliek mindig hadilábon állanak a szegényebb, de virtuosabb hegyiekkel és bizonyos, hogy nem futottak fel a hegynek a vész hírrel.

Elszörtan vannak ott a házak is, szőlőkben, völgyekben, domboldalokon. Majd akad ott kötélre való! Mert, hogy szavamat ne feledjem, meg is kötözték az ellenszegülő legényt ilyenkoron...

Ejféli messze volt még, mikor megjöttek a hegyről a pandúrok. Izzadtan, porosan, de meghozták a hiányzó négyet.

Bort tettek eléjük, aztán maguk elé is.

— Igyatok, amennyi belétek fér! A császár öfetsége fizeti, most már az ő atyai szíve visel gondot rátok!

Mit tehettek az árvák! Hogy ne hallják az ajtón kívül jajgató asszonysírást, hát azért is inni kezdtek. A zsidó csak hordta, ennivaló is akadt, hát hamar kecvet váltott a bor és már daloltak a legények, a sercego gyertyák közé könyökölve. Fejükön a cifra csáko, vérükben meg már a katona elszánása. Folyt a bor, zengett a nóta. Már tetszett is nekik a vigalom.

Csak egy a hét közül, csak egy ült távolabb, egymagában. Cifra csákója előtte az asztalon, de előtte érintetlenül az ícg kancsója, a császár borával.

Eleinte szölongatták, biztatgatták, de később már nem bántották. Hiszen tudta mindegyikük a szíve bántatát.

Fiatal házas volt, alig hat hónapos. Alig hat hónapos szép asszonya siratja odafenn a hegyen, a frissen meszelt házban, a szép szőlők között. Nem jött le vele, nem engedte, hogy lekísérje, hiszen nehezül már a járása, mert életet hord a szíve alatt...

Ezért ült hát Fehér Ambrus olyan árván, olyan

zót, ha nincs meg a csendőrök tudásában az a legfontosabb felkészültség, amely a tapasztalatokból leszűrt általános ismeretek révén már az első bűncselekmény esetében támpontot, irányt mutat a nyomozás megkezdésére és folytatására.

De nemcsak ezen a téren kell felkészülni. A bűnözési esetek száma megszorodott. Az elkövetés eszközeiben és módjában sok az új és ismeretlen. Ezek az új jelenségek, ha ismeretlenek a csendőr előtt, ha ilyenekről sohasem hallott, olvasott vagy tanult, akkor úgy jár velük, mint az adomabeli egyszeri ember, aki a két csillagó kő közül a gyémántot eldobta és az üveget tartotta meg.

Le is szögezhetjük azt, hogy a mai idők csendőre nem úgy tanul bele hivatásába, mint a mesterembernek készülő szabó, lakatos, cipész vagy bárki más, hogy 5—6 vagy 10 éven át ellesi mestere vagy idősebb társa munkáját, hanem éppen úgy, mint az ügyvédnek, orvosnak, készülő fiatalember, aki éveken át először elméletileg tanulja meg hivatása ágas-bogas útjait megismerni s ezeken az utakon sikeresen munkálkodni.

Igy az a most jelentkezett próbacsendőr, akit két hónapra beosztanak az őrsre, nem nyomozni tanul az őrsön, hanem csak ismerkedik a csendőri élettel. Amit lát, hall és tapasztal, azt nagyrészt szokásnak tartja, még nem tudja, hogy minden a szabályok, utasítások és parancsok alapján történik. A nyomozó szolgálatok alkalmával járőrvezetője, őrsparancsnoka intézkedéseit, eljárásait, cselekedeteit egyre élénkítő érdeklődéssel, sokszor csodálkozással kíséri s azt hiszi, hogy mindezek előjárói egyéni tulajdonságai, amik velük születtek. Hajlandó minden tevékenységüket leleményességnek, cselekvőkészségnek, talpraesettséggnek és jó szímatnak

sötéten. Szájában keserűen futott össze a nyál.

— Mi lesz velük, édes Istenem! Hát ilyen kegyetlen a császár, hogy elviszi az apát, mielőtt a fiát láthatná?

Olyan búsan csüngött Ambrus feje, mintha az egész világ bűbáratát a vállára nyomták volna. Tizenkét esztendőre szól a császár szolgálata. Tizenkét esztendő halálosan nagy idő. Mióta az esztét tudja, hányat elvittek, de hányat, és milyen kevesen jöttek vissza közülük!

Aki visszajött fene nagy obsittel, az is vagy a karját, vagy a lábát, vagy testi egészségét, de még jó, ha csak a fiatalságát hagyta ott az idegen mezők havában, fagyában.

Aztán hány jött haza úgy, hogy szép kis gazdagságát szétzüllötten találta, gyereket, szülőjét a hideg sirban és még jó, ha a feleségét nem más karjában! Hány ment el, hogy siró-rívó, szép gyűrűs menyasszony búcsúztatta, aztán mire hazajött, hát meg jó, ha megismerte, mert már rég más feles ge volt.

Ivott Ambrus most már keserű kortyokban. Csak a cifra csákót tolta odébb az asztalon . . .

Fény is alig vetődött Ambrusra, nem zavarta hát a többieket az ő keserű bűbánata. Folyt a bor; legény és pándúr már összedelkezve itta a savanyú, de vérbolondító bort.

Felsóhajtott Ambrus, csak úgy csendesen, magában:

— Hej, galambdúcos szép kis házam, két tejelő tehenem, jó kesely lovam, ürge, kis csikóm! Fakadó szőlőim, kedves barátjaim, látlak-e még, vagy már soha talán! Szerelmes asszonyom, te dolgos párom, elbírod-e majd a tizenkét esztendőt csóktalan hűségben, magadra-

minősíteni és bizony féltékenység tölti el, ha arra gondol, hogy ennyi képességet kell neki is megszerezni ahhoz, hogy bevaljon csendőrnek.

Amikor azután két hónap múlva bevezénylik a próbacsendőr iskolába és lassan-lassan, napok, hónapok után, magyarázatok és tanulás útján egyenként sorra kerülnek az őrsön látott, hallott és tapasztalt dolgok, akkor kezd derengeni a fejében, hogy odakint az őrsön mit, miért csináltak úgy, ahogy látta. A belső szolgálat, tisztaság, rend, magaviselet és fegyelem terén előforduló szabályok nem ismeretlenek előtte, mert hiszen ezeket mint katonai alapot magával hozta a csapattól. Annál újabb azonban minden, a tulajdonképeni csendőri hivatás teljesítése: a megelőző és nyomozó szolgálatok terén. Az iskolában már ráeszmél arra, hogy amit az őrsön látott, az nem a járőrvezetője vagy az őrsparancsnoka agyából pattant ki, hanem ezek a könyvekben is meg vannak írva és onnan tanulták meg az idősebb csendőrök. Nyílt ésszel gondolkozva már ekkor megérti, hogy tanulnia kell sokat, hosszasan, hogy majdan ő is elvégezhesse a nyomozáshoz, a kiderítéshez szükséges teendőket leleményesen, talpraesetten, jó szímatl.

*

Lássuk már most közelebbről, hogy mi is az a „nyomozás elmélete”, mit ölel fel magába ez a tudomány és hogyan használja fel a csendőr ezeket a tudnivalókat nyomozó szolgálata teljesítése közben a gyors, biztos és teljes kiderítés érdekében.

A nyomozás elmélete magában foglalja mindazokat az évtizedek vagy talán évszázadok során összegyűjtött tapasztalatokat, amelyek szabályokba foglalva megmutatják, hogy mi módon és milyen eszközökkel lehet sike-

hagyottan, gondban, bajban! Szép vagy, fiatal vagy, csak most kóstoltál bele, hát kibírod-e majd ezt az elevenhalottat sirató sorsodat! . . .

Kemény marokkal ragadta meg a kökorsót, nagyot húzott belőle, aztán úgy vágta a falhoz, hogy ezer darabra szakadt!

Mit törődtek övele, hiszen már fehérmép is akadt, itatták, rángatták, csipkedték, táncha perdítették a falu szemetjét. Ambrus is nézte a sikongató, nevető, szemérmertlent.

Ez is menyasszony volt valamikor. Hamvasarcú, szép menyasszony. Ezét is elvitték. Sírva fogadta, hogy hűséggel várja, de nem bírta a vére. Lám, itt táncol, iziek szerelmet kínálva!

— Bort, Icig! — esattant Ambrus hangja s hogy Veron odaperdült eléje, csak kiköpött feléje. Pedig sajnálta, de utálta. Tiszta ember volt ő legénységben is, az akar maradni azomorúvá vált életében is mindig. Mert ő elbírná ezt, de az asszony, az asszony! Megdöngjék az ilyen szép, fiatal asszonyt, mint a mézet a darazsak! . . .

Folyt a nekivadult tánc, folyt a bor. Ambrus is ivott nekibúsult szívvel, nagy bűbánatában.

A strázsamester kemény ökle levágott az asztalra: — Halt! Vége! Icig, fizetek! Ti meg nyergeljétek, emberek! Indulunk!

Icig sóvár szemmel nézett az asztalra dobott hasas bőrzacskóra . . . De ebben a pillanatban megcsendült az ajtócsengő.

— Adjon Isten jóestét . . .

Borgózós szemek meredtek a belépőre. Az meg

resen felvenni a harcot a bűnözőkkel. Nem szabad tehát a nyomozás elméletét úgy felelni, hogy azt egy vagy két ember sok ráérő idejében kitalálta és leírta. Nem kitalálás ez, hanem éppen ellenkezőleg, sok megtörtént eset összehasonlításából leszűrődött tapasztalati tudomány. Hogyan kell ezt érteni?

Sokszor találtak már a vasuti vágányok között elgázolt, vérbefagyott hullákat. — A nyomozás során egyik esetben megállapították, hogy öngyilkosság történt; másik esetben azt, hogy az illető leesett a vonatról; a harmadik esetben azt, hogy véletlen baleset történt, azután máskor azt, hogy valaki bosszúból a vonat elé lökte a sértettet; majd más esetben pedig azt, hogy már előzőleg megölték és azután fektették a vágányokra. Volt azután olyan eset is, amikor a nyomozás kiderítette, hogy az illető baleset ellen jól bebiztosította magát s azután a vonattal le akarta vágatni a lábát, — de megzavarodásában vagy előre nem látott okoknál fogva a vonat halálra gázolta. És még több ehhez hasonló okot állapítottak meg a cselekmény kiderítésénél. De elképzelhetjük, hány és hány olyan eset fordult elő, amikor a halál okát nem tudták a nyomozók megállapítani, éppen azért, mert a nyomozásra elméletileg nem voltak felkészülve és csupán a talált legvalószínűbb okot jelölték meg az eset kiderítése gyanánt. Így elképzelhetjük azt is, hogy hány eset maradt kiderítetlenül, amelyek súlyos bűncselekményeket takartak.

A mai idők buzgó esendőre, aki mindig többre törekedve sokat olvas, tanul és megjegyyez, már egy ilyen eset alkalmával nemcsak egy vagy két eshetőségre gondol mint a cselekmény okára, hanem a felsoroltak mind eszébe jutnak és mindegyik irányban alapos nyomozást indít. Hol van ezzel szemben a tanulatlan esendő, aki

a helyszínre megérkezve tehetetlenül áll az eseménnyel szemben s nem tud mihez fogni. Mindenféle megfontolás és észszerűség nélkül szaladgál jobbra-balra, hogy tevékenynek lássék a magatartása s legfeljebb a közelben lévő hozzá nem értő polgári egyének beszédére hallgatva indul el valamelyik irányban.

A nyomozás elmélete, mint könyvekben, füzetekben megírt tapasztalati tudomány ilyen elgázolási esetekben elsősorban példákat sorol fel mint lehetőségeket s utat mutat arra, hogy mi minden történhetett ilyen és ehhez hasonló esetekben és a csendőrt határozott irányban indítja nyomozásra.

Minden előfordult más bűncselekmény megtörténte esetére megtanítja a csendőrt arra a szabályra, hogy a nyomozást sohasem szabad csupán egyirányban indítani, mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy egy cselekmény sokféle úton-módon létrejöhet és a sok közül a bizonyosat első nekiindulásra legtöbbször nem lehet eltalálni. Ha pedig a helyes utat nem követjük, akkor el-késünk, — mert a visszatéréssel időt veszünk, ez pedig megöli az eredményt.

Ezzel a példával eljutottunk a nyomozás elméletének egyik szabályához és megértettük azt, hogy a nyomozást nem szabad vaktában megindítani, hanem a helyszínen talált állapot és adatok ismerete után több feltevést kell felállítanunk. Saját eszünkkel, tanultságunkkal és tapasztalataink egybevetésével több feltevést kell felállítanunk arra, hogy mi történhetett a jelen esetben. Az öt-hat, vagy nyolc-tíz feltevést azután papírosra is leírva egyszerre, egyidőben megindított nyomozással ellenőrizzük és keressük, hogy melyik állja meg a helyét.

Azért írtam, hogy a több feltevést egyidőben, egyszerre megindított nyomozással őrizzük ellen, mert ta-

csak állt egy ideig, de nem az embereket, csak a leányt nézte. Mintha az emlékezetében keresett volna valamit felőle...

Már látták, hogy obsitos katona, hát ketten is karolták, fogták, vezették, asztalhoz tessékelték. Hagyta magát vinni, le is állt szívesen. Veron meg szó nélkül ült a kemencepadkán.

A strázsamester szölt a jövevényre:

— Hát honnan öreg! Jóból-e, rosszból-e?

Az obsitos nem sajnálja a szót, megere a nyelve, jó kis borral késztetik, szíves szóval kérdezik. Idegen földéről, véres csatákról mesél. Szájtátva hallgatja meg a strázsamester is, mert ő is régen járt már a csatamezőkön.

Ambrus csak nézi, nézi. Ismerős neki ez az arc, ha szakállverte is, ha sebek torzítják is. Feláll Ambrus, közelebb lép. Megné benne a sejtelem.

— Várjon csak! Mondja, hovávalósi kend?

Ránéz az obsitos, de kerüli a kérdést:

— Tizenkét éve császár katonája vagyok, szép ecséni.

— Mintha emlékeznék én magára. Nem járt itt nálunk soha?

Icig is jobban az arcába fürkészk és máris elmosolyodik:

— Hogyne járt volna! Ajvé! Hiszen ez a Sulyok Berci!

— Sulyok Bertalan? Hát persze!

Valami nedvesség csillan az obsitos szemén, ezüstderes fejről leteszi a kopott kalpagot s most már fel-

ismerik hárman is, négyen is, ölelik, éljenzik, aki nem ismerte is, felismeri az apjáról! Szakasztott az apja!

Megremegő hangon szólal az obsitos:

— Az vagyok, én vagyok, hát megismertek? Hiszen ti még surbankó kölykek voltatok, mikor elvittek engem.

— De az apja élt ám, előttünk a képe most is! — szól egyik és erre ijedten néz az obsitos:

— Mi van az apámmal! Él-e még!

Ambrus hangja bársonyos, részvétellel, csendesén:

— Négy éve kísértük ki szegényt a temetőbe!

— Isten nyugosztalja! — hull a résztvevő szó mások csendes szájáról is.

Csak egy pillanatig csüng le az obsitos katona ősülő feje, aztán felkapja, szeme félve rabban egyik arcról a másikra:

— De az anyám csak él! Ugy-e él?!

Icig zsidó felel, ezáraz hangon, vénhedt szívvel:

— Régen elmentél, Berci. Az én feleségem is meghalt azóta. Pedig katona-fia se volt. Az anyádnak meg volt. Nem bírta a szíve. Az apád két hónappal ment csak előbb. Bizony, ilyen az élet!...

Most már egy remegő kis gyerek könyörög a vén obsitos szeméből, a hangja is vékonyka, félős, sirásba hajtós:

— De a babám csak él? A Szalai Piros! Az a hamvasszóke, szép piros orcájú, büszkén ringó keblű, szép, ringó járású! Hoztam neki aranyláncot idegen országból! Hol van a Piroskám, a szívbeli mátkám?

Üres boroskancsón babrálnak az ujjak, könnyet

pasztalat az, hogy a legtöbb járőrvezető csak egyirányban nyomoz eleinte. Amikor azután egy-két nap múlva rájön, hogy helytelen irányban kezdett nyomozni, csak akkor gondol ki egy másik feltevést és fog hozzá az ellenőrzéshez. Persze sokszor már elkéve.

A nyomozásnak több irányban való megindításához a fentiek szerint természetesen bizonyos fokú képesség kell. Képesnek kell lenni a járőrvezetőnek, hogy a helyszínen felállított feltevésekhez mértén intézkedni tudjon. A több feltevés alapján egymaga nem képes a nyomozást egyszerre több irányban megindítani, tehát a feltevés közlése mellett másokkal kell rendelkeznie és azokat is beállítani a nyomozásba. Mit tesz tehát a járőrvezető? Kér, jelent, parancsot ad, felkér, biztosít és annak közlése mellett, hogy hová küldjék az értesítést vagy jelentést, maga is megindul a kitűzött irányban. Ennek leg-egyszerűbb példája az, amikor a nyomozó alosztálynak bejelenti az esetet és a szomszédos őrsőket felkéri a támogatásra. Általános jelenség és gyakori hiba azonban, hogy hogy még ezekben az egyszerű intézkedéseiben sem közli a helyszínen talált állapotoknak megfelelő feltevéseit és csak az eset rövid közlése mellett „a nyomozás megindítását és az eredmény közlését kéri”. Ilyen állirattól hogyan lehet eredményt várni? A tapasztalat azt mutatja, hogy nincs is. Ettől eltekintve mégis a legnagyobb hiba az, hogy a nyomozást vezető magára hagyja saját magát. Saját őrsé sem kapcsolódik bele a nyomozásba, mert nem jelent és nem kér határozott irányba való nyomozást. Így azután belefut a kilométerekbe, meg a sokféle eshetőség bonyolultságába és a végeredményben nem vezet a nyomozást, hanem a körülmények és a jelenségek által vezetett magát.

Ezután a kis kitérés után térjünk vissza a nyomoz-

zás elmélete szükségességének további megértéséhez.

Azt ne higgye valaki, hogy amit az imént leírtam, abból áll az egész nyomozás elmélete. Amint említettem is, ez csak egyik része a nyomozás elméletének, mert hiszen nemcsak a feltevések felállítása, megvizsgálása és ellenőrzése az, amire évtizedek tapasztalatai alapján általános érvényű szabályokat lehetett összeállítani. Mint bevezető általános ismereteket tárgyalja ez a tan a nyomozás fogalmát, a nyomozás technikáját és taktikáját. Azután tárgyalja az adatok fogalmát és fajait. Hogyan kell az adatokat gyűjteni, megbírálni és rendezni. Hogyan kell az adatokból feltevéseket felállítani és hogyan kell azokat ellenőrizni. A következtetés igen fontos észmunkáját is ez a tudomány tárgyalja. Külön rész szól a gyanúsított felkutatásáról, a tettesség bizonyításáról és a szakértők felhasználásáról. A nyomozás végrehajtásának egyes részleteit: mint a helyszíni szemle, házkutatás, személymetszés szakszerű megejtése, szintén külön fejezetek ismertetik. Idetartozik azután a nyomokról szóló tan és külön az egyes gyakoribb bűncselekmények pl. a lopás, betörések, tüzesetek stb. nyomozása körüli fontos ismeretek és tudnivalók. A nyomozás elméletének egészen külön része tárgyalja azután azokat a tudnivalókat, amelyeket gyakorlás útján kell elsajátítani minden nyomozónak ahhoz, hogy mint szak-képzett nyomozó sikeresen működhessék. Ilyenek a személyazonosító eljárások, a helyszínrajzok, a nyomok felkutatása és rögzítése, végül a különféle képességek fejlesztését célzó gyakorlatok.

Szorosan hozzátartozik a nyomozás tudományához a bűnügyi lélektan, a politikai nyomozás, a törvényszéki orvostan és a tűzrendészet ismerete.

Igy nagyjában felsorolva hatalmas nagy tudomány-

takargatva pillognak a szemek, senki sem mert szólni, ismét csak az Icíg:

— Ojjé, a Piroska! Bejárós a boltba, mennyit emlegetett! Látod, a Piroskád igazán szerett!

— Aldja meg az Isten! — rebeg az obsitos és remegő kézzel már botja után nyul, hogy hozzá siessen!

— Ne siess, ne szaladj — fogja le a kezét Icíg eres keze. — Az éjfél óra jó pihenő óra, ne zavard az álmát. Ne siess el Berci. Esz nélkül, fej nélkül nem szabad szeretni!

— De én megyek hozzá! Nincs már apám, anyám, már csak ő van nekem! Csak nem haragszik meg, ha én feikeltetem!

De a szemek furcsák, az arcok is furcsák, Icíg is áll némán. Csak a Veron mozdul, odalép közelebb:

— Hát aztán, mondja meg, hogy a Lázár Károly hol van, merre lenne! Mikor jön már haza?

Ránéz az obsitos, most már emlékezik:

— Hát te lennél talán? Te, a Takács Veron?

— Én vagyok. Mit üzen a Károly? Magával ment az is...

— Meg is halt hamarost, még azon az éven.

— Hát akkor jobb neki! — szól a lány és kimegy. Csak néznek utána és senki se mondja, de mindenki ráhagyja, hogy bizony jobb neki, no meg neked is jobb. Azt már ki is látná, hogy künn a sötétben ez a rongy leány is elfakad sírva a nekidől egy fának...

Az obsitos szeme rámered Icígre:

— Tán Piros is így járt? — S a szeme úgy lángol, gyilkolni is készen.

Szóla már az Icíg:

— A tiéd jobban járt. Mióta elmentél, nem csókolt a senki, hűségesen várt rád. Ha el akaraz vele szépen beszélgetni, holnap reggel majd a temetőbe menj ki, öt éve ott pihen!

Öreg harcos feje esik az asztalra, keserves sírását nincs, ki vigasztalja. Elszédnek tőle, ki erre, ki arra. Lovak nyerítene, ajtókat rúkatnak, parancsszó is repdes.

Fehér Ambrus keze simogatja fejét, el is áll a sírás, úgy figyel minden szóra:

— Nézze, Berci bátyám, kipusztultak mind. Azt a kicsi földet két öccse osztotta, rá is települtek, mindnek nagy családjá. Régen azt hitték már, hogy kend is elveszett ott, messze csatákba...

— És hát akkor mi lesz? — remeg a szó kérdően.

— Nézze, Berci bátyám, csak zavarná őket. Hogyan osztoznának magával kenyéren? Vagy parancsolnának, mint hitvány cselédnek?

— Cselédjük nem leszek! — csattan kemény hangja.

Szól m r Fehér Ambrus:

— Hát hallgasson ide! Nézze Berci bátyám, én fiatal házas, az asszony teherben az első gyerekekkel. Há-zam, földem, szőlóm, boldogságom, mindennem. És elvisz-nek engem tizenkét rossz évre. Kívánja-e nékem maga, akitudja, aki látja, hogy az idők milyen rosszak?

— Nem kívánom öcsém, Isten mentsen tőle, de mit segíthetnék én, sujtott szívemmel!

— Nézze, Berci bátyám, helyettest küldeni engedő a törvény. Maga most már árva, a szokást is tudja,

ágnak látszik a nyomozástan, de a csendőrnek nem kell ettől megijednie, mert neki nem kell a tudományos búvárkodás útjait és módjait ismernie, csupán a végeredményként levont szabályokat. Ha az egyes részleteket alaposan akarja tanulmányozni, akkor sem lesz nehéz a megértés és megtanulás, mert hiszen arról szólnak ezek, ami a csendőr előtt nagyjában már amúgy is ismeretes. Vegye csak kezébe a csendőr a nyomozás elmélete című füzetet és kezdjen bele az olvasásába, azt fogja tapasztalni, hogy nincs ott semmi boszorkányosság, vagy a csendőr által meg nem érthető elvont fejtegetés.

Minden fejezete, és minden sora arra tanítja, oktatja a csendőrt, hogy hogyan végezheti hivatása legfontosabb részét: a nyomozást könnyebben, gyorsabban és eredményesebben. El sem tudok képzelni olyan csendőrt, aki ezt nem akarja, elsősorban a saját érdekében. Meg kell értenie, be kell látnia, hogy ha a mai bűnöző hosszú, nehéz próbálkozásokkal megtanulja a bűncselekményt végrehajtani, akkor a csendőr nem élhet meg abból, hogy csak portyázni, fegyvereit használni és erélyes hangon beszélni tud.

A nyomozás nem más, mint ütközet, harc a bűnöző és csendőr között. Ehhez a harchoz erő kell. Az erőt azonban nem a puská, kard, szurony, bilincs és más egyébek, meg a dörgő hang képviseli, hanem egyedül és kizárólag a tudás. Hiába löv, vág, szúr, üt, ver és kiabál a csendőr, abból még nem lesz eredmény, ezzel még nem deríti ki a bűncselekményt úgy, hogy a bíróság el is tudja ítélni a bűnözőt. Tudás kell oda, amely tudás a bűnözőt bekeríti, bebálózza, úgy, hogy minden erőfeszítése mellett sem tud menekülni. Ezt a tudást pedig csak a nyomozás elméletének szorgalmas tanulmányozása ré-

szel, azt hiszem, a császár egy tudatlan helyett szívesen fogadja, ha visszamegy hozzá. Megköszönném szépen, jól meg is fizetném.

Csak haligat, csak hallgat, aztán szólat tompán, síri csendes hangon az obsitos:

— Megnézzem a sírját, hogy szívem szakadjon?

S felvágja a fejét, már nyújtja a kezét:

— Itt a kezem, őcsém! Hűsz seinforóntokért elme-gyek helyetted!

— Igazán?

— Igazán! Csak jobb lesz ott nekem idegen or-szágbán!

A katonák készen, de hívó szó hallik s csak betelepülnek. Ambrus fut a hegynek, nagy lélekszakadva s alig ment el, itt van, megcsördül a pénz is. Megvirrad a hajnal. Tizenkét legény megy nótákat hümmögve a messzi Győr felé, közöttük egy öreg, ezüstfejú harcos. Rügja a port, rügja serényen, keményen, csak a kőke-resztnél tekint egyszer vissza...

Fent a szőlők között meg egy menyecske az ő drága urát csókolja, öleli, zokogásba fúlva...

*

Kikelet jön újra, aztán nyár, majd tél, nem is egy-szer, sokszor. Madarak elszállnak, újra visszajönnek, csak egy katonáról nincs hír soha többet. Néha megjön egy-egy csonkán, sántán, bénán. Ha megkérdezzetik, csak könnyezik némán, avagy elmesélget erről is, arról is. Csak a Sulyok Bercit nem kérdezi senki.

vén érheti el s így válik a csendőr nemcsak külső meg-jelenésében csendőrré, hanem eredményeiben is.

Még egyet! Súlyos eltévelyedést, ferde felfogást és rövidlátó önámítást művel az a csendőr vagy őrs, ame-lyik a nyomozás lefolytatását és a kiderítettséget is önmagához szabja. Ugy értem ezt, hogy sok csendőr öm-maga előtt akarja bebizonyítottá nyilvánítani a bűncse-lekményt. Azt hiszi, hogy ha talál rá különféle fortélyos-sággal és leleményességgel címet és ezen a címen be-bizonyítotttnak veszi a tettességet, akkor már ki is derít-tette a cselekményt. Ezen nem szabad mosolyognunk, mert bizony nem ritka jelenség nálunk az, hogy a csen-dőr így saját magának nyomoz és csak addig, amíg nem bukkan olyan körülményre, amellyel meg tudja nyug-tatni magát, hogy eleget tett a nyomozás alakj köve-telményeinek. Lelki szemei előtt mindég a fogalmazvány kezelési záradéka lebeg s a nyomozási cél is odáig tart, hogy oda beírassa: „Előfordult: 1. kiderült 1. felje-lentetett 1.” Pedig az igazi cél az, hogy a csendőr által összegyűjtött bizonyítékok alapján a bíróság elítélje a gyanúsítottat és még hozzá azért ítélje el, amit tény-leg cselekedett. Aki nem ezt a célt nézi állandóan, az becsapja saját magát, árt a közbiztonságnak és a hiva-tását nem tölti be, hanem kijátéksza.

Nem szívesen, de megemlítem ezzel kapcsolatban még azt az itt-ott előforduló súlyos eltévelyedést, ami-kor a csendőr a feljelentésbe valótlán adatokat ír be, csak azért, hogy a cselekmény előjárói előtt részletesen lenyomozottnak és kiderítettnek tűnjék fel. A dolog er-kőcsi elbírálaáról most nem beszélek. De kérдем azt, hogy melyik okoz nagyobb fejtörést: a nyomozás mi-kéntjének és módszereinek megtanulása, vagy pedig a valótlanságok kitalálása és a nagy ügyességgel való olyan beleillesztése a feljelentésbe, hogy az valószínűnek és helytállónak lássék? ... A kényelmeskedő, lusta csen-dőr, amikor erre az útra téved, tízszer is nagyobb és több munkát kénytelen végezni, mintha tanulna. A nyug-talan lelkiismeret nem hagyja nyugodni és többször is átdolgoztatja vele a fogalmazványt, mert újból meg új-ból rájön arra, hogy ez vagy az, így vagy úgy mégis csak gyanús lesz.

Összegezve a nyomozás elméletéről elmondottakat, leszögezhetjük mindenekelőtt azt, hogy ennek tudása nélkül nincs eredményes nyomozás, legfeljebb a véletlen-ségek révén. Jártasságunk ebben a tudományban hozzá-értést, ez pedig gyors munkát és jó közbiztonságot je-lent. A jártasságot tanulással, lelkiismeretes foglal-kozással szerezhetjük meg. Érdeklődjék tehát minden csendőr a nyomozás elméletének ismeretel iránt, sa-já-lítsa el annak módszereit, tanulja meg az ezzel való nyomozást, hogy munkája jó, eredményes legyen, hogy biztonságot és önérzetet, elismerést és jó előrehaladást szerezzen magának, a közbiztonságnak pedig értékes munkásává váljék. Aki kitartó ebben, az részese az egyik legértékesebb csendőrerénynek: a becsületes és szak-szerű nyomozómunkának.

A mostani csendőrkerületi parancsnokságok közül a budapesti I., a székesfehérvári II., a szege-di V. és a deb-receni VI. a régi III., VI., II. és VIII. számú kerületi parancsnokságok utódai. A régi kassai IV. kerületi parancs-nokság Miskolcra, a pozsonyi V. Pécsre költözött át. A szombathelyi III. kerületi parancsnokság újonnan állítottat-fel: felállítására — mint IX. kerületé — már 1918-ra ter-vezve volt. A kolozsvári I. és a brassói VII. kerületi parancsnokságok teljesen megszűntek.

A kikérdezés technikája.

Írta: vitéz RIDEGH RAJMOND őrnagy.

III. A vallomás rögzítése.

A kikérdezés eredménye a feljelentésben (lényvázlatban) jut kifejezésre. A feljelentés olvasásakor alkot magának képet a bíró (ügyész) a tanuvallomás anyagáról és annak értékéről. A közvetítő személy a bíró és a tanu között: a vallomást írásbafoglaló csendőr.

Az írásbafoglalás rendkívül fontos munka, van olyan fontos, mint maga a kikérdezés tökéletes lebonyolítása, sőt, a leghelyesebben lefolytatott kikérdezés is kárbavész, ha eredménye oly módon nyer rögzítést, hogy az olvasót félrevezeti, vagy hamis meggyőződéshez jutlatja. Növeli a vallomás írásbafoglalásának fontosságát az, hogy a csendőri jelentés a tanuk első vallomását foglalja magában, tehát azt a még friss és érintetlen anyagot rögzíti, amelyet az átalakító tényezők egyrésze, (felejtés, befolyá olá stb.) még nem támadott meg. A csendőrnök közvetítő tolmács-szerepe némileg a szakértő szerepéhez hasonlít, aki valamely tárgyi bizonyítékot magyaráz. Magyarázhatja helyen, vagy tévesen. Utóbbi esetben hibát követ el, mert szakvéleménye megtéveszti a bíróságot. Hasonló hibát követ el az a csendőr, aki a tanuk vallomását hibásan közvetíti. Az írásbeli tanuvallomások ugyanis szintén bizonyítékok lehetnek. De ha nem is kerülnek felolvasásra a főtárgyaláson, akkor is hatósági személyek (ügyész, bíró, szakértő) tájékoztatásának alapját képezik és rajtuk épül fel a bűnper.

A tanuvallomások írásbafoglalása azonban nemcsak fontos, hanem nehéz munka is. Az elerendő cél: az elhangzott vallomásoknak oly módon való írásbafoglalása, hogy azok úgy hassanak, mintha az olvasó maga hallotta volna a tanukat. Pusztán szavakkal azonban ilyen tökéletesen nem lehet érzékeltetni az elhangzott vallomásokot, ez még nagy írók tollát is meghaladó feladat, így legalább az elérhető leghívebb visszaadásra kell törekedni. A rögzített vallomásúal ugyanis nemcsak a tartalom, hanem elhangzásának, külső megnyilvánulásának módja is nagy szerepet játszik. A rögzítés akkor tökéletes, ha a tanuvallomást magábfoglaló jelentés azt tartalmazza, amit a tanu mondott és úgy, ahogy azt mondta. Miként tehetünk e kettős követelménynek eleget?

A *tartalom* rögzítése tekintetében a hangsúly a hív visszaadáson van. A lényegét úgy kell összefoglalni és papírra vetni, hogy a vallomás értelme semmi változást ne szenvedjen s abban minden fontos részlet bennfoglalassék. Az eszményi rögzítési mód az, hogy a feljelentés — a tükrörhöz hasonlóan — teljesen hű képét adja a tanu vallomásának s ne torzítson semmi tekintetben. E munkánál a kikérdező legyen pontos gép és az át-szűrés alkalmával semmit se adjon hozzá saját énjéből. Gyakran előfordul, hogy a kikérdező valamely naptári napot, amelyre a tanuk többnyire nem szoktak emlékezni, mint a tanu bemondását jelöli meg. Ha pl. a tanu azt mondja, hogy az esemény husvét után má odik vasárnapon, mindjárt a déli harangszó után történt, helytelen a jelentésben az esemény időpontjául „május 5-én 12b és 10—15I körüli időben” szöveget írni. Az ilyen nagyobb szabotosságot vagy pontosságot célzó kiegészítések és módosítások helytelenek még akkor is, ha kétség kívül az igazságnak megfelelnek, mert a tanu megbízhatóságára, emlékezőtehetségére, vallomásának értékére irányuló következtetéseket befolyásolják.

Torzítás már maga az is, ha a c endőr a hivatalos stílusban fésüli át a tanuvallomást. Ilyen stílusban a legtöbb polgári tanu nem beszél s ilyennek olvasásakor az eredetiség hiányának érzete ébred fel az olvasóban. Ezért ne törekedjünk nyelvtanilag jobban hangzó szövegezésre, mert ezzel elmoszuk éppen azt, ami a tanuvallomásban jellegzetes és sajátos. A leírt vallomásnak a tanu felfogását kell visszatükröztetni és nem a kikérdezőt.

Terjedelem tekintetében kívánatos volna a tanuvallomást egész terjedelmében, lehetőleg szó szerint rögzíteni, esetleg gyorsírással, de mivel ez nem vihető keresztül, legalább a fontos részeket kell szószerint írásbafoglalni. Jól fontoljuk meg azonban, hogy mint nem lényegeset, mit lehet elhagyni. Gyakori hiba, hogy a kikérdező a tanu által előadott olyan részleteket hagy el, amelyek véleménye szerint nem lényegesek, vagy amelyek, felfogása szerint, a tanu tévedésén alapulnak. Igen könnyen lehetséges azonban, hogy nem a tanu téved, hanem a kikérdező feltevése, kialakult nézete, szemszöge, amelyből ezt látja, téves. Ilyen esetekben a szubjektív elbírálás következtében csonka tanuvallomás jön létre, amely nem tájékoztatja a bírót olyan tárgyilagosan, mintha a kikérdezőnél személyesen jelen lett volna. Egy esetben az egyik tanu azt adta elő, hogy a gyanúsítottat 8 órakor látta bizonyos helyen. Ezt nem vették fel a vallomásba. A főtárgyaláson a tanu ugyanezt vallotta. Megkérdezve, hogy miért nem vallotta ezt már az előbbi kikérdezéskor, előadta, hogy ő ekkor is megmondta, de az őt kihallgató személy azt mondta, hogy ezt a bemondást nem veheti fel, mert több tanu erre vonatkozólag mást adott elő. Kiderült erre, hogy mégis ennek a tanunak a vallomása volt a helyes.

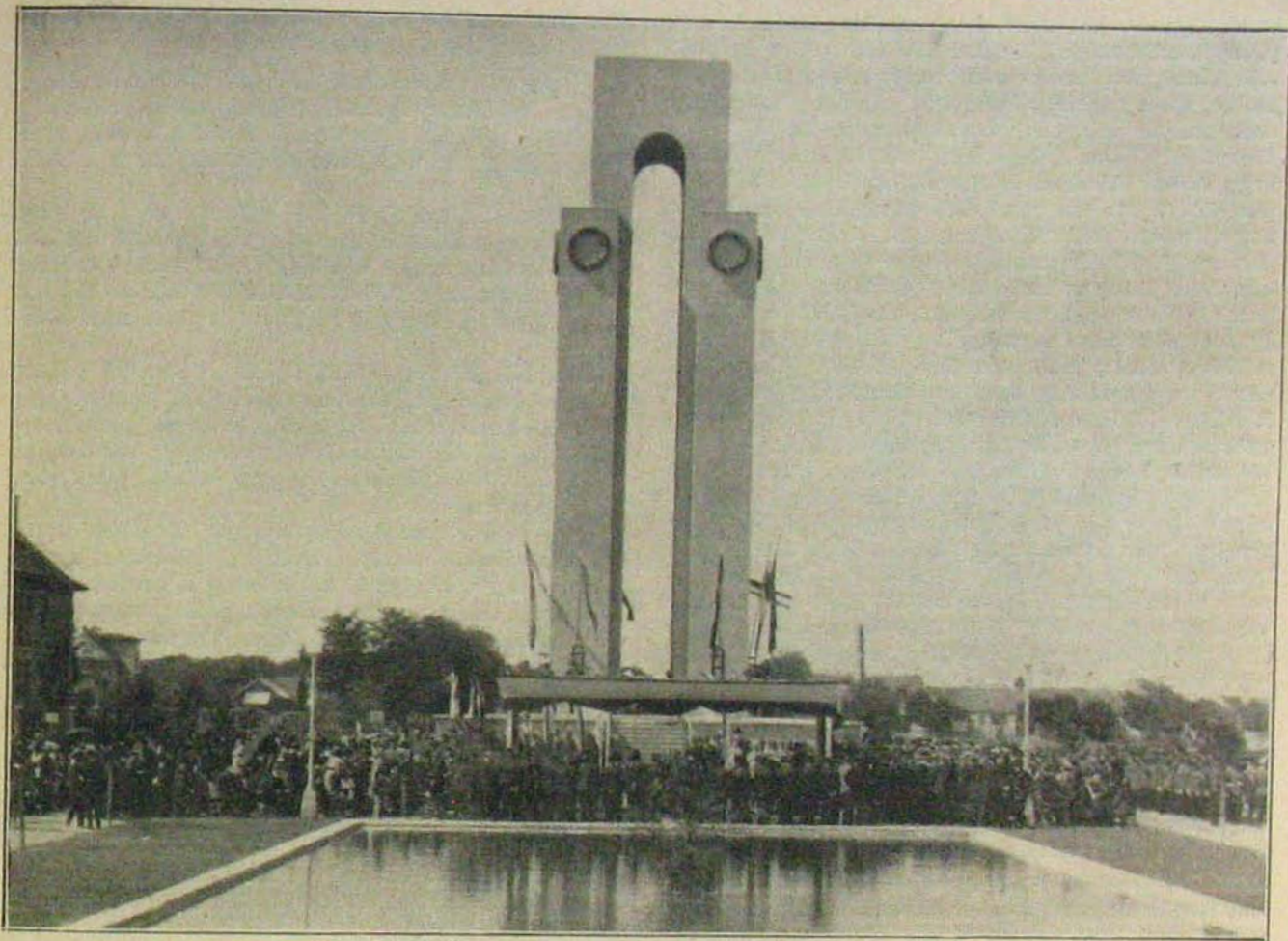
A másik követelmény, a vallomás tartalmának hű visszaadásán kívül, az *elhangzás körülményeinek* hű érzékeltetése. Az a mód, ahogy a vallomást megteszik, a magatartás, amelyet a tanu eközben tanusít, kétségtelenül igen fontos támpontokat nyújt a vallomás értékének mérlegeléséhez és megítéléséhez. Sokszor a legfinomabb kísérőjelenségeknek is van jelentősége. Mindezeket azonban vajmi nehéz írásban szemléltetni, így kezeznünk ezért zárójelben legalább azt kifejezésre juttatni, ha a tanu feltűnően bizonytalanul, habozva, pirulva, szemlesütve, akadozva, remegő hangon, csak hosszabb gondolkodás után stb. állított valamit, mert e magyarázatok nélkül az írott szöveg azt a benyomást kelti az olvasóban, mintha a tanu ezt teljes határozottsággal, habozás nélkül állította volna.

Ha a tanu szavahihetősége iránt valamilyen okból aggály merül fel, vagy indokolt kétség támasztható, ezt is kifejezésre kell juttatni. A tanuvallom okat ugyanis nem annyira „számolják”, mint inkább súlyuk szerint „mériik”. Egy feddhetetlen, egészséges, igazságszerető felnőtt férfi határozott tanuvallomásának alkalomán több súlya lehet, mint több más fiataloké tanunak együttvéve, akik nem rendelkeznek ezekkel a tulajdonságokkal.

Különbséget kell természetesen tenni aközött is, amit a tanu határozottan, saját észleleteként állít és aközött, amit másoktól hallott, vagy ami csak a nézetét, véleményét, elgondolását vagy magyarázatát képezi. Ezt is kifejezésre kell juttatni, ha egyáltalán szükségesnek tartjuk, hogy felvegyük.

A félreértések tisztázására és annak ellenőrzésére, hogy a vallomást jól vettük-e fel, igen jó eszköz a leírtak felolvasása. Felolvasás után irassuk alá a tanuval a jegyzeteinket, mert ez, tapasztalat szerint, visszatartja

A közelmúltban leleplezett mohácsi hősi emlékmű.

a tanukat attól, hogy vallomásukat később a főtárgyaláson megmásítsák, vagy letagadják.

A gyanúsítottnál még nagyobb a veszélye annak, hogy a nyomozás szakában tett beismerő vallomását a főtárgyaláson letagadja. Ezért vallomásának rögzítésekor igyekezzünk különösen azokat a részleteket leszögezni, amelyeket egyedül a gyanúsított ismerhetett. E célból számos olyan kérdést tegyünk fel, amelyeket egy ártatlan sem ismerhet. Fontos körülményeknél a gyanúsítottnak nem irodalmi kifejezéseit, tájszólásait, egyéni kifejezéseit vegyük fel szövegként, mert ezek a beismerő vallomás hitelét és bizonyító erejét nagyban fokozzák.

Igen bevált eljárás az is, hogy a gyanúsítottnak papírt és tollat adunk a kezébe azzal, hogy vallomását sajátkezűleg és saját fogalmazásában, önállóan és minden befolyástól mentesen leírhassa. Ha a kikérdező vetné papírra a vallomást, írassa azt alá a gyanúsítottal és tegye rá egyik ujjának lenyomatát is, mert megeshetik, hogy a gyanúsított később még aláírását is megtagadja.

Még ilyen előrelátó intézkedésekkel sem lesz minden esetben megakadályozható, hogy a gyanúsított vallomását a főtárgyaláson le ne tagadja. Ezt számos eset, többek között a tiszaezslári pör idevonatkozó tanúságai is bizonyítják. Bary József vizsgálóbíró, aki a tiszaezslári bűnügyben a nyomozást és a vizsgálatot vezette, emlékirataiban*) elmondja, hogy a nyomozás során először

is a környékről, állítólag sakterválasztásra, Tiszaezslárra gyülekezett kazár zsidóknak az alibijét és a kérdéses időben, tehát azokban az órákban viselt dolgait akarta tisztázni, amelyekben Solymosi Eszter ny mtalanul eltűnt. A vádlott idegen sakterjelöltek és a tiszaezslári zsidó tanuk bemondásai alapján — egyetlen egy keresztény tanura sem tudtak hivatkozni az egész községből — jegyzőkönyvileg rögzítette, hogy a vádlottak mindegyike kinek a társaságában, milyen sorrendben, hová távozott az imaházból és a továbbiak folyamán mit csinált. E vizsgálat alatt tett vallomások mégis teljesen eltértek a végtárgyaláson tett vallomásoktól s még azoknak is, akik a vizsgálat folyamán semmire sem emlékeztek, az ötnegyed év múlva megtartott végtárgyaláson csodálatos módon megjavult az emlékezőtehetségük, amennyiben hajszálpontosan kezdtek emlékezni.

A végtárgyalás elnöke e fejtűnő jelenség oka felől természetesen kérdést tett fel hozzájuk. Igen jellemzők a válaszok, amelyekkel az egyes tanuk és vádlottak az eltéréseket magyarázni próbálták. 1. Groszberg Leo azzal a szokásos kifogással élt, hogy első kihallgatása alkalomával nem olvasták fel előtte a jegyzőkönyvet. 2. Einhorn Májer, aki midőn Bary vizsgálóbíró először kihallgatta, Buxbaumra vonatkozólag szörül-szóra ezeket mondotta: „Azt biztosan tudom, hogy sem előttem, sem utánam nem ment, később jöhetett”, a végtárgyaláson figyelmeztetést kapván, hogy most eltérően vall, kis gondolkodás után így felelt: „Úgy látszik, hogy jobban

*) Bary: A tiszaezslári bűnper. Egyetemi nyomda, 1933.

emlékezetembe jött most, hogy miként jöttünk a templomból, mint akkor". 3. Grosz Márton, amikor Bary először kihallgatta, azt mondta, hogy nem is látta a metasztóket, de a végtárgyaláson már pontosan tudta, hogy azok melyik irányban mentek haza a templomból. 4. Löwenthal Salamon első kihallgatásakor azt vallotta, hogy Römer Jakabbal és Klein Józseffel jött ki a templomból (207 sorsz. jkv.), sőt Bary külön kérdésére, hogy biztosan állíthatja-e ezt, azt felelte: „Teljes biztonsággal”. Miután azonban Römer és Klein tagadták, hogy vele jöttek volna, a végtárgyaláson merész fordulattal kijelentette, hogy másokkal ment. Mikor a végtárgyalás elnöke figyelmeztette, hogy önnegyed évvel előbb másképp vallott, jámbor arccal azt felelte: „Nem tudom, mi volt a jegyzőkönyvben, én akkor is így mondtam”. 5. Römer Jakab a fentiekhez hasonló módon igazolta a gyilkosságban részességgel gyanúsított Junker Adolf és Weiszstein Lázár alibijét. Első kihallgatásakor azt mondta, hogy bár azok vele egyirányban laktak, nem emlékszik, hogy vele együtt mentek volna haza. A végtárgyaláson már határozottan emlékezett és biztosan állította ezt. 6. Junger Adolf azt állította, hogy már csak azért sem mehetett ki Weiszsteinnel együtt a templomból, mert vele hosszabb ideig haragban volt, nem is beszéltek, kerülték egymást. Weiszstein azonban bevallotta, hogy bizony ők együtt beszélgetve mentek ki a templomból. 7. Vámosi Julcsa tanuról, akit a védelem vonultatott fel, a végtárgyaláson kiderült, hogy hamisan vallott és vallomására betanították.

Mind ezek a felsorolt és más tanúk is, mindannyian megbízhatatlan, zavaros ellentmondó vallomásokot tettek eleinte, a végtárgyaláson azonban titkos kezek megjavították valamennyinek az emlékezőtehetségét és ezt a fent ismertetett kifogásokkal indokolták meg. Ezenkívül első kihallgatásuk még egymástól eltérő és ellentmondó, de a végtárgyaláson már nagyjából összeegyeztetett vallomásokot szolgáltatottak az érdekelt zsidók, szögezi le Bary ügyész emlékirataiban. E tény egyben példa arra is, hogy sokszor milyen nagymértékben igyekeznek egyes érdek- vagy érzelmközösségekben levő csoportok a nyomozást hazugságaikkal behálózni és arra homályt teríteni. (Aki a tanuzás terén komoly lélektani tanulmányokat akar folytatni, annak igen ajánlható e bünper hiteles anyagának tanulmányozása. A bünper nyomozási és vizsgálati iratainak még a bünper folyamán készült és a nyíregyházi törvényszék által hitelesített másolatai, egyéb okmányai és levelei a Magyar Nemzeti Múzeum okmánytárában vannak elhelyezve.)

A vallomások helyes rögzítésének előmozdítását célzó előbbi fejtegetések pontos szem előtt tartása az ügyészség, bíróság tájékoztatásán kívül már csak azért is kívánatos, mert lehet, hogy a tanu első vallomása a főtárgyaláson felolvasásra fog kerülni. Igaz ugyan, hogy a bíróság csak a főtárgyaláson felmerült bizonyítékokra alapíthatja ítéletét s hogy a közvetlenség és szóbeliség elve alapján a tanukat élőszóval és a főtárgyaláson kell kihallgatni, de nem tiltja a gyakorlat a tanu előzetesen tett vallomásának részbeni felolvasását, ha ez azért történik, hogy korábbi és a főtárgyaláson tett vallomása közti eltérésre a tanut figyelmeztessék. Felolvasásra akkor is sor kerülhet, ha a tanu időközben meghalt vagy, ha más nyomós okból, pl. betegség, utazási költségek aránytalansága stb. miatt a főtárgyaláson nem jelenhetett meg.

IV. Kikérdező fogások, a hűnözők fortélyai a kikérdezőskor.

Azok a durva eszközök, amelyekkel a kikérdezők régebben „vallattak”, ma már idejüket multák s ezekre a taktikailag képzett nyomozónak, kinek a modern technikai eszközök is rendelkezésére állanak, nincs is szükség.

Bizonyos hibák és fogások rejlenek az ú. n. szugesztív kérdésekben is. Ezekre fejtegetéseim során nem tértem ki, mert ezeket a bűnyogi lélektananyaga révén eléggé ismerteknek vélem. Említés történik azonban az ú. n. „fogós” kérdésekről, valamint a „keresztkérdésekről”.

Fogósos kérdésekről tesz említést a BP. 135. §-ában, amikor tiltja a határozatlan, többértelmű, fogósos vagy olyan kérdésnek a terhelthez való intézését, amely a feleletre útmutatást tartalmaz, vagy amelyben valamely be nem ismert tény beiamertné, vagy be nem bizonyított tény bizonyítottnak van véve.

Mit értünk tulajdonképpen fogós kérdések alatt? Olyan kérdéseket, amelyek által a gyanúsítottat a nyomozó becsapja. Ez úgy történik, hogy a kérdésben egy körülmény, amelyet a gyanúsított tagadott, vagy amelyről még nem nyilatkozott, valóságos tényként tüntetünk fel és ebből tovább következtetünk. Ide tartoznak tehát azok a kérdések, amelyek időre,akra, helyre, személyre, melléktörölményekre irányulnak, de olyan módon vannak megfogalmazva, hogy a kérdés ize szerint már tényként van beállítva az, amit pedig valójában még tisztázni kell. Pl. Mennyiért és hol vásárolta a petróleumot, amellyel tüzet gerjesztett (még be sem vallotta, hogy tüzet gerjesztett). Hál mérte a sértettre az utolsó ütést (ütés még nem is lett megállapítva). Látta-e X. Y. tanu a cselekmény alatt? (a cselekmény még nem is nyert megállapítást).

Az ilyen szugesztív-fogós kérdések nem okozhatnak nagyobb bajt, mert egy ártatlanul gyanúsított, aki tehát nem gerjesztett tüzet, nem ütött meg valakit stb. nem ugrik be a kérdésnek, hanem ösztönszerűleg tagadja a neki tulajdonított cselekvést, mégis az ilyen kérdések miatt a BP. szelleméből következőleg is tilosak, mert a gyanúsítottat akarata ellenére olyan vallomásokra készíthetik, amelyekkel magát terheli.

Nem tartoznak azonban a tiltott kérdések közé az olyanok, amelyekkel közvetve akarunk megtudni valamit és amelyekkel észrevétlenül elébe is lehet vágni a gyanúsítottat valótlán feleleteinek. Pl. Tudni akarjuk, hogy a gyanúsítottnál talált pénz a bűncselekményből származik-e. Ebben az esetben előbb különféle kérdésekkel kerülő utakon és észrevétlenül tájékozódunk a gyanúsított anyagi viszonyai iránt, így pl. megkérdezzük, hogy mely napokon, hol, milyen munkát végezett, mik voltak a kereseti forrásai, hogyan élmezte magát, jutott-e szórakozásra is, stb. s így megdughatjuk pl., hogy a gyanúsítottnak a bűncselekmény elkövetése előtt egy fillérje sem lehetett. Célunkat ezzel elértük, amelyet nem értünk volna el, ha mindjárt kezdetben azzal a kérdéssel rontottunk volna rá, hogy a nála talált pénzt honnan szerezte. Kézenfekvő, hogy azt válaszolta volna, hogy a pénzt találta, megtakarított pénze volt, elutazott ismerősétől kölcsönvette stb.

Keresztkérdések pedig a nyomozás szakában nincsenek. Ezzel a helytelen fogalommal a közéletben és a hírlapokban találkozunk gyakran s ezzel azt akarják kifejezni, hogy a gyanúsítottat fogós kérdések pergőtűze alá vették.

Az elnevezés az angol igazságszolgáltató eljárásból veszi eredetét. Az angol büntetőeljárás szerint a tanukat a vádló és a vádlott hallgatja ki (cross examination = keresztkérdés).

Nálunk is a keresztkérdés elnevezés arra vezethető vissza, hogy a főtárgyaláson a bizonyító eljárás folyamán, a vád tanuihoz először a védelem képviselője, a védelem tanuihoz pedig első sorban a vádló, illetőleg annak képviselője intézhetnek kérdéseket és azután azokhoz a kérdezőnek az ellenfele is tehet kérdéseket. Az elnök és a bíróság tagjai pedig mind a kérdezés befejezésével, mind bármelyik kérdésre adott felelet után annyi kérdést tehetnek, amennyit szükségesnek tartanak. A kérdéseknek erre a többoldalról való intézésére alkalmazzák a „keresztkérdések” elnevezést.

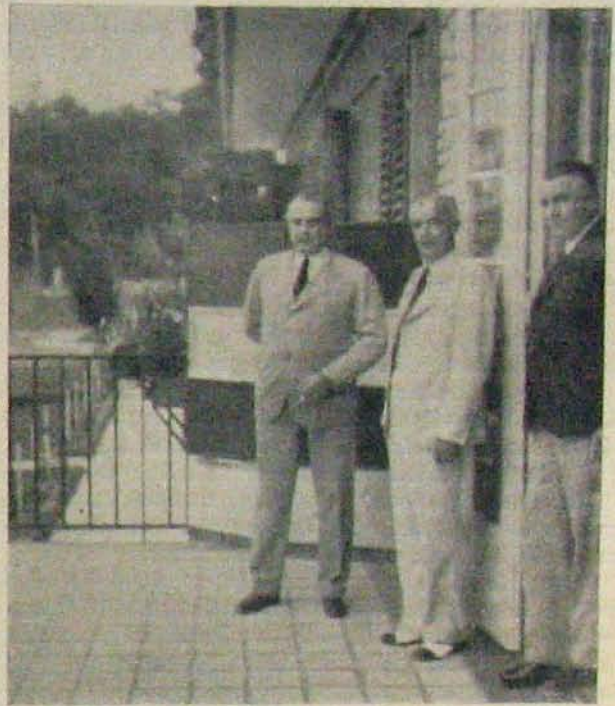
A vádlotthoz azonban az elnökön kívül sem közvetlenül, sem az elnök közvetítésével senki sem intézhet kérdést a főtárgyaláson (BP. 304. §.). Keresztkérdésekről ezért a vádlottal, illetőleg terhelten kapcsolatban nem is lehet beszélni, de különösen a nyomozás szakában nem a gyanúsítottal szemben, mert ez a már említett értelmezésben ellenkeznek perrendünk és igazságszolgáltatásunk egész szellemével.

Ha a kikérdezők részéről esetleg előfordul fogásokat érthető okokból csak röviden tárgyaltuk, gyakorlati szempontból annál fontosabb, hogy a csendőr a másik táborban előforduló fortélyokat, amelyekkel a kikérdezés folyamán találkozhatik, megismerje.

Ismert tapasztalati tény, hogy a gyanúsított kikérdezés közben érdekeit védeni törekszik és a célból különféle fogásokhoz folyamodik. Legfőbb törekvése, ha olyan kérdést kap, amelyre nem tud felelni vagy amelyik számára veszélyes lehet, az, hogy időt nyerjen, vagy hogy más módon kibújhasson a válaszadás elől. „Qui habet tempus — habet vitam”, az idő életet, menekvést jelent, mondja a latin közmondás. Alkalmazva ezt a közmondást a gyanúsítottra, vagy a hamis tanura, az időnyerés által ideje van magához térni, az adandó feleleten gondolkodni, a kérdés rejtett célját kifürkészni és a választ megfontolni. A felelet elől való kitérés által továbbá megtudhatja esetleg, hogy mi hátrányosat tudhatunk róla és ennek megfelelően állíthatja azután össze feleletét.

Az időnyerésnek több módja van. Legegyszerűbb a „tessék?” kérdéssel való válaszolás. Jól hallotta ugyan a kérdést, de kényelmetlenül, esetleg veszélyesnek tűnik fel neki a kérdés és az azonnali válaszadás, ezért ilyen módon szerez magának rövid megfontolási időt. Az a kikérdező, aki ezt a fortélyt nem ismeri, beugrik és megismétli a kérdést, néha bővebben és jobban érthetően, részletesebben megmagyarázva, ami mind tiszta időnyerés a gyanúsított számára. A „tessék?” kérdés különösen a hivatalosra való életmódot folytató nők gyakori szokása, akikről különben azt is jó tudni a kikérdezőnek, hogy többnyire még akarva sem tudnak igazat mondani. Annyira megszokták a hazudozást, hogy az már második természetükké vált. Miután életmódjuknál fogva gyakran kerülnek a bűnrel valamilyen kapcsolatba s így gyanúsítottként, vagy tanuként kikérdezés elé, a kikérdezőnek ezt a jellegzetes vonásukat szem előtt kell tartania, hogy vallomásukat fokozatosan ellenőrizhesse. Ellenszere a „tessék?”-féle fortélynak: figyelmeztetés, hogy átlátunk a szítán és gyors válaszok követelése.

Ebhez hasonló fortélyal élnek rendezetlen vallású bevándorolt vendégeink, valamint a cigányok. Majdnem lehetetlen tőlük egyenes feleletet kapni. Minden kérdésre ellenkérdéssel válaszolnak. Arra a kérdésre pl. hogy mi

Belügyminiszter úr Öngyerméltódom — mint legutóbbi számunkban bírál adtuk — augusztus 28-án Szemerjáy-Kovács Dénes miniszteri tanácsos, a belügyminisztérium karhatalmi osztályvezetője kíséretében meglátogatta a hévízi csendőrségi gyógyházat. Középen vitéz Doóry László ezredes, a belügyminisztérium VI. b. osztályvezetője, aki a miniszter úr Öngyerméltóságát fogadta.

a neve, a cigány rendesen azzal válaszol: „Hát hogyan hívhatnak egy szegény cigányt?” Ha újra után kérdezzük, többnyire ilyen feleleteket ad: „Mennyi idő lehetek?”, „Tudom is én, hogy mikor jöttem a világra?” „Ki mondta volna nekem, hogy mikor születtem?” Ama kérdésre pedig, hogy volt-e már büntetve, önérzetesen tiltakozva ilyen kérdésekkel szokott válaszolni: „Ki mondta, hogy már büntetve voltam? Látott már engem börtönben? Hát úgy nézek én ki, mint aki már büntetve volt?” stb. stb.

Ha a kérdés különösen kényelmetlen, vagy veszélyes és ha nincs már más kiút, akkor a kikérdező hirtelenül „rosszul”-lesz, Rohamot kap, elájul stb. Az elájulás színlelése jellegzetes női fegyver. Ezzel is az a célja a kikérdezőnek, hogy időt nyerjen, vagy hogy szánalmat keltsen. Orvos ilyenkor rendszerint nincs kéznél, különben nem is színlelnék a rosszulletet. Ha a nyomozó valódi rosszulletet a színleltől nem tudja megkülönböztetni, akkor vagy beugrik a fogásnak, az ügyes színlelt segítségben részesíti és megszánja, vagy pedig a valóban beteget színlelőnek tartja. Egyik sem válik a kikérdező előnyére, mert elnyújtja. Ezért, ha a kikérdező nincs tisztában azzal, hogy a rosszullet valódi-e vagy csak színlelt s ha orvos nincs kéznél, erre az esetre jó tudni a következőket:

Már az emberiség szempontjából is minden „hirtelen rosszulletet” valódinak kell feltételezni mindaddig, míg az ellenkezőjét meg nem állapítjuk. Ezzel kevesebb bajt okozhatunk, mintha egy valódi rosszulletet félre-magyarázva, tettetést látunk feunforogni. Gondoljunk arra, hogy a kikérdezővel járó lelkiizgalom, a helyzet szokatlansága alkalmasak arra, hogy rosszullet bekövetkezését elősegítsék. Sőt, idősebb embereknél ilyenkor ko-

molyabb esetek is előfordulhatnak. (Mostanában olvastuk, hogy egy öreg fővárosi kereskedő jelentéktelen kislágási kikérdezés során olyan szívrohamot kapott, amibe azután belehalt. Szerk.)

Részesítsük a „beteget” első segélyben (lefektetés, ruha rigombolás, víz stb.) és súlyosnak látszó esetben gondoskodjunk mielőbbi orvosi segítségről.

Emellett azonban kezdettől fogva gondoljunk az ügyes színlelés lehetőségére is. Ezért kezdettől fogva figyeljük meg a rosszullet lefolyásának a tüneteit, hogy azokat később az orvossal közölhessük.

Színlelés gyaouja akkor merülhet fel és indokolt, ha a „hír elen rosszullet”, a „roham” olyan időpontban lépett fel, amikor a kikérdezett fogas kérdést kapott.

A leggyakrabban színlelt betegségek: ájulás, eskór, silketség, hülyeség. Ezek valódiak is lehetnek. Felismerésükre szolgáljanak a következő tudnivalók:

Az ájulás valódi, ha az arc, az ajkak és a foghús elhalványodik (halotti sápadtság), továbbá, ha a légzés gyenge és az érverés is alig érezhető. Színlelt ellenben az ájulás, ha ezek a tünetek elmaradnak.

Az eskóros roham valódi, ha az illető hirtelenül, anélkül, hogy védené magát ütődések ellen, esetleg egyetlen kiáltással elterül. További ismérvek: teljes eszméletlenség és érzéketlenség, rendetlen lélegzetvétel, látható izomrángatózás a vállak és a koponya közötti testrészen. A sápadtságot lassanként sötétkék-vörös elszíneződés váltja fel. A valódi eskóros roham után álomkór lép fel, tompa kábulat vagy dühöngés. Színlelt ellenben az eskóros roham akkor, ha ezek a tünetek nem következnek be, ha a beteg lassan és védőleg előretartott kezekkel esik el s ha netalán t bbször vagy éppen szokatlanul kiabál.

Nag othallás színlelésének leleplezésére egyszerű módszer az, hogy halk hangon valamilyen felszólítást intézünk az illetőhöz, miközben nem nézünk rá pl. üljön le arra a székre, hozza rendbe a ruházatát stb. Azt is megtehetjük, hogy a háta mögött észrevétlenül pl. nagyobb körvet ejtünk le. A valóban nagyothalló, vagy süket erre megfordul, mert érzi a rázkódtatást, míg a színlelő nem mozdul meg, mert azt hiszi, hogy neki ezt nem szabad meghallania. A valóban süket nagy igyekezetet mutat arra, hogy beszédünket megértse, előre hajol, kezét kagylószerűen füléhez emeli, arca figyelő kifejezést ölt, tekintete ajkunkon van. A süketiséget játszó mindézt nem teszi.

A félfülre süketiség színlelésének leleplezése is egyszerű. Ha két személy egyidőben mindkét fülébe különböző szöveget suttog, akkor a fél fülére valóban süket csak azt fogja visszamondhatni, amit az egészséges fülével hallott. Ezzel szemben a színlelő semmit sem ud ismételni, mert mindkét egészséges fülében csak zúr-zavart hallott.

Tompaelméjűség színlelése esetén az illető úgy teszi magát, mintha nem fogná fel a kérdés értelmét. A magyarázat alatt van ideje gondolkodni s így kevésbé keveredhetik ellentmondásokba. Gyánu esetén folytassunk vele hosszabb eszmecserét és ezalatt figyeljük meg szemkifejezését. Ebből kitűnik, valóban tompaelméjű-e.

Ha a színlelőt lelepleztük, figyelmeztessük, hogy ne késleltesse alakoskodásával az eljárást, mert helyzetét csak rosszabbítja. Helyezük kiállításba az orvosi vizsgálatot, ami többnyire azzal a hatással fog járni, hogy a „beteg” állapota, fogyatékosága feltűnően javul.

Végül még néhány szót azokról a fortélyokról, amelyekhez az őrizetbe vett vagy letartóztatott egyének

szoktak folyamodni, hogy bűntársikkal vagy a tanukkal az érintkezést felvehessék. Fogdáknak az összebeszélés a falon keresztül történhetik, néha a közbeeső fogoly közvetíti, illetve továbbadja az üzenetet. A továbbadás többnyire kopogtatásokból álló jelekkel történik. Ennek megakadályozására az érdekközösségben álló gyanúsítottakat egymástól minél távolabb kell elhelyezni. Írásbeli üzenetek közvetítése kenyer galacsinok dobásával, madzaggal való felhúzással, élelmiszerekbe, ruhaneműekbe, olvasnivalókba rejtésével, vagy ölelés, kézfogás közbeni átadással történhetik. Ezért ne hagyjunk semmi írószert a gyanúsítottnál, tiltsuk meg a látogatókkal való összeölekezést, kézfogást, gyermekeknek a karra vételét, továbbá vizsgáljunk át gondosan mindenféle küldeményt (kenyerbe belesütve, ruhába belevarrva, csomagoló papírba, könyvbe láthatatlanul beírva stb.). Nemcsak titkos tintákkal, hanem majdnem minden folyékony anyaggal is lehet láthatatlanul írni: pl. nyállal, vizelettel, tejjel, mézszívvel, szappanosvízzel, alma-, citrom-, hagymaivével, levessel, sőt még tiszta (nem desztillált) vízzel is. Ha sikerült ilyen láthatatlan írásváltásnak a nyomára jutni és az írást előbírni, engedjük a gyanúsítottat tovább levelezni, mert ig még sok hasznos dolgot tudhatunk meg.

A foglyok leleményessége az ilyen és hasonló fortélyok kieszelésében kimeríthetetlen. Jó, ha a csendőr minél többet ismer közülök, mert csak így veheti elejét annak, hogy a már egyszer kikérdezett foglyok egymással és a külvilággal érintkezést találva összebeszéljenek és a további kikérdezésekre vallomásaikat összehangolják.

Gondolatok az örskörletek portyázásáról.

írta: LEMHÉNYI GÁBOR PÉTER alezredes.

A Szvt. 349. p. szerint a csendőr az örskörlet minden pontján minél g akrabban jelenik meg. Kétségtelen, hogy ez az elv helyes, azon változtatni nem lehet, nem szabad, de vizsgáljuk az örsök szolgálatát kívülről tekintve, alaposan, kritikus szemmel: vajjon a 32. §. szerinti portyázás teljes mértékben eleget tesz-e és tehet-e ennek az elvnek?

Véleményem szerint a mai portyázási rendszer még mindig *merev*, megkötött. Mai rendszerünk alapja a távolsági kimutatás és az erre épített őrzárati beosztás.

A távolsági kimutatás tízed-km pontossággal van szerkesztve. Kétségkívül azért, mert egy őrzáratban az állandóan szereplő tízed-km-ek végeredményében több km-re rúgnak. De vajjon lehet-e a gyakorlati életnek megfelelő helyes eredménye jutni így? A domborzat csak a portyázási idő általános kiszámításánál van figyelembe véve örsönként egységesen és csak 300 és 800 m között. A talaj minősége — útviszonyok sehol sem jönnek tekintetbe.

Fantoljuk csak meg, hol lehet kényelmesebben, könnyebben haladni: a geológiaiag lekopott — régi — térszínben-e, vagy az újabkori tagolt és még le sem hordott formákon, ahol sok a meredek árok, az erős lejtő, vagy ahol menedékes a felület? Az agyagon, kavicsos, homokon vagy termőföldön egyformán lehet-e menetelni? Már pedig ezek nem jöhetnek az idő kiszámításánál tekintetbe, hiszen a 245. p. szerint csak a tengerszín feletti magasság számít s itt felmerülhet a kérdés: nem volna-e helyesebb a viszonylagos térszínkülönbségek sze-

rint beosztani az I—III. portyázási időket, vagy mint régen volt: őrzésként meghatározni? (Helyesbítőrendelet áll kiadás előtt, amely a kérdést már ennek megfelelően szabályozza. Szerk.)

Vajjon az Alföld szikes pusztáin szabad-e egyforma idővel mérni azt az utat, mikor a lovascsendőr nyáron kényelmesen ott lovagol, ahol akar, vagy azt az utat, mikor az őszi eső után a feneketlen sárban kell szárazabb-gyepesebb helyeket keresnie? Tél elején és végén pedig, amikor a végeláthatatlan vizes talajon az 1—2 cm vastag jég a lovat nem bírja el, beszakad és felsebzi a csüdöt? (Tapasztalatom szerint ilyenkor csak gyalog portyázik a jó lovasórs.)

Lehet-e azt egyáltalában ellenőrizni, hogy az alföldi őrzéskorban, dűlűtákon tízed-km pontossággal kiszámított útvonalat a járőrök fagyos télen nem követik pontosan? Nem térnek a főutakról a tanyákba 90 fokos szög alatt vezető utakon, hanem átvágnak átlószerűen és így egy 40 km-es őrzéskorban könnyen takarítanak meg 5 km-et?

Vizsgáljuk most az őrzéskorokat is. Ezek útvonalak. A járőrök pontosan meghatározott vonalakon haladnak. Ezek a vonalak „tereptárgyakat” kötnek össze. Amint a 242. p. mondja, elvben minden lakott helyen áthalad az őrzéskor. Természetesen a lakatlanon csak azért, hogy lakotthoz jusson. Ettől az útvonaltól a járőr el is térhet, de ezt a szolgálati lapjába kell jeleznie, tehát kényes és felelősségteljes irodai munkát végez.

A 244. p. szerint több őrzéskort ajánlatos szerkeszteni, hogy a lakosság meg ne jegyezhesse az útirányt, de új tereptárgyakat felvenni az őrzéskorba csak a távolsági kimutatás alapján lehet. Mit eredményez ez a valóságban? Azt, hogy a járőrök örökkön-örökké két tereptárgy között, ugyanazon az úton haladnak. (Máson nem is lehet, hiszen a legrövidebbet kell számításba venni.) Arról le nem térhetnek. Ki nem hallotta az alföldi tanyás-gazdától, hogy az ő tanyáján még soha sem volt csendőr, mert a járőrök útja $\frac{1}{2}$ —1 km-re visz el a tanyája mellett? Vagy van-e olyan hegyvidéki őrs, ahol csak egy csendőr is járt már valamennyi erdei úton? Megfordult-e minden pagonyban, még ha évelig is azon az őrsön szolgált?

Ezek a gondolatok már régen foglalkoztattak és arra az eredményre jutottam, hogy a mai rendszer mellett az őrzéskorportyázás olyan szűk korlátok közé szorítja a járőrt, hogy tökéletes megelőző szolgálatot nem végezhet.

Joggal kérdezheti mindenki, hogy miképpen gondolom én az őrskörlet portyáztatását megoldhatónak? Elgondolásom abból indul ki, hogy nem útvonalakat, nem pontokat jelölök és adok a járőröknek megelőző szolgálatban, hanem tereptárgyakat.

A fontos tereptárgyakat meghagyom, ott a járőrnek mindig meg kell fordulnia, de nem szabom meg mindig ugyanazon útirányt, nem kötöm határozott útvonalakhoz. Nem számolok tízed-km-rel és ezek alapján 15 perces különbségeket. Az őrskörletet lehetőleg a terepen is felismerhetően határolt olyan tereptárgyakra bontom, amelyek ugyanegy időtartam alatt leportyázhatók. Az őrzéskort portyázó járőrnek egy ilyen tereptárgyban meg kell jelennie a meghatározott tereptárgyakon, de hogy melyik úton megy oda és hagyja el, azt a járőrre bízom. Így aztán joggal felelőssé tehetem őt ennek a tereptárgyban teljes leportyázásáért és a teljes megelőző szolgálatért.

Ezt úgy gondolom elérni, hogy a térképészek által

ismert izokronikus térképekhez nagyjából hasonlóan szerkesztek minden őrskörletről egy portyázási térképet. Olyan térképet, melyen az őrsállomást központul véve minden tereptárgy, amely $1\frac{1}{2}$ — $1\frac{1}{2}$ (2—2) óra alatt leportyázható, külön egységként van feltüntetve. Így az őrsállomás körül övek képződnek, amelyek egymás mellett fekvő külön határolt tereptárgykból állanak. Minden bővebb leírás helyett utalok a túlóldali ábrára.

E tereptárgyak szerkesztése igen egyszerű, magyarázatot nem igényel, de úgy gondolom, hogy ilyent csupán tiszta — a szárnyparancsnok — szerkeszthet. Természetesen lelkismeretes — alapos —, a térképolvasásban tökéletesen jártas kéz munkáját feltételezem. Nagyon lényeges, hogy az egyes tereptárgyakat lehetőleg olyan természetes határokhöz kössük, amelyek e terepen könnyen és félre nem ismerhetően felfedezhetők. Arra is különösen kell ügyelnünk, hogy az egyes tereptárgyak a meghatározott idegység alatt feltétlenül teljesen leportyázhatók legyenek.

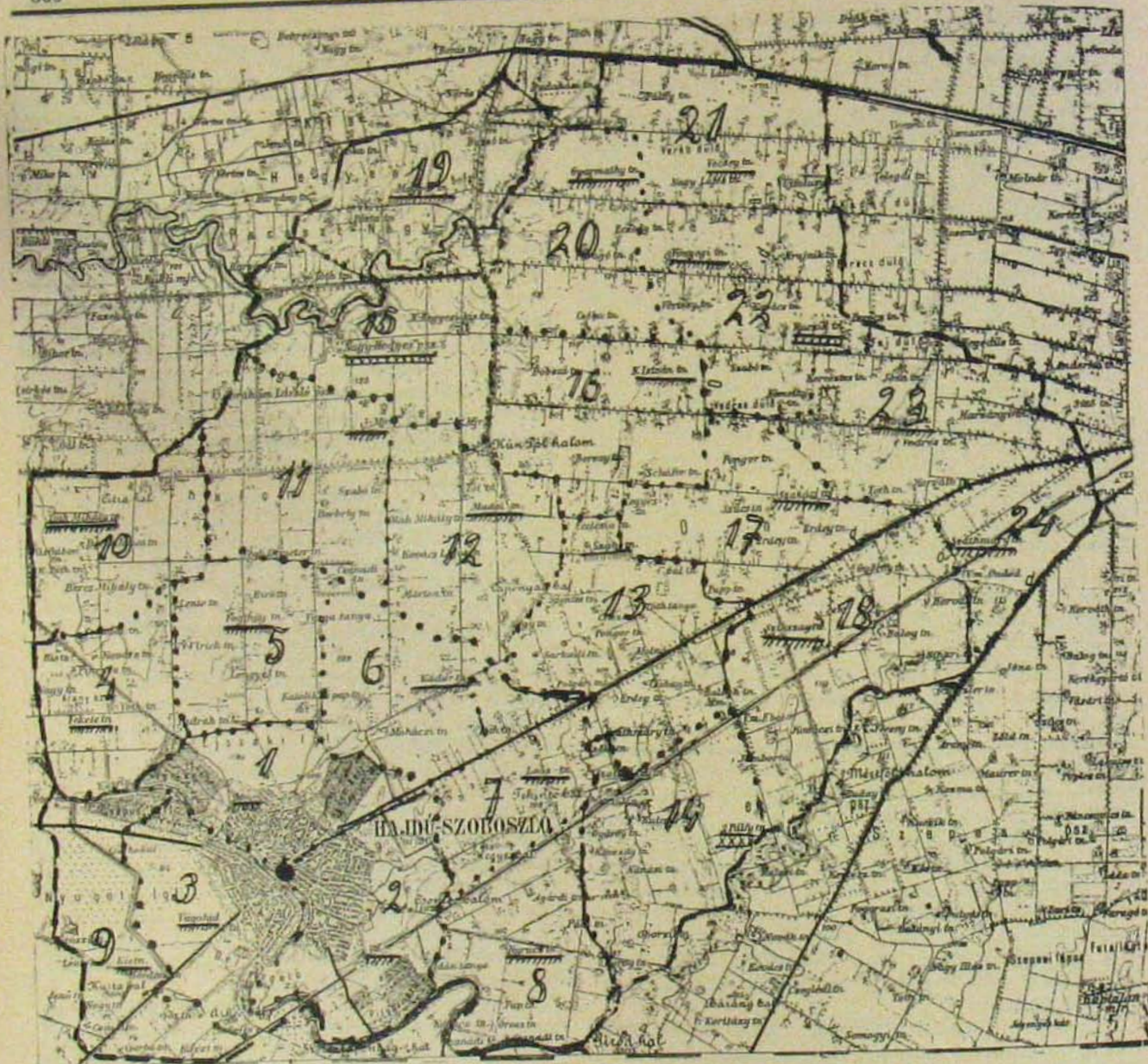
A szolgálat kiírását úgy képelem, hogy az őrsparancsnok a Szolgálati lapon e tereptárgyak (talán jobb nevet is lehetne találni) számaival az őrsállomásból kiindulva olyan sorrendben írja elő, amilyenben a kívánt őrzéskor útvonala fekszik. Felesleges állandó merev őrzéskorokhoz ragaszkodni, hiszen az időszámítás egyszerű, ahány tereptárgy, annyi $1\frac{1}{2}$ óra (vagy 2 óra). Ha pedig az őrskörlet alakja azt követeli, hogy a járőr a már leportyázott tereptárgyakon át térjen vissza — csak rá kell tekinteni a térképre —, látja, hogy az utolsó tereptárgyhoz házáig mennyi időt kell számítani. Ilyenkor nem a rendes tereptárgy, hanem az útvonalportyázási időt számítaná. A távolságot látja térképről. A járőrök a Szolgálati lapban megjelölik — negyedóránként feltüntetve —, hogy az egyes tereptárgyakon meddig portyáztak. A ma tereptárgyaknak nevezett helyekből csak a legfontosabb és lakott helyeken vezetik be öt pernyi pontossággal tartózkodásaikat és úgy mint ma, hogy kivel beszélték. Pihenő kiszabata a mai maradna. Ezt be lehet az alapul szolgáló $1\frac{1}{2}$ vagy 2 órába számítani, de lehet olyan rendszert is elképzelni, melynél ezt külön adjuk a portyázási időhöz.

Ez a portyázási mód célszerűség szempontjából nézetem szerint a mainál jobb lenne, hiszen ma már a helyi őrzéskorok sem olyan megkötöttek, mint a külőrzéskorok.

Ellenőrzés szempontjából látszólag nehezebb a javasolt portyázási mód, de az a fontos, hogy lényegében helyesebb. A mai rendszernél az ellenőrző kiszámítja, hogy hol fogja a járőrt megtalálni s ha a járőr nincs még ott, akkor bevárja (ez hiba, de előfordul), legjobb esetben szembemegy vele, így keresi fel. A tereptárgyak portyázásánál is megtalálja az ellenőrző a járőrt ugyanúgy, mint eddig a pihenőkön és a tereptárgyaknál, legfeljebb a tereptárgyak között való felkeresés lesz nehezebben kiszámítható, de éppen ezért a járőr által is nehezebben kiszámítható, hogy az ellenőrző hol találja őt.

Fegyelmeképzés szempontjából szintén lehetnek látszólagos aggályok: talán túlságos szabad kezdet adok a járőröknek? Nem! Ma is fordulnak elő hibák, mulasztások s a jó csendőr a javasolt rendszerrel is teljesen megbízható marad, ha mozgását nem merev útvonalhoz kötöm, hanem tereptárgyakra tagoltan szabaddá teszem a mozgását. Gondoljunk arra, hogy ott, ahol a legtöbb alkalom van a visszaélésekre — a nyomozásoknál —, ott ma sincs és nem is lehet hajszálpontos ellenőrzés, mégis megy ez a szolgálat nagyon szépen. Csendőreinkben megbízhatunk, neveljük így tovább is őket. Meg vagyok róla

győződve, hogy járőreink ilyen, kissé bővebb korlátok között is követik jelmondatunkat: Híven, becsülettel...

A javasolt megoldás a közbiztonsági szolgálat szempontjából kétségkívül helyesebb lenne a mai rendszernél. Így a lakosság nemcsak az őrzőjáratokat, de az útvonalat sem jegyezheti meg (Szut. 244. p.). Mindenütt megfordulhat a járőr. Minden, a járőr előtt csupán szolgálata alatt is gyanússá vált esemény vagy hely ellenőrzés alá kerülhet anélkül, hogy az elég körülményes és terhes, külön igazolásra szükség lenne: miért tért el a járőr csak 200 m-t is az útvonalától. Így a tökéletes helyi- és személyi ismeret is hamarabb meg lehet szerezni.

Végül egy szerintem igen fontos tényre mutatok rá. Ezzel a szolgálattal lehet leginkább öntevékenységre, önállóságra nevelni a járőröket. Nagyobb az önállóság, de nagyobb a felelősség is.

Nem kívántam részleteiben is kialakított rendszert ismertetni, céloom csupán új utakat, új módokat mutatni. Kérek hozzászólást, hogy új és újabb ötletek alapján megtaláljuk a legelőkeltebb rendszert,

A honvéd, csendőr és rendőr elnevezések eredete.*

írta: BARCSAY-AMANT ZOLTÁN főhadnagy.

A „csendő” szó nem olyan régi, mint maga a magyar nyelv. A XIX. század elejéig nem létezett s csak a nyelvújítás, mely a kor igényeinek meg nem felelő szókincsünket újjakkal frissítette fel és gazdagította meg, hívta életre.

Már maga a szóösszetétel első fele is nyelvújítási szó: elvonás a „csendes” melléknévből (v. ö. Nyelvtör. 27:311.). Egyéb első összetételei csendbiztos (Tudós társaság zsebszótára, 1838) és csendélet (Ballagi szótára, 1846).

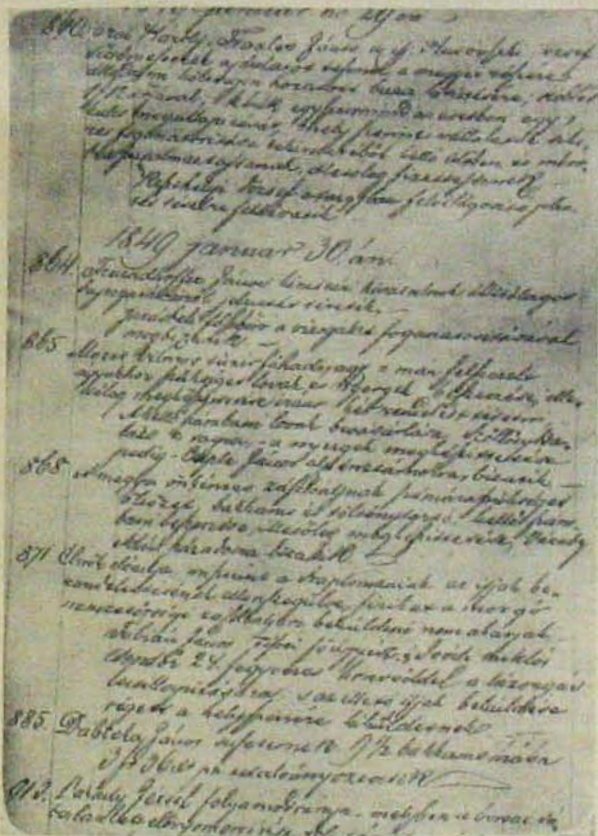
Először Helmezy használta 1834-ben (Jelenkor 80. l.). Érdekes, hogy mindjárt a mai értelemben, vagyis

* Főforrásmunka: Szily Kálmán — A magyar nyelvújítás szótára 1908.

a „gens d'arme” fordításaként alkalmazta. Elnevezése azonban ekkor még nem ment át a köztudatba. 1848-ig más nyelvújítók egyéb fogalmakra próbálták a „csendőr” szót ráhúzni. Így Szontagh Gusztáv 1834-i matematikai műszótárában a patrouille, vagyis járőr fordításaként szerepeltette, Fogarasi és Ballagi szótáraikban, mások pedig a „Polizeydiener”, vagyis rendőr helyett.

E sorok írója az általa megmentett máramaros-megyei 1848-as honvédelmi jegyzőkönyvben egy helyen a „csendőr” szót, bár a csendbiztos helyett, de mégis a mai jelentésében találta meg. Ezt az érdekes had- és nyelvtörténelmi dokumentumot facsimilében közlöm.

A „csendőr” szó mai értelme csak a Bach-korszak alatt (1850 után) vált véglegessé. Ballagi szótárában 1852-ben, már a mai értelemben rögzíti le. Idáig — az eddig csak Lombardiában felállított — gens d'arme magyarul, mint „örkatona”, majd „lovagőr” és „lovassőr” volt nevezhető. (Jelenkor I:296., 460., 614.).

Nem érdektelen ez alkalommal a „rendőr” szó kialakulását is megismerni. Márton használta először 1823-ban a „Polizeylandreiter” fordításaképpen (Nyelvőr, 30 : 131). Fogarasi is használja (Diák magyar Műszókönyv, 1833) a mai rendőrség értelmében, de már Fogarasi 1836-i Szótárában megvan a rendőr is és a rendőrség is.

A „honvéd” szó keletkezése is ebbe a korba esik. Kisfaludy Károly 1821-i „Az élet korai” c. költeményében találjuk először: „Nem csüggedő honvéd tisztjét teljesíti, Míg győz vagy testhantok közt sírt talál”. Ponor-Thewrewk József 1834-ben „Honvéd” cím alatt egy munkát adott ki (Nyelvőr 10 : 174.). E szó Kunos Ignácnál 1835-ben (Gyalulát) insurgents, ugyanis még az 1809-ben utoljára kiállt magyar nemesi felkelésnek megfelelő intézménye volt az ugyancsak felállt osztrák Landwehr. Ugyanakkor a Tudóstársaság zsebszótárá-

ban annyi mint „Landwehre”, vagyis a mai honvédelem, ugyanígy Kiss Károly akadémiai tagnál 1843-i Hadi-műszótárában s még Ballagi 1848-i szótárában is.

A „honvéd” szóval 1831-ben (Világ, 325) Széchenyi is kísérletezett: „tökélyre fogja vinni honegyesülési, honvéd s ekép nemzeti erejét”. A honvédelem nála (Világ, 88) landesvertheidigung, Terreay Károly a honvéd (Landwehr) mai értelmében 1842-ben (Athenaeum, II, 176.) a honvédöt használja. Egy epigramm az 1848 előtti időből így kezdődik: „Polgár, légy hazsvéd...”

Nemes testületünknek a „honvéd” névvel való elnevezését Kiss Károly nemzetőr ezredesnek köszönhetjük, aki az 1848 március 19-i nemzetőri tanácsai ülésén — midőn 10 magyarországi és két erdélyi új, kimozdítható nemzetőri zászlóalj felállítását határozták el — e nevet ajánlotta, Kisfaludy Károly költeményét idézve, eredményesen (Toldy: Irodalmi beszédek, 2 : 76).

A felállítás első heteiben mindazonáltal nem nevezték meg a köztudatban így e zászlóaljakat, jóllehet e nevet hirdette csákójukon lévő kis pakfon táblácska. Még a hivatalos lapban is, mint „honvédi nemzetőrök-ről” történik róluk intézkedés.

A szabadságharc gyorsütemű eseményei az év második felével rövidesen új honvéd zászlóaljakat hívtak életre, melyek csákóira már nem is kellett a „Honvéd” táblácskát felilleszteni — már mindenki büszkén nevezte őket honvédeknek.

Az ősz folyamán kezdődött meg a „honvédi” lovaság és tüzérség, valamint a különleges csapatnemek és szolgálati ágak szervezése is. Úgy had-, mint nyelvtörténeti szempontból érdekes, hogy a gyalogság és a többi fegyvernem felállítása közötti rövid párhónapos időszak elég volt arra, hogy csak a gyalogságot értsék „honvédek” alatt, illetve a rendfokozat nélküli gyalogost nevezék hivatalosan honvédeknek. A rendfokozat nélküli huszárt, tüzért, vadászt, szekereszt stb. nem honvédeknek, hanem csupán huszár, tüzér, vadász, szekeresnek határozták meg. Ez valóságos nyelvi sajtócsinunk, érdekesülünk lett — a német még ma is az Infanterist, Kanonir stb. szaknevezéseket használja s nem tesz a gyalogoslal kivételt. Ma is a honvéd zászlóalj alatt gyalog zászlóaljat értünk s csak akkor tudjuk, hogy utász, vadász stb. zászlóaljról van szó, ha a megfelelő jelző szerepel a honvéd után.

A „honvéd” név hamar és gyökeresen népszerűsödött. Már 1848-ban szóképzéseivel találkozunk, pl. honvédelmi bizottmány. Ráth 1853-i szótárában már leszögezve die Landwehr: honvédség, Landwehrmann: honvéd, Landesvertheidigung: honvédelem. 1868-ban, a második honvédség felállításakor, rögtön ez a név került használatba és 1922-ben a Nemzeti Hadsereg nevet újból s reméljük, hogy immáron véglegesen ez váltotta fel.

A zentai csatában (1697 szeptember 11.) a törökök vesztesége óriási volt. A jelenlevő szultánnak csak a legnagyobb erőfeszítéssel sikerült 2000 lovas kíséretében elmenekülnie. Elefántok hagyták a küzdőtérre: a nagyvezír és négy más vezír, Adana, Anatólia és Bosznia helytartói, a jénitseriagasszi, három nagy tartomány beglerbége, tíz egyéb beglerbég, a janicsárok tábornokai, a dsebedsi-tábornok, 20 alabég, több mint harminc aga, végül 20.000 harcos. A Tiszába fulladt 10.000 török. Később még sok elrettentő ellenség került a keresztények fogságába. Az egyesült császári és magyar hadak véres vesztesége halottakban 28 tuzt és 401 katona, sebesültekben 1800 ember; azonkívül 3533 ló pusztult el.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA.

(Befejező közlemény.)

A Scotland Yard — így hívják a londoni rendőrség központjait épületét — tagadhatatlanul a világ leghíresebb és legnépszerűbb rendőrségének szolgál otthonául. Távollátom tőlem az, hogy a derék londoni rendőrség működése felett bírálatot mondjak, azonban annyit le kell szögezni, hogy minden kitűnő működése mellett is hírnevét és népszerűségét bizonyos százalék erejéig azoknak a detektívregényeknek köszönheti, amelyek ennek a rendőri intézménynek világszerte hatalmas reklámot csináltak.

Azt, aki a Scotland Yardot csak a detektívregényekből ismeri, súlyos csalódás éri, amikor a küszöböt átlépi. Nincs ott semmi különösebb látnivaló. Irodák szürke sora, hatalmas nyilvántartás, sok motorkerékpár és gépkocsi, rendőrségi múzeum, amely sem anyagának gazdagsága, sem kiválasztása terén nem veheti fel a versenyt pl. a wien-i rendőrigazgatóság múzeumával. Laboratóriumi egyáltalán nincsenek. A nyomozások elsősorban a szemlély ismeretekre, a hatalmas anyagú és minteszerű nyilvántartásra, megfigyelésekre és nem utolsó helyen: a besúgásokra támaszkodnak. Az úgynevezett tudományos nyomozásnak — amiben a franciák és németek nagyok — nem feltétlen hívei. Ez volt az, amit a Scotland Yardon néhány év előtt tett látogatásom alkalmával láttam, hallottam és következtettem.

Az a tény, hogy 1933-ban a londoni rendőrséget gyökeresen átszervezték, rövid látogatásom alkalmával nyert benyomásom helyessége mellett látszik tanuskodni. Az átszervezés lényegében az intézmény korszerűbbé tételét jelentette. Azelőtt a londoni rendőrség volt a világ legdemokratikusabb rendőri intézménye. Az utcán posztoló „Bobyk” (ez a londoni rendőr becéző neve) valamennyien borjújukban hordták a marsallbotot, vagyis a rendőrség összes magasabb tisztviselői kizárólag az egyszerű rendőrök sorából kerültek ki. Az átszervezés e téren gyökeres változást hozott. A korlátlan előléptetési lehetőségnek befellegzett. Magasabb szolgálati állásba ezután csak az juthat, aki a magas színvonalú kétéves rendőrtisztviselői iskolát elvégezte. Erre szükség volt, mert az eddigi, bár kiváló tulajdonságokkal felruházott, tapasztalt, de alapjában véve nem mindig kellő tudással és műveltséggel rendelkező tisztviselők magasabb állásokban nem tudták kellően megállni helyüket a világáros fejlett bűnözésével szemben.

(A Scotland Yardon tett látogatásom alkalmával — hárman voltunk magyar csendőrtisztek — érdekes élményünk volt. A bűnügyi nyomozóosztály (Criminal Investigation Department) főnöke németül beszélő tisztviselőt rendelt tolmácsként mellénk, hogy katalauzáljon bennlün et. Tolmácsunknak fogalma sem volt róla, hogy mi milyen nemzetbeliek vagyunk. A folyosókon járkáltunk németül beszélve, mikor egyikünk magyarul valamit megjegyzést tett. Ez a mi tolmácsunkra leírhatatlan hatást gyakorolt. Arca örömtől sugárzott és legnagyobb bámulatunkra, magyarul kezdett beszélni. Kitalált mindent, amit csak tudott. „Eljen a haza”, „csárdás”, „puszta”, „Isten áldd meg a magyart” és chhez hasonlókat. Kérdésünkre, hogy hol tanult magyarul, elmondta, hogy Magyarország tragikus sorsa mély részvétet keltett benne hazánk és nemzetünk iránt. Minden Magyarországra vonatkozó könyvet megszerzett és elol-

vasott. De ezzel sem érte be. Addig keresgélte a londoni könyvkereskedésekben, amíg egy angol-magyar nyelvtant nem talált. Ami abban volt, azt megtanulta. Mondanom sem kell, hogy nekünk magyaroknak milyen jól esett magyar szót hallani olyan nemzet fiának szájából, amely az idegen nyelvek elsajátítására nem igen van rá utalva és e téren nem is igen töri magát. Hazatérése után a „Pesti Hírlap”-ot felkértem, hogy revíziós albumának egy példányát küldje el a derék angolnak.) Ezután a kis — szorosán ide nem tartozó — eltérés után két esettel a londoni rendőrség nyomozómunkáját mutattam be.

Percy Savage 30 éven keresztül szolgálta a Scotland Yard bűnügyi osztályát. Egyike volt a legkiválóbb tisztviselőknek, aki fényes eredmények egész sorozatára tekinthetett vissza. Savage híres volt arról, hogy a legkönnyebben tagadó bűnözőket is beismerésre tudta bírni. Módszerét — nyugalomba vonulása után — a következőképpen írta le:

„Felkerestem Mahont, a kofferes gyilkost, cellájában. Leülttem vele szemben egy székre. Nem szóltam egy árva szót sem. Ő sem beszélt. Így ültünk órák hosszat. Mahon kezére hajtotta a fejét és valószínűleg különböző hazugságokat igyekezett logikai egészé összekovácsolni, hogy azután azt, mint védelmét, előadhatta. Erre azonban nem adtam alkalmat neki. Tovább hallgattam. Nyugtalan lett. Fészkelődött. Arca visszatükrözte töprengését. A hallgatás elviselhetetlenné vált számára. Izzadáscseppek gördültek végig az arcán. Egyszerre csak beszélni kezdett. Dadogva, akadozva találta ki hazugságait. Erre csak azt válaszoltam, hogy hazudik. Azonnal beismert mindent. Hatórai hallgatás, bizonytalanság teljesen megtörte. Savage egyébként a napisajtó és rádió által mozgósított nagyközönséget tartotta a nyomozás legértékesebb segítőársának.

Egy éjszaka Londonban betörték egy egyedülálló úrnő lakásába és ellopták egész ezüstkészletét. A rendőrség a feljelentésre megjelent a lakásban és helyszíni szemlét tartott. Fényképfelvételeket készítettek, kikérdezték a háznépét, pontosan rögzítették az ellopott tárgyak leírását, azután távoztak. A nyomozást vezető felügyelő kikérdezte ezután az illetékes rendőrszoba legénységét. Az egyik rendőr csupán annyit tapasztalt, hogy a kérdéses utcán egy fekete Bentley gépkocsi számguldott keresztül feltűnő sebességgel. A rögzített ujjnyomokról kiderült, hogy azok mind a háziaktól származnak. A betörők kesztyűben dolgoztak, ez hivatásos bűnözőkre utalt. A detektívfelügyelő feltevésként a fekete Bentley-autót hozta összeköttetésbe a betöréssel. Segédeit megbizta annak megállapítására, hogy a közelmúltban ilyen kocsi nem loptak-e el. Időközben a loptott tárgyak leírását táviratilag továbbították az összes rendőrhatalóságokhoz, de megkapták az ékszerészek, zálogházak és régiségkereskedők is. A segédek jelentik, hogy előző este tényleg elloptak egy fekete Bentley-kocsit. A nyilvántartásban 18 hivatásos gépkocsi-tolvaj szerepel. Megvizsgálják valamennyiük alibijét. Tizenhatan kifogástalan alibit igazolnak. A két fennmaradó közül az egyik hivatásos gépkocsivezető. Megfigyelés alá veszik. A gépkocsivezető naponta megfordult egy borbélyüzletben dacára annak, hogy saját magát szokta borotválgni. A megfigyelést most már kiterjesztik a borbélyra is. A borbély jómódú embernek látszik, villája van a külvárosban dacára annak, hogy borbélyüzlete kicsiny és nem is túlságosan látogatott. A borbély állandó megfigyelés alatt áll. Egy napon sétára indul. A detektív

... nem tagadom, kicsit italosak voltunk ..."

követi. A borbély hosszabb séta után benyit egy régiségkereskedésbe. A detektív vár rá egy jó darabig az utcán, majd megünva a dolgot, ő is belép az üzletbe. Legnagyobb meglepetésére a borbélyt, mint üzlettulajdonost, a kiszolgáló asztal mögött találja. A detektív feltalálja magát és mint vevő lép fel. Elmondja, hogy születésnapjára ajándékkul valami régi ezüst tárgyat szeretne vásárolni. A kereskedő udvariasan egész csomót rakott elébe, amelyek között több olyan tárgy volt, amelyek a lopásból származtak. A nyomozás ezzel tulajdonképpen be is volt fejezve, a gépkocsivezető személyében a betörő és autótolvaj, a borbély személyében pedig az orgazda került hurokra.

*

Az amerikai életet a dollárért való kirőnéletlen túlekedés jellemzi. Az amerikai bűnöző az agyafúrtan kieszelt csalásokkal, szélhámosságokkal szemben mindig előnyben részesítette az erőszakot. Ez a két tényező termelte ki az amerikai banditizmust, amely a szesztilalmi törvény-teremtette kitűnő alkalmat kiaknázva, hihetetlen arányokat öltött. A banditizmus (gangsterek) szövetségesre talált részben a korrupt amerikai közeletben, részben az Egyesült Államok sajtóságos alkotmányjogi viszonyaiban és demokratikus, de egyben maradi törvényeiben. Olyan államban, ahol bárki szabadon vásárolhat magának akár ágyút is, ahol nincs bejelentési kötelezettség, ahol a rendőri elhárítószervezet szolgálata az Unió szövetségi államokra tagoltsága következtében lépten-nyomon nehézségekbe, sőt gyakran elhárítatlan

akadályokba ütközik, nem csoda, ha a banditizmus komoly nemzeti veszedelemmé fajulhatott.

Bár Amerika messze van tőlünk és a mi viszonyaink is mások, nem éreketlen egy pillantást vetni működésiükre annál is inkább, mert a ragály áttejedőfélben van Európára is.

Nálunk eddig a közelmúltban lezajlott budapesti bankrablásokban e kórnak csupán gyenge előhírnökei jelentkeztek, de a nyugati nagyvárosokban, így elsősorban Londonban, az amerikai stílusú bűnözés már felütötte fejét és komoly feladat elé állította az ottani közbiztonsági szerveket. Az alábbiakban néhány tipikus amerikai banditátörténetet ismertetek.

Az emberrablás divatos bűncselekmény Amerikában. Évente sok vagyonos család tagját rabolják el a banditák, akiket azután csak hatalmas váltságdíj fejében bocsátanak szabadon. Ha a család vonakodik a váltságdíjat megfizetni, vagy pedig a rendőrséghez fordul, akkor a banditák attól sem riadnak vissza, hogy a hatalmukban lévő személyt láb alól eltegyék.

Thouin Pál érdeme egy új zsarolási módszer, amelyet feltalálója az emberrablás mintájára alkotott. Thouin mester nem rabolt embereket, beerte értékes festményekkel is. Számos amerikai milliomos művészi alkotások szenvedélyes gyűjtésében találja örömét. Néme-lyiküknek nagy vagyont érő kép, egyéb műtárgy, vagy

KI TUDJA?

Mit értünk „Opportunizmus” alatt?

régiség van birtokában. Thouin Pál ezekkel létesített üzleti összeköttetést a maga módja szerint.

Egy szép napon az egyik dollár-milliomos képtárból vagyont érő festmény tűnt el. Csupán az üres keret árváskodott a falon. Néhány nap múlva a kétségbeesett műgyűjtő névtelen levelet kapott, amelyben értesítették, hogy a kép kitűnő helyen van, ennyi és ennyi dollár bizonyos helyen való letétbehelyezése, vagy átadása esetén visszakaphatja. A levél azt a figyelmetést is tartalmazta, hogy a rendőrséggel való érintkezésbe lépés teljesen céltalan. A legtöbb károsult — ismerve a rendőrség tehetetlenségét a gangsterekkel szemben — nem tett feljelentést, hanem fizetett és boldog volt, hogy képét visszakaphatta. Akadt azonban karakán ember is közöttük, aki azonnal a rendőrségre sietett és a zsarolót válasza sem méltatta. Thouin mesternek erre az esetre is volt orvossága raktáron. Az illető károsultnak levélben megismételte az ajánlatát és a nagyobb nyomaték kedvéért mellékelte az ellopott festmény egy kimetszett részecskéjét. Nyenkor a műgyűjtő azután rendszerint megtört, otthagya a rendőrséget és fizetett. Ez a fogás egyébként nem Thouin mester találmánya. Az eazmót a kínai emberrablóktól vette, akik áldozatuk egy-egy ujját, vagy orrából, füléből egy-egy darabkát szoktak a hozzátartozóknak elküldeni, hogy ezáltal a váltságdíj kifizetés iránti óhajtásuknak nagyobb nyomatékot adjanak.

Thouin ilyen módon hosszú időn keresztül garázdálkodott, végzetét azonban nem kerülhette el. Egy szép napon a montreali állami képtárba tört be és onnan 16 értékes képelt lopott el. Ennél az üzletnél rajta vesztett és elfogták.

A New-York mellett fekvő Coney-Island szigeten áll a Half-Moon-szálloda. Egy napon, röviddel éjfél előtt, öt jólöltözött úr állított be a szállodába. Kettő közülük szobát bérelt. Ezután mind az öten felmentek a szállodai szobába egy kis italra. A szobapincér ellátta őket itallal és jéggel. Négy óra tájban újból csengettek a szobából a szobapincérnek. Midőn a pincér benyitott, két géppisztollyal és három pisztollyal találta magát szemben. A banditák a megrémült pincért maguk előtt tolvaj, golyófogóként felhasználva, benyomultak a szálloda irodájába. Az ottlévő hivatalnok, a helyzetet felismerve, pisztolyt ragadott ugyan, de azt a pincér miatt nem használhatta, sőt kénytelen volt a pénztár kulcsait is kiszolgáltatni. A banditák 30.000 dollár készpénzt és a pénztárban elhelyezett ékszereket magukhoz véve, eltávoztak és azóta nyomuk veszett.

Égészen különleges amerikai dolog az úgynevezett „Rackeeterek” működése. A rackeeterek szervezett zsarolóbandák, melyek az üzleti életet valóságos rabigában tartják. Minden bandának van specialitása. Az egyiké pl. a temetkezés. A temetkezési vállalatoktól ez formálisan adót hajt be. Ha a vállalat nem fizet, akkor a következő temetésnél ott vannak a banda tagjai, akik botrányt rendeznek, de attól sem riadnak vissza, hogy a balottas kocsit felborítsák.

A másik bandának kirakatüveg-raktára van. Jaj annak a kereskedőnek, aki nem tőlük szerzi be szükségleteit — természetesen három-négyszeres áron. Az ilyen

kereskedő üvegtáblái másnap pozdorjává zúzva hevernek az utca kövezetén.

A gazdasági élet majdnem minden ágában nyakán ott ül valamelyik rackeeter-banda, a zöldségkereskedőtől a temetkezési vállalatig. Chicagóban pl. egyikük az automata-tulajdonosokat, a másik viszont a tisztító- és mosoda szakmához tartozókat zsarolja és adóztatja meg. Aki nem áll kötélnek, az maga vállalja kárát. Másnap reggelre automatai széjjelzúzva hevernek, a mosodás szállítmányait savval öntözik le stb., de attól sem riadnak vissza, hogy valakit egy jól célzott lövéssel leterítsenek.

A rackeeterek azonban nem mindig önálló vállalkozók. Jó pénzért teljes hatalmukkal rendelkezésükre állanak olyan „tisztességes” kereskedőknek is, akik üzleti versenytársaiktól erőszakos úton akarnak megszabadulni.

A rackeeterek elsősorban Chicagóban és New-Yorkban garázdálkodnak, de nem kimélik meg a többi városokat sem. San Franciscóban 1933-ban egy 15 éves leányt raboltak el, aki egy gyermek táncsoport főszereplője és a közönség kedvence volt. A rackeeterek így akarták kényszeríteni a táncsoport vállalkozóját arra, hogy a rá kivetett „adó” megfizesse. A vállalkozó a rendőrséghez fordult, de ez a lépés sem járt eredménnyel. A szerencsétlen leányra később véletlenül bukkantak rá Chicagóban. A rablók festileg és lelkiileg egész életére tönkretették.

A leírt esetek élénken rávilágítanak az amerikai közbiztonsági viszonyokra, amelyek még a korlátlan lehetőségek hazájában is valószínűtlenné tetszenek. Az amerikai kormány végül is hadat üzent a banditáknak. Erélyes intézkedések egész sorozata hivatott azt a célt szolgálni, hogy az amerikai élet rákfenéjét mielőbb kiirtsák. Ha az utóbbi idők statisztikája megbízható, akkor a harcnak már eddig is szép eredményei vannak.

*

A gyújtogatók közkedvelt módszere az időzített gyújtás, mert ezzel a módszerrel a tűz kitérésének időpontjára megdönthetetlen alibit lehet igazolni. Az egyszerű gyertyától, melyet a gyújtogató felhalmozott, könnyező anyagok közé helyez, az elmes gyújtószerkezetig egész sora ismeretes a különböző időzített gyújtási módoknak. A közelmúltban egy német szolga ilyen szerkezet segítségével gyújtotta fel távollévő gazdájának lakását. A szolga a falon függő ingaóra fenyődobozoszerű nehezékére zsineget kötött, a zsineg végére pedig olyan vegyszerrel töltött papírzacskót erősített, amely kénsavval érintkezésbe jutva, lángra lobbant.

A padlóra, pontosan az óranehézék alá, kénsavval telt tányért helyezték, amelyet könnyező anyagokkal halmozott körül. Az óranehézék az óra lejárásával fokozatosan mélyebbre ereszkedett, míg a ráerősített zsinegen függő vegyszeresomag a kénsavhoz ért. A felcsapó láng ebben a pillanatban meggyújtotta a felhalmozott égőanyagot. A tűz továbbharapódzott és a ház leégett. Egy lezuhanó gerenda a különös véletlen folytán maga alá temette az órát és az óranehézéket, amelyen a helyszíni szemle alkalmával megtalálták a ráerősített zsinegdarab el nem égett részét. A tűzfészek anyagának vizsgálata azután kimutatta a gyújtogatásnál használt vegyszerek jelenlétét.

Az ilyenféle mesterkedésekkel különösen akkor kell számolni, midőn valaki biztosított vagyonának folygyújtásával igyekszik a biztosítási díjat megszerezni.

A m. kir. csendőrség rendszeresített létszáma a világháború kitörésekor 291 tiszt, 4 tisztviselő és 11.623 csendőr volt. Ezek közül 1272 lovasszendőr. Volt 8 kerületi, 57 század-, 8 pót század- és 136 szakaszparancsnokság.

KATONAI ISMERETEK.

Vállalkozások az ellenség háta mögött.

Írta: FEKETE PÁL százados.

Az őrsők részére a jövőben kiadásra kerülő típusgyakorlatok (gyakorlójegyek) több olyan gyakorlatot tartalmaznak, melyeknek a tárgyát az ellenség hátában végrehajtott vállalkozás képezi.

Tekintettel arra, hogy ilyen tárgyú gyakorlatokat az őrsön ezideig még nem hajtottak végre, az alábbiakban néhány szóval azok lényegét szándékozom vázolni.

Az ellenség hátában végrehajtott vállalkozásokat rendszerint messzebbmenő feladatra önállósított csapatok hajtják végre, de igen sok esetben — különösen visszavonulásnál — járőrök is kerülhetnek abba a helyzetbe, hogy az ellenség hátában működhetnek. Természetesen az utóbbiak ténykedése sokkal szűkebb körben mozog, de az ellenség állandó zaklatása, zavar és bizonytalanság keltése által, azt hadműveleti sikeres végrehajtásában lényegesen hátráltatják.

Csendőrök és csendőrök által vezetett járőrök részére e téren való működés főleg akkor fog kínálkozni, ha a hadműveletek az egykori őrskörletbe tolnak el. Ez esetben a csendőrlégénységet alapos helyi ismeretei révén igen eredményesen lehet felhasználni, mert míg az ellenség ismeretlen területen csak tapogatózva halad előre, addig a csendőr az összes közlekedési és fedett megközelítési vonalakat, rajtaütésre alkalmas helyeket ismerve, biztosan és szabadon mozog.

A vállalkozások célja közlekedési és ellátási gócpontok elrombolása, kisebb ellenséges osztagok, egyes parancsnokságok szétugrasztása, zónától való kiküldetésre kényszerítés, az ellenség állandó zavarása és nyugtalanítása által a bizonytalanság fokozása.

A csendőrök ténykedése, akiknek a létszáma a járőr erejét rendszerint nem fogja meghaladni, főleg utóbbiakra fog szorítkozni. E feladatot azonban energikus, öntevékeny parancsnok vezetése alatt álló, veszélytől visszsa nem riadó légénység mindig eredményesen fogja végrehajtani.

A vállalkozások végrehajtására rendszerint az éjjel, vagy a kedvezőtlen időjárási viszonyok lesznek a legalkalmasabbak. Tudvalevő, hogy a kedvezőtlen időjárás, a köd vagy a napokig tartó olmos eső nyomasztó hatással van az egyénre, rugalmasságát és éberségét nagy mérvben csökkentti.

Biztosító részekben való átszivárgás és a pihenő csapatokon való rajtaütés különösen kevésbé fegyelmezett és kisebb erkölcsi értékű ellenségnél a legnagyobb fejtelenséget és zűrzavart idézi elő.

A cél ilyen esetben nem az anyagi eredményre — minél több ellenség elpusztítása, foglyok ejtése és zsákmányolás — fog irányulni, hanem a minél nagyobb zavar keltésére, melynek nagyságát a sötétség még sokszorosan fokozni fogja.

Eredményes végrehajtásához az erkölcsi adottságon kívül elsősorban bőveges lőszer, főleg kézigranát szükség. Esetleg a járőrhöz beosztott golyószóró is kiváló szolgálatokat tehet.

A rend helyreállítása, a zűrzavarban szétugrasztott részek összeszedése órákat, sokszor napokat vesz igénybe és ezalatt az ellenség működése részben vagy teljesen meg van bénítva.

Világháborús tapasztalatok mutatták, hogy ügyesen vezetett, merész járőrök sokszor ezredekkel tudtak a legnagyobb fejtelenségbe kergetni. Éjjeli rajtaütésnél az élméből felriasztott csapat nem tudván, miről van szó, rendszerint fejét veszi, kapkod, a fegyelem meglazul, mindenben és mindenkiiben ellenséget lát, minek következtében hatalmas és céltalan lövöldözés veszi kezdetét, amely akkor is tart, amikor a zavart előidézett járőr már rég messze jár.

Igen nagy eredménnyel kersegtet a menetelő vonatokon való rajtaütés is, különösen ha útszorosokban, mélyutakban vagy hidakon történik. A vonat légénysége rendszerint alacsonyabb erkölcsi értékű népfőlkelökből és polgári kocsiokból áll, a vonatfedezet pedig — ha egyáltalában van — olyan csekély, hogy az egész oszlop biztosítását eredményesen ellátni nem tudja.

Rajtaütés előtt a parancsnok a tüzelosztást úgy szabályozza, hogy az első lövések az oszlop élén és végén menetelő járóművekre essenek, mert ha ezek vonóállatait sikerül elpusztítani, forgalmi akadály áll elő és a vonat mozgása megbénul. Csak ezután irányítsa tüzet a vonat légénységére, amelyet, ha sikerül megfutamtania, a vonatot lehetőleg fel kell gyújtani, hogy az ellenség készletei megsemmisüljenek.

Sikertült rajtaütéssel kettős célt érünk el. Az ellenség utánpótlásában zavar áll be, esetleg készleteinek egy része megsemmisül és az okozott forgalmi akadály idővesztést okoz.

A siker főfeltétele a meglepetésszerű végrehajtás, utána gyors visszavonulás, melletti az ellenség észbekap és a tervszerű üldözésre a szükséges intézkedéseket megtezi. Komoly harcba a járőr soha bocsájtózkodék, mert sikeres megvívására úgy sincs kilátása, és a túlerővel szemben csak nagy veszteségeknek, esetleg teljes megsemmisülésnek vagy elfogatásnak tenné ki magát.

Feladata lehet még ilyen járőröknek a kisebb műépítmények elrombolása és vasútvonalak megszakítása, feltéve, ha ez a saját hadvezetőség céljaival nem áll ellentétben.

A végrehajtást lényegesen elősegíti a gyéren lakott, kevés és rossz összeköttetésekkel rendelkező terület. Gazdagon művelt, bőveges közlekedési és híradó vonalakkal rendelkező területen és ellenséges lakosság közepette ilyen vállalkozások végrehajtása lényegesen több, sokszor leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

Az elért sikert rendszerint nem lehet megtartani, célszerű tehát, hogy az ilyen irányú vállalkozások ne képezzenek öncélt, hanem lehetőleg kapcsolódjanak bele a főerő valamilyen hadműveletébe. Pl. a pihenő csapaton való rajtaütés essék össze a főerő vagy annak egy része által végrehajtott éjjeli támadással.

A járőrök felszerelése minél könnyebb legyen, minden nélkülözhetőet vissza kell hagyni, hogy a légénység minél több löszert, kézigranátot tudjon magával vinni és a legnagyobb menetteljesítményre is képes legyen.

Lakott helyek még saját területen is kerülendők, a polgári lakossággal való érintkezés a legszükségesebb mérvre szorítandó. Éjjelzés és pihenés a forgalomtól távol eső helyen rejtve történik. Az élelmezést lehetőleg a helyszínen kell beszerezni, ha kell, kímélet nélküli eljárással. A messzemenő felderítő járőrre vonatkozó szabályok ez esetben is érvényesek.

A fent elmondottak célja röviden összefoglalva az ellenség állandó zaklatása, hogy idő előtt kimerülve, erkölcsi értéke leromoljék és a döntő támadásnak ne legyen képes ellentállani.

CSENDŐR LEKSZIKON.

84. kérdés. Van-e különbség csendőrségi karhatalom és csendőrségi segélyszolgálat között?

Válasz. A Szut. 93. §-a csendőrségi karhatalomnak nevez minden csendőrséget vagy csendőrcsapatot, amely közhatalóságok vagy hatósági személyek támogatására olyan célból van kirendelve, hogy azoknak hivatalos eljárásukban az esetleges ellenállás vagy támadás leküzdése végett a szükséges erő rendelkezésükre álljon. Az utasítás az egyszerűség kedvéért választotta ezt az egységes megjelölést. Ha azonban a dolgot a kivételesen csendőrségi vagy csapat feladata és jogai szempontjából részletekre bontjuk, akkor kétféle ilyen csendőrségi erőt különböztethetünk meg: karhatalmat és segédletet.

Karhatalomnak a csendőrségi erőt voltaképpen csak akkor nevezhetjük, amikor arra nem a Szolgálati Utasítás, hanem a honvédségi Karhatalmi Utasítás rendelkezéssel nyerne alkalmazást, vagyis amikor a csendőrség nem önállóan, hanem közigazgatási (rendőrhatalósági) tisztviselő mellett, annak végrehajtó szerveként működik. Ilyen esetet az utasítás kettőt ismer: a 330. pont 6. alpontjában, amikor a néplöveg szétozlatásának elrendelésére a közigazgatási vagy állami rendőrségi hatóság intézkedésre jogosított kiküldöttje vagy képviselője hivatott, a csendőrség a szétozlatás szükségességének elbírálásába nem hozható be, a fegyveres erőt alkalmazását vagy mellőzését illetően azonban önállóan dönt. A másik eset, amikor a csendőrség a választási elnök rendelkezésére áll (534/2). Hogy az ilyen csendőrségi karhatalom tiszt vagy altiszt parancsmóksága alatt áll-e, mellékes; a lényeg, hogy az önállósága korlátozva van, akárcsak a honvéd katonai karhatalomé. A különbség csak az, hogy a csendőrséget által parancsnokolt karhatalom fegyverének használatára és annak elbírálására nem a Karhatalmi Utasítás, hanem a Szut. rendelkezései mértékadóak. Eppen azért kellett ezt kimondani, mert az ilyen csendőrségi karhatalom magartásától a különbségtől eltekintve, nem a Szut., hanem a Karhatalmi Utasítás szabályozza. Meg kell azonban jegeznünk, hogy ez a különbség inkább csak elméleti, mint gyakorlati tartalmú.

Azokat a karhatalmi járőröket, amelyekre a Szut. 93. §-a rendelkezik, inkább „csendőrségi segélyszolgálat”-nak vagy helyesebb magyarsággal: „Védőszolgálat”-nak nevezhetjük, mert az utasítás szavai szerint is elsősorban a hatóságok és hatósági közegek „támogatására” vannak hivatva, a támogatás pedig „ellenállás vagy támadás leküzdésé”-ben, azaz a hatósági kiküldött megvédésében áll. Ennek a megkülönböztetésnek abból a szempontból van jelentősége, hogy a — mondjuk — védőszolgálatban álló csendőr önállósága nagyobb, mint a karhatalmi szolgálatban álló, mert a hatósági személy felhívásai nem kötik, a személyes védelmet önállóan kell ellátni, sőt jogában áll a segítségnyújtást be is szüntetni, ha a hatósági személy részéről tanúsított eljárás vagy magatartás nyilvánvalóan törvénybe ütközik. Ebből következik, hogy a védőszolgálatban álló csendőr személyes felelőssége is nagyobb, mint ha karhatalmi szolgálatban állna, mert azt, amit tett vagy elmulasztott, nem igazolhatja a polgári tisztviselő rendelkezésével. Az utasítás csak azt teszi kötelességévé a védőszolgálatban álló csendőrnek, hogy a hivatalos kiküldetésben eljáró hatósági személy vagy közeget erőszakoskodások ellen védelmezze meg és feladatának akadálytalan teljesítését biztosítsa, de nem említi, hogy e feladatának teljesítése közben a hatósági személlyel bármilyen tekintetben függő viszonyban állna. Ha a hatósági személy egyáltalán felhívásra jogosult is (bíró, szolgabíró), akkor a csendőrnek az illetőtől vett felhívásokat természetesen teljesítenie kell, de ha a hatósági személynek minden felhívási joga (községi bíró, végrehajtó), közöttük nem

létesül olyan viszony, mint a katonai karhatalomhoz kirendelt polgári tisztviselő és a karhatalom parancsnoka között. A védőszolgálat inkább az oltalmi kísérthez hasonlít, azzal a különbséggel, hogy a védőszolgálatban a járőr hatósági személyt, oltalmi kísérlet alatt pedig magán személyt védelmez jogtalan támadások és erőszakoskodások ellen.

A fentiekből kiindulva tehát az 533. pont értelmében kivételesen csendőrségi erőt sem nevezhetjük tulajdonképpen karhatalomnak, mert az már aztán éppen teljesebben önállóan működik. Így is lehetett volna tehát mondani: „A csendőrség a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető mozgalmak, zavargások, lázongások, csendőregyének megtámadása vagy lefegyverzése, továbbá nagyobb arányú fegyverhasználatok esetében hatósági felhívás (megkeresés) nélkül, saját kezdeményezéséből önállóan is felléphet. Ilyenkor az osztályparancsnok felsőbb rendelkezés bevéására nélkül köteles azonnal intézkedni, hogy a mozgalom vagy rendezettség színhelyén a rendfenntartás végett legalább egy szakmai csendőrségi erő jelenjék meg. A kirendelt erő addig marad a helyén, amíg a közrendet helyre nem állította. Bevonása iránt az osztályparancsnokság intézkedik. Ha a helyszínen az illetékes közigazgatási (rendőri) hatóság intézkedésére jogosított tagja megjelenik és az intézkedést átveszi, a kirendelt erőndőségi erő annak karhatalomként működik tovább. Ilyen hatósági kiküldött hiányában a jelen utasítás megszabta keretek között jár el”.

Mindezeknek azonban — ismételjük — csak a kérdés elméleti részletezése szempontjából van jelentőséggük; nem hiba tehát az az álláspont, amelyre az utasítás helyezkedett, hogy t. i. minden csendőrséget vagy csapatot, amely valamilyen segélyszolgálatra lett kirendelve, az egyszerűség kedvéért egyformán karhatalomnak nevez.

85. kérdés. A gyanúsított szomszédja kertjében az esti hemályaiban emberi alakot vess észre. Azt hívta, hogy szomszédja jár ott, forgópisztolyából öles szándékával lesből ráid. A golyó azonban azonban nem a szomszédot találja, hanem annak egy vendégét, rajta halálos sebet ejtve, aki véletlenül a kertben a bokrok közé lehajolva dolgozott s akit a gyanúsított nem vett észre. Amit a gyanúsított emberi alaknak nézett, az madárjászó volt. Milyen cselekmény miatt kell felelősségre vonni a gyanúsítottat? Minek kellett volna tekinteni cselekményét, ha a vendéget el nem találja?

Válasz. A gyanúsított meg akarta ölni a sértettet, ez kétségtelen. Hogy tévedésből a másikat ölt meg, a bűnvádi beállítás szempontjából lényegtelen. Az emberölés szándékához ugyanis csak annak a tudata szükséges, hogy a tettes által véghezvitt cselekmény emberi élet kioltását előidézi, valamint az, hogy ezt a halált okozó cselekvést a tettes akarja. Hogy Pétert vagy Jánost, X-t vagy Y-t öli-e meg a tettes, ez csak az ő óhaja vagy célja, ami azonban az ölés szándékának megítélésénél közömbös. A tettes tudja és akarva megölt egy embert s így az a tévedése, hogy nem azt az egyént ölte meg, akit valóban akart, tehát tévedésben volt a személyre nézve, a szándékos emberölés tényálladékát a legkisebb mértékben sem csökkenti meg.

Ha a gyanúsított lövése nem találta volna el a sértettet, vagyis, ha lövése eredmény nélkül durrant volna el, azt kell elsősorban nyomozás tárgyává tenni, hogy a gyanúsított öles szándékával járt-e el. Ha igen, szándékos emberölés kísérlete miatt kell őt felelősségre vonni, mert az eredménytelenség akaratán kívül álló oknak következménye, annak, hogy a lövés útjába nem került a sértett személye. Aki valakinek a lakásához tartozó kertjébe szándékosan beléi oly időben, amikor feltehető, hogy ott személyek tartózkodnak vagy munkát végezhetnek, ha a célja egyébként halálos eredmény előidézése, szándékos emberölés kísérlete miatt vonandó felelősségre a lövés eredménytelensége esetén. Gondatlanságnak csak akkor lehet az ily cselekményt tekinteni, ha a tettes szándéka ölesre nem irányult, ha a halálos eredmény előidézésének lehetősége nem volt egészen nyilvánvaló, de bizonyos megfontolás után számítani lehet rá. Ily esetben természetesen az eredménytelen lövöldözés a Kbtk. 115. §-ának 1. pontjába ütköző kihágás testi épség ellen.

86. kérdés. A Szut. 437. pontja felszólítja azokat az osztréket, amikor a csendőr az illetékes hatóság (bíró) felhívása nélkül, saját kezdeményezéséből házkutatást tarthat. Az a) — g) alpontokban részletezett esetek után úgy rendelkezik a Szut., hogy ezekben az esetekben 1. a bűntett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség alapos gyanújával ter-

helt egyénnel közöt, lakását, valamint az általa bírt, illetőleg használt más helyiségeket és az ezekben talált tárgyakat is átkutathatja, ha alaposan vélelmezhető, hogy a kutatás a tettes vagy részes kézzekerítésére vagy bizonyíték felfedezésére vezet; 2. másoknak házáit, lakását vagy egyéb helyiségeit szintén átkutathatja, ha a büntetett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétséget az ezek által bírt helyiségekben követték el, ha a gyanúsított fildőzés közben oda menekült, vagy ott fogták el, avagy, ha igen nyomtértes lények valószínűvé tesszik, hogy ott a tettes vagy részes, avagy a bizonyítékul szolgálható tárgy megtalálható. Annnyit jelent-e az, hogy az 1. és 2. számmal felsorolt esetekben, függetlenül az a)–g) alpontokban felsorolt esetekről lehet házkutatást tartani, avagy az 1. és 2. sz. alatt felsorolt esetek szoros összefüggésben vannak az a)–g) alatt felsorolt esetekkel s azoknak csak bizonyos feltételek mellett kibővítési, de nem önálló házkutatási jogcímei?

Válasz. A Szut. 436. pontjának 2. bekezdése tartalmazza azt az általános szabályt, hogy a csendőr házkutatást csak az illetékes bíróság (hatóság) felhívása alapján teljesíthet.

Mikor tarthat a csendőr kivételesen házkutatást saját hatáskörében, erről a 437. pont intézkedik a)–g) alatt. Ugyanez a pont 1., 2. alatt kibővíti az a)–g) alatt felsorolt eseteket azzal a feltétellel, hogy büntetett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség a nyomozás tárgya. Itt tehát ez a feltétel nincs meg, akkor az 1. és 2. alatt megszövegezett rendelkezések tárgytalanok. Más szóval, amikor a csendőr az 1. és 2. pontok alapján akar eljárni, mindig hozzá kell gondolnia a felsorolt feltételekhez az a)–g) alatt felsorolt feltételek valamelyikét, tehát például a tettenkapást (a), szökést (b), segélykiáltást (c) stb. Természetesen nem kell az a)–g) alatt felsorolt feltételek valamennyijének fennforognia ahhoz, hogy az 1. és 2. alatt meghatározott esetekben a csendőr törvényesen eljárhasson, elég, ha az a)–g) alatt felsorolt esetek egyike alkalmazható. Példa. Tettenkapás esete forog fenn. Lopás büntetése miatt nyomoz a csendőr. A tettes megszökéstől tartani nem kell, a lopott tárgyat a tettes önként átadja. A 437. pont a) esete szerint tehát házkutatásnak nincs helye. Az 1. pont bővítése alapján azonban mégis fogapható a csendőr házkutatást, ha oka van hinni, hogy a tettesnek büntetése (felbujtója, bűnszolgája vagy orgazdája) van s a házkutatás erre vonatkozó bizonyíték felfedezésével járhat. Más példa. Súlyos testi sérülés büntetése a nyomozás tárgya. A csendőr segélykiáltásra jelenik meg. Kiderül azonban, hogy a bűncselekmény helyszíne nem az a hely, ahonnan a segélykiáltás jött s ahol a csendőr megjelent. Ilyenkor a csendőr a 2. pont alapján elmehet a bűncselekmény helyszínére, a segélykiáltás helyétől távolabb levő idegen házba is házkutatást tartani.

Kérdés lehet még, mi az összefüggése az 1. és 2. pontnak a g) alatt meghatározott esettel, amikor kibégás miatt is lehet a felsorolt helyeken házkutatást tartani? Szükség van-e itt az 1. és 2. pont által adott bővítésekre, amelyek világosan olyan esetekre szólnak, amikor büntetett vagy szabadságvesztéssel büntetendő vétség alapos gyanújáról van szó? Az itt felsorolt helyiségekben valóban bármily bűncselekmény esetében és minden korlátozás nélkül lehet kutatást tartani, anélkül, hogy alapos gyanu volna arra, hogy a házkutatás ott célra vezet. Természetesen nem volna értelme a házkutatásnak, ha a csendőrnak nem lenne arról valamilyen meggyőződése, hogy a házkutatás eredményre vezet. A g) pontnak összefüggése az 1. és 2. ponttal tehát csak ott képzelhető, ha ezekkel a helyiségekkel valamely magánlakás függ össze. Ily esetben is azonban sokkal helyesebb, ha a csendőr a házkutatás jogelmét arra alapítja, hogy a magánlakást a minden feltétel nélkül átkutatható helyiséggel egységesnek tekinti.

87. kérdés. A sértett 130 P értékű kerékpárját az utcán egy fa mellé lécélja s a láncot kis lakattal lezárja. A gyanúsított a lakatot szétrombolja s a kerékpárt ellozza. Büntetést minősít-e ez a lopás?

Válasz. A lopás a Btk. 336. §-ának 3. pontja alá eső feltörésszerű lopás s mint ilyen a lopott tárgy értékére tekintet nélkül, büntetett. A 336. §-ának 3. pontja szerint ugyanis világos, hogy, ha nyílt helyről történik is a lopás, de a lopott tárgy megőrzésére szolgáló zárt, készséget, készüléket, szerkezetet vagy tartályt feltörték, minősített lopásról van szó.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Írta: VINCZE GYÖRGY törzsőrmester
(Zalacsány).

I.

1926 tavaszának egyik estéjén a magyaróvári őrsről Soós László csendőrrel szolgálatba indultunk. Útunk Halászi községen keresztül, a törvényhatósági úton vezetett. A Duna partjára igyekeztünk, a magyar-cesh határt portyázní.

Magyaróvár és Halászi között haladtunk lassú léptekkel, midőn Harmat Simon cipész, akit halászi lakosként látásból ismertünk, hátulról jövet jó estét kívánva, el akart haladni mellettünk. A cipész tömött hátizsákot cipelt a hátán. Mi is meggyorsítottuk lépteinket s így mintegy 300 lépésre egymás mellett folytattuk utunkat. Közben megkérdeztem Harmattól, hogy honnan jön és hova megy ily késő este s mit visz a hátizsákjában. Azt válaszolta, hogy Magyaróvárról, a Levél-úti lakatanyából jön és onnan katonafia szennyes ruháját viszi haza Halásziába mosásba. A sötétségben a hátizsáknak csupán a körvonalai látszóttak, ezért annak tartalmára következtetni nem tudtunk. Időközben a cipészt további részletkérdésekkel halmoztam el útja célját illetően és megemlítettem, hogy ilyen későig nem lehet a laktanyában a katonáéknál maradni. Adott válaszait gyanusnak találtam, ezért a hátizsákot észrevétlenül megtapintottam. Úgy találtam, hogy abban nem szennyes ruha, hanem valami más, tömör, darabos tárgy van. Most már felszólítottam utasomat, hogy álljon meg, tegye le a hátizsákját a földre, nyissa fel és a tartalmát mutassa meg.

Felhívásomnak vonakodás nélkül eleget tett. A hátizsákjából egész csomó szalámi, kolbász és zsírszalonna került elő. Emberünk ezek szerint hazudott, tehát takargatnivalója volt.

Megkérdeztem, honnan hozza a húsneműeket. Azt válaszolta, hogy Magyaróváron a tölténygyárban heti-béres munkás s aznap — szombat lévén — heti-bérfizetés volt. A húsneműeket fizetéséből vásárolta családjára részére.

Védekezését természetesen nem fogadtam el, mert ha igaz úton jár, akkor mi szükség lett volna a szennyes ruháról való mesére?

A hátizsákban a húsneműek között egy újonnan készített bikacsökből is találtunk. A bikacsökből arra következtettem, hogy utasomnak Magyaróváron valamilyik hentesnél lehet cimborája. Ezirányú kérdésünkre Harmath elmondotta, hogy mostohafia Magyaróváron Boros Sándor hentesnél inas. A fiú szennyes ruhát az ő felesége szokta mosni, de mivel mostohafianak nincs fizetése, ellenszolgáltatás fejében a hátizsákban lévő húst adta.

Harmatot, mivel birtokában olyan tárgyak voltak,

* A neveket megváltoztattuk. (#szerk.)

amelyek törvényezerü bírhatása iránt alapos kétség merült fel, őrlzetbe vettem és visszakísértük Magyaróvárra, hogy az ügyet ott nyomozással tisztázzuk.

Magyaróváron a rendőrkapitányságon jelentkeztünk és a mellénk adott rendőr jelenlétében lefolytattuk a nyomozást, melynek folyamán kiderült, hogy Harmat Simon mostobafia valóban Boros Sándor hentesnél tanonc, aki a húsneműeket gazdájától lopta és mostohaapjának adta át. Az orgazda és tolvaj cselekményüket belsmerték.

A két gyanúsítottat lopás, illetve orgazdaság miatt a magyaróvári kir. ügyészségnek fejelentettük. Harmat Simont 3 havi, mostohafiát pedig 1 havi fogházbüntetéssel sújtotta az ottani kir. törvényszék.

*

Ez a nyomozás a megelőző szolgálat és a nyomozószolgálat szoros kapcsolataira mutat rá. A lelkiismeretes és szakszerűen teljesített megelőző szolgálat gyakran nyomozási eredményeket, tehát bűncselekmények kiderítését érheti el, különösen a tettenérés útján. Napjaink rossz gazdasági viszonyai és a munkanélküliség következtében az országutakon a kétes elemek tömege jön-megy országszerte. A megelőző szolgálat feladata ezeket a közbiztonságra veszélyes elemeket szigorú ellenőrzés alatt tartani. Ne menjen el a csendőr egyetlen ilyen utas mellett sem, anélkül, hogy alapos igazolás alá ne vonná. A Nyomozókulcs ennél az eljárásnál nagy segítséget jelent. Nyenképpen egyrészt számos elkövetett bűncselekmény tettese kerül kézre, másrészt a további bűncselekmények elkövetését akadályozzuk meg.

II.

A tapolcai őrsön szolgáltam 1930 februárjában. Egy napon a kora reggeli órákban Magyar József csendőr járőrtársammal őrzőportyázásból vonultunk be az őrsre. A laktanyában érdeklődtem a távollétem alatt történetekről és megtudtam, hogy Tapolcán előző nap nagyobb szabású lopás történt.

Gyenes táncanárné férjével a Dékány-féle szállóban szállt meg éjszakára, ahonnan előző nap reggel vonattal elutaztak Nagykanizsára. Elutazásakor a táncanárné értékes arany ékszereit a szállodaszobában felejtette. Rövid néhány óra múlva kereste, de már nem találta őket. Az ékszerek ismeretlen módon eltűntek. Az őrs járőre az ügyben már puhatolt, de eredményt nem sikerült elérnie. Amíg ezeket hallgattam, egy jól öltözött nőt láttam az őrs-lrodába bemenni. Mint később megtudtam, a nő Gyenes táncanárné volt, aki első feljelentését közvetve tette és most személyesen is megjelent az őrsön, hogy ékszerei nyomozását szorgalmazza.

Az őrsparancsnok és a helyettes távollétében az őrsöt Deák Antal törzserőrmester vezette, aki az ékszerlopás nyomozására engem és Pajzs Károly őrmestert vezényelte ki.

Elsősorban a táncanárnét kerestük fel, akit kikérdeztünk. Gyenesné elmondotta, hogy a késő esti órákban Tapolca községben tánciskolát tartott. Aznap Nagykanizsáról egy úricsaládhöz meghívást kapott, hogy másnap utazzék oda táncórát adni. A tánciskola befejezése után éjszakai pihenőre tért férjével együtt a Dékány-féle szállóban. Lefekvéskor meghagyták a szobaasszonynak, hogy reggel 7 órakor keltse fel őket, mert a 9 óras vonattal el fognak utazni. A szobaasszony miatt, miért nem, de nem keltette fel őket, így csak 9

óra előtt néhány perccel ébredtek fel. Kapkodva felöltöztek és sietve elindultak az állomásra. A nagy sietség következtében összes ékszereit a szállodaszoba asztalán felejtette, amit csak útközben Keszthelyen, a vonatban vett észre. Innen atonnal válaszos táviratot küldött Tapolcán lakó atyjának, hogy ékszereit a szállodából vegye magához, ha pedig nem kerülnének elő, tegyen feljelentést a csendőrségen. Atyja azt táviratozta vissza, hogy az ékszerek nincsenek meg, ezért visszautazott Nagykanizsáról. Közben a táncanárné megemlítette, hogy amikor az állomásra futottak, útközben találkoztak egy autóval, amelyre felkaptak és azon tették meg az utat a vasútállomásig. Több ékszerdarabot mondott be, többek között egy széles, lapos bordás arany karkötőt is. Magával egyetlen ékszerét sem vitte el, hanem valamennyit kivétel nélkül ott felejtette a szállodában.

Kérdeztem a táncanárnét, hogy véleménye szerint bova lettek az ékszerei, mire azt válaszolta, hogy a szállodában maradtak s azokat csakis a szállodai személyzet lophatta el. Említettem neki, hogy hátba nem így áll a dolog, feltételezhető, hogy nagy sietségében magával vitte ékszereit és arra a rendkívüli izgatott állapota miatt nem emlékezik. A táncanárné erre a megjegyzésemre indulatosan felpattant és azt mondta, határozottan emlékszik rá, hogy ékszereit a szállodai szobában felejtette s ha a csendőrség nem keríti elő, úgy azokat ő fogja a szobaasszonytól visszaszerezni. Ezzel sértődötten otthagyt bennünket.

A táncanárnénak a szállodai személyzet határozott meggyanúsítására vonatkozó előadását a tulajdonos is végighallgatta, aki annak az óhajának adott kifejezést, hogy a szállodában tartsunk bázkatatást.

A házkutatás nem vezetett eredményre. A szobaasszony, aki a kutatásnál jelen volt, teljesen nyugodtan viselkedett és a büntudat logcsekélyebb jelét sem árulta el.

Ezt követően a szobaasszonyt kérdeztem ki. A szobaasszony elmondotta, hogy a kérdéses időben idegen nem járt a szállodában. A személyzet közül rajta kívül csak a takarító nő járt ott takarítás végett. A takarító nőt is kikérdeztem. Az volt a benyomásom, hogy mindkettő ártatlan. A sértett határozott gyanúsítása dacára visszatértem annak a lehetőségnek a mérlegelésére, hogy az ékszerek nem a szállodában maradtak. Elhatároztam, hogy kikérdezem azt a gépkocsivezetőt, aki a sértettet az állomásra vitte.

A gépkocsivezetőt a városháza előtt pillantottam meg. Behívtam a városházán lévő rendőrszobába és kikérdeztem, mit tud az ügyről, látott-e táncanárnénál elutazásuk alkalmával ékszereket.

Elmondotta, hogy gépkocsiján haladt befelé a községbe, útközben felvette kocsijára Gyenes táncanárnét és férjét, akik az állomás felé futottak. A táncanárnénál és kiszállásuk után a kocsiban semmiféle ékszeret nem látott.

További kérdéseimre elmondotta, hogy ha az ékszerek mégis az autóban maradtak, úgyis elvesztek volna, mert azóta vidéki fuvarban volt, gidres-gódrós utakon járt. A gépkocsi hátulso ülése és az ülés támlája között nyílás van, amelyen keresztül az ékszerek könnyen kihullhattak.

A gépkocsivezető előadásával természetesen nem értem be, hanem vele együtt uelkilátlunk a kocsi alapos

át kutatásának. Fáradtságunkat siker koronázta, mert az üléspárna alól széles, bordás aranykarperec került elő. A kutatásnál két tanu volt jelen, akiket felkértem, hogy a karperec lelhelyét jegyezzék meg maguknak. Mielőtt a karperecet a sértettnek megmutattam volna, újból kikérdeztem, hogy az ékszerait hol hagyta. Arra a határozott válaszra, hogy az ékszerait a szállodai szobában hagyta, azt kérdeztem, hogy egyetlen egy darabot sem vitt magával? Tagadó feleletére felmutattam a karperecet, amelyet sajátjának ismert fel és azt is megmondtam, hogy az ékszert a gépkocsin találtuk meg. Határozottsága erre egycsapásra megazúnt, felhagyott a szállodai személyzet gyanúsításával és belátta, hogy ékszerait a nagy sietségben, kapkodásban elveszítette.

*

Gyakori hiba, hogy a csendőr a nyomozást csupán a sértett által megjelölt, sugalmazott irányban folytatja és eközben a helyes, valódi irányt észre sem veszi. A sértettet egyszerűen tanúnak kell tekinteni, aki hozzá még nem is vehető teljesen elfogulatlanak. A csendőr hallgassa meg a sértett mondókáját, de azt ne vegye készpénznek és ne fogadja bírálat nélkül el. A nyomozás kiinduló pontját ne mindenáron a sértett véleményéből, gyanujából akarjuk meríteni, hanem igyekezzünk adatgyűjtéssel megfelelő kiinduló pontokat teremteni és azután a nyomozást a kínálózó lehetőségeknek megfelelő feltevések által jelölt összes irányokban lefolytatni.

A nyomozás legelemibb teendője elsősorban azt megállapítani, hogy történt-e hűncselekmény. Arra a kérdésre, hogy ki a tettes, csak ezután kerülhet a sor.

III.

1930 áprilisának egyik napján a tapolcai őrsőri Talabér József őrmesterrel őrfőparthyázás közben megjelentünk Lesencetomaj községben, ahol egy gazdaságban feljelentést tettek, hogy a major magas kőkerítéssel körülkerített szérűkertjében elföldelt burgonya- és takarmányrépa-rakásból a földtakaró kibontásával néhány hét óta ismeretlen tettesek burgonyát és takarmányrépát lopkodnak. A feljelentő azt is megjegyezte, hogy a majorban néhány hét óta egyéb lopások is történtek, amelyek ügyében az őrs más járőrrel nyomoztak is, de eredményt nem értek el.

A feljelentés vétele után a helyszíneléshez fogtam. Megállapításaim a következők voltak: A burgonya és réparakás földtakarója az oldalon ki volt bontva és csak felületesen volt visszatakarva. Egy-egy rakásból kb. 3—3 q. hiányzott. A szérűkert kemény talaján semmiféle nyom nem volt látható. A mezővel határos kőkerítésen át be-, illetve kimászás frissen nyomai látszóttak. A kőkerítésen kívül néhány méter széles, kemény talajú gyepek voltak. Nyom itt sem volt. A gyepek részen túl kb. 20 méter széles, 2—3 hetes, száraz, félkemény talajú őszi vetés, mellette frissen szántott föld húzódtott el. A vetésen két egyéntől származó patkós lábbeli által előidézett láb-benyomatokat találtam. A lábnyomok mélyebben voltak benyomódva, mint ahogy erős lábnyomással az én lábbelím benyomódott. A lábnyomok a vetésen keresztül a frissen szántott földig vezettek. Az illetők közül az egyik a frissen szántott földre rálépett, azon két lépést téve, visszalépett a ve-

tésre. A lábbeli-nyomok 42-es méretű lábbeliktől származtak. Terhet vihettek, ez okozta a mély benyomódást. Sötétben mentek, azért nem látták a frissen szántott földet s csak akkor vették észre, amikor a puba talajt a láb érezte. Feltételeztem, hogy a nyomok a burgonya- és répatolvajoktól származnak.

A lábnyomok a szőlőhegy irányába vezettek. Puhaltolni kezdtem, hogy ebben az irányban kik laknak és azok közül kiket lehetne a lopásokkal összefüggésbe hozni. Ez a tevékenység a gyanumat egy Király György nevű emberre és sógorára terelte, akik a szőlőhegyen laktak.

A burgonyarakásból néhány darab burgonyát magamhoz véve, elindultunk Királyék kb. 2 kilométer távolságra lévő lakására, ahol 3—4 q. burgonyát és valamivel kevesebb répát találtunk. A magammal vitt burgonyát a talált burgonyával azonnal összehasonlítottam. Egyforma fajták voltak. Kérdeztem, honnan való a burgonyájuk, mire elmondták, hogy mint részesek a múlt évben a sértett burgonyaföldjét művelték és a burgonya a nekik jutott részből való. Kérdeztem, hogy a burgonyát mikor és honnan vették a föld alól elő, mivel a burgonya csak néhány nap óta van a szabad levegőn. Király azt mondta, hogy a burgonyát egy hete szedték fel a lakóház mögött lévő elföldelt gödörből. Felhívtam őket, hogy mutassák meg a burgonya-elföldelés helyét. A helyből, melyet megmutattak, első pillanatra megállapítottam, hogy hazudnak, mert a nyomok szérűt a lakóház mögött volt ugyan burgonya vagy más elföldelve, de a talaj azt is megmutatta, hogy azt már 3—4 héttel előbb kiszedték onnan, mert a földet a kb. két hét előtti eső alaposan elmosta.

Ezekután a két gyanúsított a többrendbeli lopásokat beismerte. A bűnjeleket őrizetbe vettük és a gyanúsítottakat lopás büntette miatt a nagykanizsai kir. ügyészségnek feljelentettük.

*

A leírt eset a lábnyomok fontosságára és használhatóságára mutat rá. A mi működési területünkön (faluhelyen) a tettes rendszerint visszahagyja lábnyomait és ha azok a szűkebb helyszínen el is pusztulnak, vagy ott a talaj nem volt megfelelő, a tágabb helyszíni szemlénél rendszerint fel lehet fedezni őket. A lábnyomokból az előidéző személyére, az elkövetés módjára, a menekülés irányára stb. levont következtetések a nyomozást fontos adatok birtokába juttathatják.

Füspihenő a régi jóvilágban.

Hősök emlékművének leplezése Mohácson. Mohács város közönsége a világháborúban elesett hősök emlékére monumentális emlékoszlopot emelt, amelynek ünnepélyes felavatása augusztus 29-én történt. *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* különbajója 9 órakor érkezett meg Mohácsra, ahol a hajóállomáson már összegyűltek fogadására az előkelőségek. Először vitéz leveldi *Kozma Művelés* helyügyniszter üzrel. A különbajó beütésakor a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* tiszteletére kivonult monitor legénysége háromszoros éljennel üdvözölte az államfőt. A dörgő éljenzést megsokszorozva vette át a kikötő körül hullámozó lelkes tömeg. Megérkezése után a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága Vértessy Sándor* kabinetirodal főnök, vitéz *Kócs Miklós* alezredes szármagség és vitéz igmáncsi *Heggyessy Géza* testőrezredes kíséretében a helyügyniszter úr üdvözölését fogadta, majd *Albrecht* királyi herceggel és a kivonult magasrangú tisztekkel fogott kezét és a Himnusz hangja közben ellépett a díszszázad sorfalán előtt. Ezután a vitézek tiszteletét fogadta. A felavatási ünnepség 10 óra 40 perckor kezdődött. A polgármester a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* engedélyt kért a leplezésre, majd *Albrecht* királyi herceg mondott nagyszabású felavató beszédet. *Albrecht* királyi herceg beszéde után a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* hatalmas babérokoszorúját két testőr helyezte el az emlékműre. Közvetlenül utána a helyügyniszter úr helyezte el a kormány koszorúját. Az emlékmű felavatása után a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága Harkányfürdőre* utazott, ahol az ország lakosságához rádiószózatot intézett.

Julalmazások. A m. kir. helyügyniszter úr a közbiztonsági szolgálat terén elért eredményes tevékenységéért a szombathelyi III. kerület állományában *Balogy Zsigmond* és *Házi István* t. 50-50 P., *Falusi Antal* t. Némethi János I. t. 25-25 P., a pécsi IV. kerület állományában: *Pesti István* t. 25, *Gonda András* és *Jónás János* t. 50-50 P., a miskolci VII. kerület állományában: vitéz *Dávid András*, *Szalai János*, *Kertész Dénes*, *Imre István*, *Homonnai András*, vitéz *Mester Miklós*, *Bányász János*, *Terényi István*, *Lukács Imre*, *Cserős Károly*, *Gönczöl András*, *Mészáros János*, *Rónaszéki János*, *Kovács Dániel*, *Kürpárti János*, *Szakál László*, *Meszleányi Lajos*, *Korösi György*, *Sólyom Antal*, *Korösi Ferenc*, *Mokány Mihály*, *Orbán János*, *Ambrus János*, *Szűcs Kálmán*, *Nyulás István*, *Buzás Imre* t. 45-45 P., *Tárei Lajos*, vitéz *Szelkai József*, *Szakács Endre*, *Kalmár Sándor*, *Brócs Pál*, vitéz *Székely Lajos*, *Bényei Vendel*, *Püspös József*, *Szakály Imre*, *Barta József*, *Parti Dániel*, *Havaszi József*, *Mogyorósi János*, *Hidvegh Bertalan*, *Bencsik András*, vitéz *Nagy János III.*, *Garai János*, *Korösi Ferenc* t. 30-30 P., *Polyárfi Ferenc*, *Kegyes Pál* és *Kürti Dezso* t. 30-30 P., *Mocsári József* és *Köncz Lajos* t. 25-25 P., *Madaras Elek* alldgy.-t. *Szakács Endre*, *Tóth István IV.*, *Lenkefi Lajos*, *Sodó István*, *Kocsis Zsigmond* t. 20-20 P., *Dubóczi András*, *Ferenczi István*, *Pálfi Sándor*, *Boros János*, *Fekete Ferenc*, *Varga József VI.*, *Agócs Dezso*, *Szöke Sándor*, *Várnagy János*, *Kemény Mihály* t. 20-20 P. és *Kicsi József* t. 20-20 pengő jutalomban részesítette.

Felavató volt a volt makkói buszárók emléktábláját. A volt császári és királyi 4. huszárezred hadiseit tisztelettel és buszárjai augusztus 25-én rendezték Makkón az első ezredtalálkozót és felavatták a makkói belvárosi római katólikus plébániatemplomban elhelyezett emléktáblát.

Segélyezések. A m. kir. csendőrség felügyelője, a m. kir. csendőrség tanulmányi segélyalapítványának kamatából az alábbi altiszteket részesítette segélyben: a pécsi IV. kerület

állományában: *Gáspár Dávid* alldgy.-ot 40, *Vörös József* t. 50 pengővel.

Dicsőretek. A székesfehérvári II. kerület parancsnoka *dicsőre okirattal látta el: Vasi István* t. mert 1934. évben a sziráki járás területén előfordult többrendbeli méhmagzat elhajtási bűncselekményt nagy körültekintéssel és fáradságot nem ismerő buzgalommal kinyomozott. A szombathelyi III. kerület parancsnoka *dicsőre okirattal látta el: Varga József V.* alldgy.-ot, mert mint keszthelyi azakaszparancsnok a Keszthelyről kiinduló és más vidékekre is kiterjedő kommunista szervezkedés feltűnés nélküli megfigyelését, majd pedig a nyílt nyomozása során alárendeltjeit igen nagy szakértelemmel irányította és ezzel a kimagasló kötelezettség-tudással párosult tevékenységével hathatósan hozzájárult a mozgalom teljes felderítéséhez. *Balogh József I.* t. t. mert mint a keszthelyi őrs parancsnoka, a Keszthelyről kiinduló és más vidékekre is kiterjedő kommunista szervezkedés feltűnés nélküli megfigyelését, majd a nyílt nyomozással kimagasló kötelezettség-tudással, nagy szakértelemmel és körültekintéssel végezte és tevékenységével hathatósan hozzájárult a mozgalom teljes felderítéséhez. *Kemény Ferenc* t. mert a tapolcai őrsön 15 hónapi szolgálatát alatt fáradságot nem ismerő buzgalommal a körültekintő nyomozásaival 71 bűntett és vétség, valamint 25 különféle kibájtás eset tetesét felderítette s az igazságszolgáltatás kezére juttatta. *Nyilvánosan megdicsérette: Takács Imre II.*, *Gyergya Károly* t. mert és *Jurányi Antal* t. mert a Keszthelyről kiinduló és más vidékekre is kiterjedő kommunista szervezkedés közel másfél évig tartó megfigyelése során példás kötelezettség-tudással, lankeatlan buzgalommal őrsparancsnokát támogatta és tevékenységével hathatósan hozzájárult a szervezkedés teljes felderítéséhez. *Szabó István V.* kerület parancsnoka *dicsőre okirattal látta el: Szabó István I.* t. mert 27 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, majd az utóbbi 9 évben mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat, továbbá őrségek rendben tartása, alárendeltjeinek kiképzése, oktatása és nevelése terén kifejtett lelkiismeretes, fáradhatatlan és eredményes tevékenységéért, továbbá példás magaviseletéért. *Serfűző Mihály* t. t. hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén és különböző beosztásokban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért és igen jó magaviseletéért. *Cser Mihály* és *Szalkai Imre* t. t. hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért, alárendeltjeiknek helyes neveléséért és igen jó magaviseletükért. *Lukács Sándor*, *Bartók János*, *Rideg Mihály*, *Bartulás László* t. t. hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért. *Szabó Lajos* t. t. és *Maklós József* vizsgázott t. t. hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt, de különösen 6 év óta mint a nyomozó alosztályhoz beosztott nyomozók a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységükért és igen jó magaviseletükért. *Csapó Antal* t. t. hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 6 év óta mint a nyomozó alosztályhoz beosztott nyilván tartó, szolgálatának buzgó és pontos teljesítéséért, fegyelmélet és példás magaviseletéért. *Fekete Mihály II.* osztályú altisztet 13 éven át a kerületi parancsnokság segédtisztiságánál mint polgári alkalmazott, teendőinek kifogástalan ellátásáért, fáradhatatlan szorgalmáért és igen jó magaviseletéért. *Nyilvánosan megdicsérette: Mátus János* t. t. és *Róza József* t. t. a nyomozó alosztályán különböző beosztásokban kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért, példás magaviseletükért. *Kemény Márton* és *Farkas István II.* t. t. hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért és példás magaviseletükért. A miskolci VII. kerületi parancsnokság *dicsőre okirattal látta el: Verecs József* t. t. mert Szahalom községben 1935. évi március 31-én az országgyűlési képviselőválasztás alkalmával a járórelt szemben fenyegetőleg fellépő kb. 200 főnyi fellegátot tömeggel szemben bátor és erőfesz, de nyugodt fellegátot megakadályozta, hogy a tömeg és a járórelt között olyosabb összeütközés történjen.

Megszökött egy fogoly. A kiskőrösi őrs járórelt által lopás bűntettéért elfogott *Teszarek Ferenc* szabadságát, szoltszentimrei lakos, augusztus 24-én 23 órakor, a szoltszentimrei hártában lévő Blaskovits-majorban kezét a bilincsláncból kihúzta és a járórelt oriatéből megszökött. A kivizsgálás folyamathoz van.

SZEMÉLYI HÍREK.

Őrsparancsnokká kinevezetett: A budapesti I. kerületben: Veréb András tthts. A miskolci VII. kerületben: Sárósi Ferenc tthts.

Házasságot kötöttek: A budapesti I. kerületben: Enyedi Péter őrm. özv. Hera Péternével Kemencsén, Fábrián Pál őrm. Végh Emerenciával Drégelypalánkon és Szabolcs Ferenc tórn. Bulátkó Máriával Nyirbélteken; a székesfehérvári II. kerületben: Király János őrm. Mária Máriával Polgárdi községben; a szombathelyi III. kerületben: Pálmai Péter tthts. Pankotai Ilonával Nyirbátorban, Kardos József III. őrm. György Katalinnal Pusztakovácsiban; a szegedi V. kerületben: Dombóvári Gyula tórn. Dorogi Ilonával Turkerén, Selekely Antal tórn. Paulotits Máriával Orosházán.

Családi hírek. Született: a miskolci VII. kerületnél: Kovács Ignác fegy.-nak Agnes-Ilkó-Mária nevű leánya; a budapesti I. kerületnél: Németh Pál tórn.-nek Margit-Zsuzsanna nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületnél: Jákli Imre tórn.-nek Imre nevű fia, Kossa Géza szv. tthts.-nek Hona-Sarolta nevű leánya; a szombathelyi III. kerületben: Sümei Ferenc tthts.-nek Tibor nevű fia; a pécsi IV. kerületben: Polgár György tthts.-nek Károly-Zoltán nevű fia; Oláh János szv. tthts.-nek Eva-Klára nevű leánya; a szegedi V. kerületben: Órvös Vince tórn.-nek Béla-Vince-Lajos nevű fia; a miskolci VII. kerületben: Gyarmathy Bertalan tthts.-nek Magdolna nevű leánya.

A Sch moll és Kallós Rt. igazgatósága terve vette, hogy az ország területén úgy testületeknél, mint magánosoknak — szakmunkások útján — gyakorlatilag mutattatja be a közismerten elsőrendű minőségű „Sch moll-Pasta” célirányos használati módját.

Tagadhatatlan, hogy akármilyen rendszer legyen úgy az egyenruhába öltözött, mint a polgári egyén ruházata, nagyon lerontja az összehatást, ha cipője, illetve csizmája vagy bőrszíjazata és felszerelése nincs kifogástalanul fényezve, ápolva. Szól ez különösképen a magyar csendőrre, akinek megjelenése a köztudatban mint a rendszertetés mintaképe él.

Csak hálásan fogadhatja tehát mindenki a Sch moll-gyár eme újszerű tevékenységét, annál is inkább, mert nem téveszthetjük szem elől, hogy a cipők, csizmák, szíjazatok, lőszerszámok, nyerges stb. célszerű tisztítása — eltekinthető, hogy az a szemnek is tetszetős — anyagi előnnyel is jár, amennyiben a jólápolat felszerelés sokkal hosszabb élettartamú.

A Sch moll-gyár eme tevékenységével — mint oly sokszor a múltban — megint bebizonyítja, hogy a közönség érdekét mindig szem előtt tartja.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de újszerű gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közzéjük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, felkuszabosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlannal kézírással nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos fizetődíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket díjtalanul, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belegyűjtésünk nélkül nem szabad másutt közzélni, sem pedig utánnymutatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúraelvonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Közza-utca 11.) szíveskedjenek megrendelni, amely ezt velünk kötött szerződésének árszámba szerint köteles elkészíteni. Minden hozzáunk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel. Minden levél teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levelekre nem válaszolunk. Hozzáunk intézett levelet szolgálattal útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők költéséig felül senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegű legegyszerűbb kisebb helység nevét vagy átjegyző számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűit és állomáshelyét alatt választolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszóna”-rovásban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és

HUSZONEGY — HUSZONKETTŐ — HUSZONHÁROM ...

HUSZÁR-PENGE

A LEGELSO A VILÁGON.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

Órásmester, ékszerész, Nyíregyháza. Telefon 229.

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébrenztető és fali órák, a csendőrség részére részletre is. Választékot portómertesen küldök. Javítások szakszertűn végezhetnek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

terítés, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre alkalmas

BÜTOR

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.

Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fiókszék: VII., Péterfy Sándor-u. 40. Harold-u. szajol.

nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyenlő az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk számtal postaküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.348 számú postatakarékpénztári csekk-számlára befizetni. Szerkesztőségi örök naponta 8-14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Acz Jenő, Budapest. Visszavételét kérelmezheti ugyan de reménye nem igen lehet a visszavételre. A polgári alkalmazottak létszáma bő van költve. A 10 állásos bélyeget lapunk javára használtuk fel.

Magastenke. Nem ismerünk oly központi rendeletet, mely megtiltana a motorvezetői vizsgának a letétét s amely szerint csak előzetes engedéllyel lehetne azt letenni.

B. Zs. tórn., Szajol. A hivatkozott pont 3. alpontja alapján, hiszen nyilvánvaló a szándék: a csendőrt szolgálata teljesítésében megakadályozni.

Mátra 373. 1. Rendezve lesz az is, miután a fokozatok megszűntek. 2. Nem tudunk még róla. 3. Mindegy a két kifejezés értelme.

Hajnal cső. Előfizetése a most beküldött három pengővel folyó év végéig van rendezve.

Szebb jövő. A rendőrségi egyének katonai szolgálatának beszámítására vonatkozólag az 1912. évi LXV. t. c. 17. §-ában írtak vannak érvényben és eszerint megszakítását nem lehet beszámítani.

N. J. III. gy. cs., Tengelle. Ha megfelel majd a többi feltételnek is annakidején, akkor 1937. évben kerül sorra.

12.345. Még régebbi anyagok is van, de most már aorát ejtjük. A rovat természeténél fogva elsősorban legénységi munkatársaké, de ha a tisztikarból is kapunk jó tanulságos nyomozást, természetesen közöljük.

Nem világos. Világos lesz, ha jól elolvassa a hivatkozott 9862/1920. M. E. (és nem 900.862. mint ahogy Ön, valószínűleg hallás után leírta) rendelet 9. §-ának 2. bekezdését, mert eszerint a jogtalanul birtokolt vagy elrejtett lőfegyverek felkutatása végett jogosultak a rendőrihatóságok házkutatást elrendelni. Ennek értelmében tehát a csendőr forduljon a rendőrihatósághoz. Önállóan nem tarthat kutatót.

Patak. Azt írja, hogy a molnár szárítás végett tette ki a mérőhálót, aztán meg azt írja, hogy sohasem halászott vele. Akkor miért kellett szárítani. Hálót különben sem tartogat senki ok nélkül és az más nem lehet, mint a halfogás. Csak azért jegyezzük meg ezt, mert ahogy leírta, nincs rendben a tényállás, ami pedig csendőrnél fontos. Egyébként a leírt helyzetben a hálót a járőr nem veheti őrizetbe. „Elvenni” pedig éppen nincs joga a csendőrnél semmit. Tudjuk, hogy őrizetbevételre gondolt, még sem hagyjuk azó nélkül, mert a csendőrnél a szakszerű kifejezések használatára mindig vigyázni kell.

Rádió. Igénye van a háborús emlékéremre, kérje. Atyja háborús szolgálat katonai okmányokkal igazolja.

Törökbatáni úr. Sajnáljuk, de nincs egyetlen lappeldényünk sem az 1932. évi 22. számunkból, amelyben az írógép kezeléséről írtunk.

P. J. tórn., Szajol. Kérdésére választ talál a f. évi augusztus 1-i számban, „Gy. M. őrm. Madaras” feljére adott üzenetünk 3. pontja alatt. Teljesen ugyanaz.

K. A. gy. cső., Kelebia. Helyesen felelt, mert a kalapon levő címer az ország egyesített címere. Résszóról tájékoztatást talál lapunk 1930/9. számának a 32. számú lexikon-változatában. A korona tetején azért dílt a kereszt, mert az 1848/49. évi szabadságharc utáni menekülés során a koronát is elrejtették Orsovánál (földre ásták) és ez alkalommal sérült meg. Megjegyezzük, hogy ml. azt az ismeretlen embert, aki ezek felől érdeklődött, igazoltattuk volna, mert nem minden nap dolog az mégsem, hogy valaki egy csendőrt portyázás közben megszóljon és érdeklődjen a kalapja címerének jelentősége vagy nűbenéte felől. Ezzel legalább megtudtuk volna, hogy kicsoda és miért érdeklődik minden. Mindenféle zaklatás vagy hivataloskodás nélkül megtehető ezt és tegye is, különösen ott a határszélen. Mások jellegű kérdések.

21.462. Az igényjogosultsági igazolvány elnyerését nem akadályozza a vétség miatt kiszabott jogerős bírói ítélet a vonatkozó törvény 15. §-a értelmében. Ha a törvény 1. §-ában megjelölt feltételeknek egyébként megfelel. A 12. évi szolgálat után, ha nem vezetett négy közbiztoskötőt, csak olyan állások elnyerésére jogosult igazolványra van igénye, mint a 6. évi szolgálattal rendelkezőknek: állású és azzal egy tekintet alá eső állás elnyerésére jogosító igazolványra.

Ny. L. tórn. 1. Fenti üzenetünkben Ön is megkapja a szükséges tájékoztatást. A kérelmet illetően az 1931. 6. Cs. K.-ban közzétett végrehajtási utasítás 3. pontja szerint járjon el. 2. Hogy milyen állásokra lehet pályázni, azt a törvény 5. és 6. §-ai szabják meg. Bő felvilágosítást talál egyébként e kérdésről lapunk 1931/11. számának egyik közleményében.

Kiválytelek. A vizsgázott tőrzsádmesterek az 1934/10. Cs. K. mellékletének 1. pontja szerint kötelesek számtani feladatokat kidolgozni. Természetesen, ha őrs vezetésével meg vannak bízva, akkor nem és akkor sem, ha őrsparancsnok-helyettesként ideiglenesen vezetik az őrsöt. Rajzolni kötelesek. Írásbeli feladatokat — szerintük — már nem kell végezniük. A kérdés különben rendezés alatt áll. A vizsgalapot vezetésére az 1932. április. 12-én kelt ad 28/7. csf. em. 1931. számú, minden őrsnek kiadott rendelet érvényes.

Szebb jövő. A fizetési fokozatra való besorolásra intézkedni fognak s ha most el is maradt volna, később megkapja. Károsodás nem fogja érni, afelel nyugodt lehet, hiszen, amint leveléből látjuk, nagyon jól tudja Ön is, hogy mellőzésnek e tekintetben helye nincs. Alig múlt el három éves csendőr s máris, mintha kissé túrbemellen volna. Nem hasznos tulajdonság.

Jászság. Rendkívüli szabadság nincs, kivéve az 1933/17. Cs. K. mellékletének 2. §-ában írt eseteket. A levelében említett szabadság tehát az évi szabadságra használt.

Vértesszőlős. Szerintünk nem követett el a megszűrés törvénybe ütköző cselekményt, ha az őrs kiszolgálását az Ön által írt körülmények között megtagadta. Igen hasonló az eset lapunk 1933/11. számában közzét 39. lexikonkérdésre.

Felhívjuk nb. figyelmét a Csendőrségi Lapok mai számához csatolt színes mellékletünkre. Hivatája keztű. Újonnan rendszeresítve! Ezek a keztűk minden csendőrségi szaküzletben kaphatók.

Magyar Keztű- és Kötészövétárgyár. Löffler S., Budapest, Dessoffy-utca 11. Telefon: 27-6-32.

Calderoni és Társa

Társzeresnek Budapest.

V., Vörösmarty-tér 1. (Hécs-palota) Tel.: 811-40.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsipelek Zeiss punktal és Ultrasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

Megbízható, nagy áttűrköpes masszív utazógép a gyári új Mercedes Prima Portable IRÓGÉP gyári propaganda

178.⁵⁰

Kedvező fizetési feltételek

DIXI IRÓGÉPSZAKÜZLET, BUDAPEST

VI., PODMANIC ZRY. U. 1. TEL: 154-83

Testvér. Mindenkiféle arra kérjük, hogy jövőben ne írja levele végén ezt a köszönetét alázatos tisztelettel. Csendőrnek katonának a szájába sehogysem illik ez senkivel szemben. Írjon bármilyen mást, azt nem. Kérdéseire a következőkben válaszolunk: 1. Hát évi tényleges szolgálattal, de 4 középiskolai végzettség nélkül az altiszti és azzal egy tekintet alá eső állásokra pályázhatik a tisztvére. Hogy aztán a postánál vagy vasárnál milyen idő után léphet elő, azt nem tudhatjuk, mert ott is különböző csoportok vannak, s nem lehet tudni, hol sikerül elhelyezkednie. 2. Ha ki nevezése után elvégzi a 4 középiskolát, lehetséges, hogy tekintetbe vesszék előléptetésnél, ámbar kétséges, mert az Igényjogosultsági igazolványa nem olyan állásokra fogja őt jogosítani, mint a 4 középiskolai végzettségűeket s miután rendkívül nagy számban vannak az utóbbiak, aligha jut neki lehetőség ehbe a csoportba bejutni. Iparkodjék csak a 4 polgári elvégzési, leára nem lehet belőle, féltőn ne álljon meg.

Bakonny. Elég, ha csak egyszerűen beküldi a pályázatot, kísérő sorok feleslegesek.

Pöstyén. 1. Budapest földrajzi központját, vagy kereskedelmi-üzleti központját óhajtották-e tudni? Előbbi megállapítani nem tudtuk, mert értesítésünk szerint erre az adatra ezidélgi a fővárosnak semmi tekintetben nem volt szüksége, miután ez nem más, mint mértani fogalom: a pont. Kereskedelmi és hasonló szempontok szerint pedig több helyet is fel lehet sorolni, mint központot: egyes utcák, házcsoportok, úgynevezett üzlet- és banknegyedek, pályaudvarok stb. 2. A rádió hallja és az újságokban gyakran olvassa ezt: A Havas-ügynökség jelenti... E megjelölés a sajtóhírszolgálat egyes központjaira vonatkozik. A Havas-ügynökség francia hírszolgálati érdekeltség, Páris székhellyel. Ismertebb ilyen rendeltetésű ügynökségek: Stefani (olasz), Reuter (angol), nálunk a Magyar Távirati Iroda (MTI). A nagyobb ügynökségek az egész világot behálózók megbízottakkal, akiknek figyelési, működési területek vannak. Ezek teznek jelentést az ott történeltről táviratlag, telefonon, sőt ma már magán-rádiótársaságok rádióin is. 3. Budapest 1930-ban volt utoljára népszámlálás. Budapest lakossága: 1,006.184 lélek volt. 4. A totalizátor kifejezésre megtalálja a magyarazatot lapunk 1930. évi 32. számában „Hulló levél” jellegű adott üzenetünkben. 5. A tengerszintre átszámított légnyomás kifejezést a következők alapján érti meg: A levegőnek súlya van, ezt bizonyára tudják. Ennek érzékelésére szolgál a barométer nevű készülék. A levegő nyomása egy négyzetméternyi területre annyit, mint 760 milliméter higanyoszlop súlya, vagyis 1033

gramm. A légnyomás más a síkságon, más a hegyekben, más reggel és este, más esős időben és más száraz időben. A barométerrel különböző meteorológiai állomások mérik a légnyomást, hogy azonban ezekből a szükséges következtetéseket és tanulságokat levonhassák, meghatározzák azt a magasságot, melyhez azután átszámítják a méréseket. Ez a magasság a tenger szintje, mely lényegében mindenütt ugyanaz és változatlan. Nedves időben nagyobb a páratartalom, tehát a barométer mutatóját jobban lenyomja. Így következik aztán, hogy esős időben vagy annak közelédtéve nem 760 milliméter mutat, hanem Revesebbet. Átszámítva a tenger szintjére. A rádió által bejuttatott adat tehát nem a Budapesti tényleg mutatott barométer-állásra vonatkozik, hanem, amint mondtuk, az átszámított légnyomást jelenti. Hogy azután az átszámítás miként történik, azt már nem részletezzük, mert egy kicsit terjedelmes volna. 6. Az 1931. évi XXVI. t.-c. alkotta a 33-as bizottságot. A gazdasági és hitelélet rendjének biztosítása szükségessé tett bizonyos kormányintézkedéseket, s ugyanakkor alkotta a törvényt e bizottságot is. Tagjai: az országgyűlési képviselők sorából 22, a felsőházi tagok sorából 11. Mindkét csoport 1-1 elnököt választ, akik együttesen elnökölnek a gyűléseken. A bizottság gyűléseire olyan szakértők is meghívhatók, akik nem tagjai az országgyűlésnek. A fentebb hivatkozott törvény értelmében a minisztériumnak joga van olyan intézkedéseket tenni a cél érdekében, amelyek felől a határozás az alkotmány értelmében egyébként a törvényhozás hatáskörébe tartozik. Ezért a bizottság hatásköre, hogy a minisztérium által tervezett intézkedés helyességét és célszerűségét megvizsgálja és arra vonatkozólag véleményét nyilvánítsa. Azonkívül felvilágosítást kérhet a minisztériumtól és ügyelmezheteti is azt a hivatkozott törvény végrehajtása során tapasztalt hiányokra, javaslatot tehet kívánatos és célszerű intézkedésekre. A minisztérium nincs kötvény ugyan a bizottság állásfoglalásához, azonban köteles arról és intézkedéséről az országgyűlésnek jelentést tenni. A 33-as bizottság az országgyűlés elnapolása alatt, valamint annak esetleges feloszlata alatt is működik, utóbbi esetben addig, míg az új országgyűlés nem intézkedik. Lényegében tehát tanácsadó szerv ez a bizottság, amely azelőtt ismeretlen volt, de miután a gazdasági bajok minden ország minden gondjait között ma uralkodnak, szükséges és helyes volt, hogy a minisztérium az intézkedéseikhez meghallgassa az országgyűlési képviselők és felsőházi tagok és csoportját is, akik között igen sok, igen értékes gazdasági szakember van a természetesen, hogy a bizottságba is ezek kerülnek, hogy a kormány legsúlyosabb, az ország életére leginkább kiható intézkedéseiben tanácsalkkai ellátassák. 7. A hőmérőt Fahrenheit 1714-ben találta fel. Cél-

Iskolatáskák, cipők, harisnyák, lehereművek és más ruházati cikkek nagy választékban kaphatók

KNAZOVITZKY BÉLA divatruházában
SZÉKESFEHÉRVÁRON.

DORNER BÉLA úri- és egyenruhazabozó
SZÉKESFEHÉRVÁR / KOSSUTH-U. 6.

A II. csendőrkör. vezérszék oszt. I. oszt. hiv. szállókaja.
Alapítási évi: 1888. — Tel. 237. — Ptp. cs. 26118.
Megbízható kivétel. Máltányos árak.

Pollák Rezső „ALBA” cipőruházata
Székesfehérvár
Bőr- és lakk-sima zugszipők, csizmak, női és gyermekcipők legjobb beszerzési forrása. Kérjen képes árjegyzéket.

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalata
Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

Neubart Sándor

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ.

SZÉKESFEHÉRVÁR, NÁDOR-UTCA 23.

Oklévéllel kitüntetett órásmester.

Órák, ékszerek, ezüst- és alpakka evőeszközök és dísz tárgyak. Ingaórák nagy választékban óra- és ékszerjavítások jótállás mellett. Ha jó és olcsó órára vagy ékszerre van szükség, úgy kérjen portómentes választéksomagot. Aki rendelésénél a Csendőrségi Lapokra hivatkozik szigorúan szabott árainból 3% engedményt kap.

síus Anders svéd csillagász tökéletesítette. Rendelése a víz fagy- és forráspontja közötti hőkülönbség mérése. Celsius ezt a különbséget 100 egyenlő mértékkel: fokkal jelzi. Reaumur viszont csak 80-nal. Utóbbi mértéke tehát valamivel lágasabb, innen ered aztán, hogy a hőmérőn a két beosztás nem egyezik. 8. Ha a csendőri vidékről feljön Budapestre, a királyi vár udvarát bárnikor meglekinteli ma is, a királyi vár termeit csak vasárnap. Az országház belsőtől időnként lehet meglekinteni, a Szent István-napi ünnepekkor alatt például lehetett. Leghelyesebb, ha személyesen érdeklődik az országháza VII-es kapujánál, amikor feljön. 9. Magyarországnak eddig két kormányzója volt: Hunyadi János, 1444-1456-ig. Kossuth Lajos, 1848-49-ben. Harmadik ma a Kormányzó Úr Ó Felméltósága. 10. Bethlen és Rákóczi: fejedelmek voltak. 11. Napoleont 1815-ben száműzték Szent Ilona szigetére. Ott halt meg 1821-ben. A Bellerophon cirkáló szállította a szigetre. 12. IV. Károly Funchal városkában, Madeira szigetén volt, ott halt meg 1922-ben. Családja most Stenoczerzélben tartózkodik. 13. Kelenföldről vezet a villamosított vonal Hegyeshalomig. Hossza 176 kilométer. Mozdony is van hozzá elegendő.

Cz. M. ny. th., Cece. Ha 1934 január 1-e előtt ment nyugdíjba, nem kaphat engedélyt. Ha később, akkor beadhajta a kérvényt, árabár nem sok reménye lehet a kedvező elintézésre, mert a korkülönbség meghaladja a megengedettet. Levélben nem válaszolunk senkinek.

Orgona. Nem értjük, hogyan lehetséges, hogy a polgári iskola osztályainak elvégzése után nem kapta meg az osztály-bizonyítványt? Most már csak az a mód van a megszerzésre, amit Önnek mások is ajánlanak: írjon az ottani iskolaigazgatóságnak vagy polgármesternek és kérjen másolatot.

Komoly vita. Nincs igazuk, mert nem ez a motor, vagy az a motor a legerősebb a világon, hanem az emberi szív. Számoljanak csak egy kicsit: a szív percenként hetvenszer dobban, minden dobbanásnál egy deciliter vért nyom a testbe és naponta? És évente? És amlóta Önök élnek? És hányszor kellett olafozni, tisztítani? És mibe kerül az üzemanyaga? És ezzel szemben a repülőgépek vagy autók stb. motorjai mit végeznek? Hasonlítsák össze és eldől a vita.

Spórolás. Ilyen szót nem szabad használni. Legyen magyar a szavaiban is mindenki, a magyar nyelvről, szónál rücs feljesebb és szebb a világon. Ami pedig a kérdését illeti, szép és szükséges a takarékoság, de amire ön vállalkozott, túlzás. Ugyne járjon, mint az egyszerű próbásendőr, aki elhatározta, hogy elsőjén egy fillert, másodikán két fillert, harmadikán négyet, negyedikén nyolcat és így tovább, minden nap kétszer annyit tesz félre, mint előző napon. Mikor a tizedik napon túl volt, nem bírta. Nagot nézett, elszégyelte magát, hogy nem tudott számolni. Próbálja csak meg kiszámítani, mire vállalkozott.

Kéziratok.

Tibor. Az alkohol káros hatásáról több cikkben kimerítően foglalkoztunk, ezért az egyébként jól megírt mondanivalót nem közölhetjük.

V. Gy. törm., Zalaesény. A nyomozásokat kivonatossan közöljük.

Út a börtönbe.

(18.)

(Dr. Jaeger János fegyintézeti lelkész „Hinter Kerkermauern” című gyűjteményéből fordította Pinczés Zoltán úrnagy.)

Távolítémet egy Berlinből mellém adott fiatalember, aki a helyzetemet pontosan ismerte, mert nemcsak az üzletben dolgoztam velem, hanem a házamba is naponta bejáratos volt, arra használta fel, hogy Berlinbe jelentést tett az egész dologról, mint később mondotta, azért, mert féltett, hogy napról-napra jobban beleszűnyedek az adósságba. Hiúság harmadnapján Berlinből telefonhoz hívtak és megkérdezték, mennyi a pénztáram állománya. Beismertem a hiúság. Ez április 9-én történt s ezzel aztán készen is voltam. Mert igaz ugyan, hogy a cég járára 15.000 márkás biztosítást kötöttem le kauló gyanánt, de nem fog-e mindenki arra gondolni, hogy miután a kaucióval biztosítottak éreztem magamat, a pénztár hiányomból nyugodtan gazdagodtam? Hazamentem a lakásomra, magammal vittem C.-t, a fiatalembert s egy levelet akartam vele küldeni a feleségemnek, hogy aztán egy golyóval véget vessék az életemnek és minden szenvedésnek, amit számomra jelentett. A fiatalember állta a szándékomat, mert szinte megható ragaszkodással — amivel egyébként az irodai és raktári személyzet is mindig viselkedett velem szemben — a lelkemre beszólt; emlékeztetett Istenre, a családomra és valóságos könyörgött, ne hagyja kezét emeljek magam ellen. „Mert elvégre mit tett ön — mondotta, — hát a többi fölkezeset nem ugyanazt tette régebben, hogy a jóhiszeműen felhasználott összegeket a későbbi jövedelemből pótolta? Ma valamennyien jól és tekintélyben élnek.” Hiszen ez igaz, de tudja Isten: éreztem, hogy nálam nem egészen ez a helyzet; mert egészen más az, szabályszerű elszámolás mellett felhasználni az üzletvitelhez okvetlenül szükséges összegeket és más megint az, ha az ember magánúton nyúl a pénztárba, hogy az elvett összeget majd a re-

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofon, Grammofon, Rádió

és az összes hangszerek legjobbak, csakis itt a magyar gyárban kaphatók Csendőröknek részletre is!

MOGYORÓSSY HANGSZERCYÁRA

Budapest, VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyen!

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 84-8-32, 84-8-31.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) pl. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden felszerelést.

Vidéki megbízottak!

HÁLÓK EBÉDLŐK ÚRISZOBÁK

KOMBINÁLT BERENDEZÉSEK

BUDAPESTI BUTORSZALONBAN

BUDAPEST, VIII., BAROSS-UTCA 21. SZ.

Negy választék. Kedvező részletfizetésre!

Szabályozható, jóminőségű csendőrségi sapkák olcsó áron. Egyenlokkok, oserkész- és levontiszteleserek szűsárúk gyári áron. 50 éve fennálló

KISS ZSIGMOND UTÓDA

sapkák ögnél

SZOLNOK, Gorove-u. 12. T. 578.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL EBEDLŐSZÖNYEGEK P 65-161 P 21-161

Fotelágyak, paplanok, vasbutorok, futószőnyegek, fehéreművészek, ruhászörovek.

Lakberendező Vállalat

Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

mélt részeseidéből vagy haszonból fogja fedezni. Ennek az utóbbi eljárásnak a hibáját mindenestre magamra kellett vennem.

Április 10-én megérkezett a vállalat által kiküldött vizsgálóbiztos. Biztosított engem, hogy a vállalat semmiesetre sem fogja a bűnvádi üldözésemet saorgalmazni, de ennek fejében felvett egy jegyzőkönyvet, melyben elismerem, hogy az egész hiányzó összeget elisikkasztottam, ennél fogva a vállalat szemben fennálló minden igényemről lemondok. Mit tehettem volna egyebet, mint hogy a jegyzőkönyvet aláírom? Tűgyesség, bűnper, vagy formailag elismert bűnösség, de ennek fejében aztán nyugalom. Az utóbbit választottam. A biztosítótársaság képviselője is jelen volt, — a kárt ugyanis a biztosítótársaságnak, amely a kaucióm biztosítását vállalta, meg kellett térítenie, — de arcátlan kifejezést, mint pl. „hasznos gazemberiség” stb. nemcsak én utasítottam vissza, hanem még maga a vizsgálóbiztos is.

Távíratilag visszahívtam feleségem április 11-én este érkezett vissza. Le sem tudom írni, milyen uhezemre esett neki így váratlanul mindent bevallani. És mit felelt erre? Azt, hogy bála Istennek, hogy így történt. „Háláira kinozod és dolgozod magadat másokért — mondotta — két vagnak rajta és örülnek, hogy csak egy fizetést kell neked adniok, de három helyett dolgoztatnak!”

Április 15-én kisebb, kétszobás lakásba költözködtünk addig, amíg a helyzetünk megjavul. Sokáig hiába szaladgáltam állás után, míg végre május közepén kettő is kínálkozott egyszerre Szombaton, május 17-én az egyik, elfogadhatónak látszó állás ügyében való tárgyalás végett Pl-ba (München elővárosába) mentem. Az állást elfogadtam, május 20-án kellett volna belépnem. Otthon a vasúti anyaggyár levele várt, amelyben felszólítottak, hogy „eltulajdonított raktári anyagok ára fejében” térítsék meg azonnal 1500 márkát, különben átadják az ügyet az ügyésznek. Én a raktártól egyetlen csavart el nem tulajdonítottam, a levélben tehát csak zsarolási kísérletet láttam, de megmondottam a feleségemnek, hogy az az aljas Fr. igazgató ilyenformán valószínűleg nem hagy majd békét nekünk, amíg egy pár-nánk is lesz. Ezért elhatároztuk, hogy az egész lakásberendezésünket eladjuk és Zürichbe megyünk. Egy használt bútorral kereskedő nőnek eladtuk a több, mint 4000 márkát érő lakásberendezésünket 1700 márkáért, de ennyiért is csak azzal a feltétellel vette meg, hogy egy ismerősünk azonnal átveszi tőle részletfizetésre és nekünk a részleteken kívül 300 márkát fizet.

Lakáskeresés végett május 21-én este Zürichbe utaztam. A csalo bűtorkereskedő azán, akinek az ismerősünk is segítségére volt, úgy becsapta szorult helyzetben levő feleségemet, hogy a 300 márkáról való lemondás mellett 1700 márkáért nemcsak a teljes lakásberendezésünket adta oda a bandának, hanem még azokat a leg zilkeségebb berendezési tárgyainkat is, amelyeket eredetileg magunknak tarthattunk volna s amelynek értéke még külön 600 márká volt. Két, fehércumével telt ládát a feleségem az ismerősünknek adott

át megőrzés végett; amikor később Zürichben megkaptuk azt, még azokból is hiányoztak a legértékesebb darabok.

Zürichben a feleségem egy kis fehérmű üzetet nyitott, én óráknyelvessé és zongorázással tengettem magamat. Október 22-én egy dohánygyár részére szép fiókdüzetet nyitottam, amely, jóllehet soha életemben egy embert lá nem szolgáltam s fogalmam sem volt például arról sem, hogy mi az a kirakatrendezés, elég jól indult. A nemzetiségem száka volt ugyan a tulajdonosnak, Spr. úrnak a szemében, de mert a nyersdohányhoz jól értettem — amszterdami reminiszenciák — és mert az egész üzletvezetésem imponált neki, békén hagyott.

Novemberben beszerzett egy amerikai ellenőrzőpénztárt. Személyes érintkezésünk mindig egészen barátságos volt, azért nagyon meglepett, amikor december 28-án este egy jó revümtől, egy Dr. juristól, akivel a magánéletben is érintkeztem, azt kérdezte, hogy mikor rendezte a nálam levő számláját utóljára. A doktor azt felelte, hogy ő arra nem emlékszik, kérdezze meg tőlem és kiment az üzletből. Én megadtam a felvilágosítást, mire Spr. azt felelte, csodálatos, hogy az ellenőrző pénztár ezt a 23 frankos bevételt nem mutatja. Válaszomra, hogy téved s talán nem tételezi fel rólam, hogy meg nem engedett módon a pénztárhoz nyultam, azt válaszolta: „Na, maga csodálkozni fog, mi mindenről tud még ez a pénztár!” Az ajtó elé lépett, intett és belépett — három detektív. Azzal a váddal, hogy én álkulcs segítségével a pénztár működését s feljegyzéseit megakályoztam, elfogtak. Teljesen tisztá lévén a lelkiismeretem, felajánlottam, hogy motozzanak meg azonnal és fartsanak nálam házkutatást is. Megtették mind a kettőt, persze eredménytelenül. A levelezésem között megtalálták a müncheni biztosítótársaságnak egy levelét, amelyben a „K. kára” ügyében különböző felvilágosításokat kértek tőlem. Az éjjelt a rendőrségi fogdában töltöttem, a következő nap vasárnap volt. Hétfőn egy rendőrtisztviselő kihallgatott, nemcsak az ellenőrző pénztár ügyében, hanem arra vonatkozóan is, hogy mi az a „K. kára”, amelynek ügyében a biztosítótársaság velem levelez. Kedden átvittek a fogházba, ahol már várt ráru a feleségem. Törhetetlenül bizott bennem és az ügyem igazságában, de az éppen elfoglalt új lakásunkat feladta és vissza készült menni az édesnyájához K-ba.

Az ügyészdel történt rövid kihallgatásom után zárkába kerültem. Anióta elfogtak sem nem ettem, sem nem ittam, de nem is kívántam. Január 2-án a vizsgálóbíró elé vezettek, hogy a Spr. kihallgatásánál jelen legyek. Kérésre meg odahozták a pénztárt is. Tízüket terhelőtanut vonultatott fel Spr. ellenem, akiket 2-án és 3-án hallgattak ki. Valamennyi, kivétel nélkül, mellettem tanuskodott. Hosszra huzakodás után ehozta Spr. az ellenőrző pénztár feljegyz szolgálját is, de azok kétségtelenül igazolták, hogy a doktor által két tételben fizetett 23 frank be lett vételzve. A vizsgálóbíró erre Spr.-t elég gorombán elintézte. De ő nem hagyta annyiban a dolgot. Egyre azt erősítette, hogy nekem az ellenőrző pénztárnak mind a hat, külön elzárt szerkezetéhez külön-

A magyar kir. csendőrtisztí és altisztí kar kipróbált, megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textíliák a legnagyobb választékban kaphatók

Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb
fizetési feltételek.

TELEFON: 392-85, 312-97.

20 Modern BÚTOR-házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VII., DOHANY-UTCA 46 ÉS VIII., BAROSS-UTCA 42.

3
IGAZ SZÓ
ROYAL BÚTOR JÓ
RÉSZLETRE IS OLCSÓ
BAROSS-UTCA 34 ÉS 36.

külön kulcsomnak kell lennie. Követeléseimre leltárt kellett felvennem, amit nagynehezen meg is tett és hatodikán — 230 pengő leltári hiánnyal — be is mutatta. Első pillanatra láttam, hogy fogalmam sincs arról, miként kell egy leltárt felvenni. Rövid áttekintés után úgyavet megállapította a vizsgálóbíró is. Telefonáltatott Spr.-nek, hogy azonnal jelenjék meg előtte, különben szabadlábra helyez, mert a legcsekélyebb gyanúja sincsen annak, hogy bűncselekményt követtem volna el. Spr. nem jött el, este hat órára szabad voltam.

Másnap nekifáradtam és utasaztam a Spr. által készített leltárnak. Nem 230, hanem 500 frankos hiányt állapítottam meg. A vizsgálóbíró rendelkezésére készített előterjesztésemben: 1. Megállapítottam, hogy Spr. képtelen tisztességes leltárt és mérleget készíteni; 2. követeltem, hogy a készletet az én jelenlétben és egy bírósági tisztviselő jelenlétében újra vegyüik fel és 3. követeltem, hogy Spr. vallja esku alatt, hogy december 28-a óta után semmiféle árut az üzlethöz el nem szállított.

Spr. a bíróságtól megfelelő utasítást kapott, a leltárellenőzést január 19-ére tilták ki. Pentesan ott voltam a rendelt rendőrtisztviselővel együtt, de Spr. — nem jött el. Hétfőn jelentést tettem erről a vizsgálóbírónak, aki tudomásul vette és közölte, hogy néhány napon belül megkapom az ügyesség útján a megszűntető végzést, amely az ártatlanságomat igazolni fogja. Kártalanítást a bűnper folyamán nem igényelhetek — mondotta a vizsgálóbíró — mert büntetett előéletű vagyok, de polgári per útján megpróbálkozhatom vele. Peraze, hogy nem próbálkoztam: honnan vittem volna a pénzt perre és ügyvédre.

Március 1-ig 298 pályázatot írtam mindenfelé. Vagy hatvan helyen személyesen be kellett mutatkoznom. Az egyik helyen igen idős voltam, másutt igen fiatal; itt nem értettem a szakmához, ott egyéb kifogással utasítottak el. A vasúti anyaggyárban töltött majdnem négyévi szolgálatomról a vállalati syndikatusa bizonyítványt adott. Ez alkalommal elmondta nekem, hogy Fr. igazgató milyen machinációkat végzett a vállalati részvénytársasággá átalakítása alkalmával, hogy a fióknak milyen önkényesen számította fel a magas önköltségi árakat és hogy engem csak azért tolt félre az útból, mert ezek ellen a magas „önköltségi” árak ellen tiltakoztam. Az ilyen „igazgató” fegyházba való, nem igazgatói székbe.

SZENTKÉPEK, eredeti OLAJFESTMÉNYEK, a leghíresebb magyar művészek RÉZKARCAI. Olcsó és izlós KÉPKERETEZÉS. Kodvező RÉSZELETFIZETÉSI feltételek. A m. kir. CSENDŐRSÉG I. t. tagjainak 10% engedményt ad a

ROZSNYAI KÁROLY cég képosztálya

BUDAPEST, IV., MÚZEUM-KÖRÜT 13. TEL: 884-46.

CSENDŐRSÉG TAGJAI SZÖNYEGFÉLÉKET
OLCSÓN SZŐTS-NÉL VÁSÁROLHATNAK!
RÁKÓCZI-ÚT 10. (SÍP-UTCA SAROK)

IROGEPEK, újak és újjáalakítottak, kellekek áron szállít a m. kir. csendőrség tagjainak. megbízható minőségben. Méltányos
KARBANTARTÁS, ÉDES ÉS DECSY
JAVÍTÁS. Budapest VII., Akácfa-u. 13.
Tel.: 442-24.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fűzőneműt és minden egyéb ruházati cikket, kakt és civilruha-szöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER J. csendőrségi cikkek árukeresésében
Budapest, Dessoilly-u. 40. II. em. 12.

Nb. rendelésüket kéri Barta József, a Müller cég belfagja

Végre sikerült kikötőm a német K-társaság egyik előcsúti helyén, ahol mindjárt főnök lettem. Először — április 1-ig — próbaszolgálatra alkalmaztak napi 5 márka fizetéssel, de márciusra már felemelték havi 200 márkára. Április 1-ével 250 márkát, október 1-től pedig 300 márkát kellett volna kapnom havonta. A kilátásaim tehát igen szépek voltak, belsőleg azért mégsem tudtam igazán megnyugodni, jölehet a biztosítótársaság is értesített, hogy nem akar, de nem is tud ellenem semmit tenni.

Április 1-én megérkezett a családom is Berlinbe, követünk egy szerény, kétszobás lakást, a szüleink segítségével úgy, ahogy hebitöröztük és hálát adunk az Istennek, hogy legalább a legrosszabbján túl vagyunk.

Hüsvét esti csütörtökön az ebédnél — szüleimnél étkeztünk — azt mondja a feleségem, hogy egy hivatalosolga keresett a rendőrségtől, menjek fel egy rövid kihallgatásra. Edesapám kérdezte, hogy miért, de a szolga nem tudta megmondani. A rendőrségen a bűnügyi osztályra utasítottak, ahol egy rendőrtisztviselő, akit személyesen ismertem, közölte velem, hogy a müncheni ügyvezető Fr igazgató feljelentésére elfogatóparancsot adott ki ellenem. Mar 14 napja ott volt az elfogatóparancs, de — mondotta — megtagadták a fogantatást, mert csak vélségre szökött (Bajorország és Poroszország között akkor olyan kiadatásfele eljárás volt érvényben). Most azonban egy második érkezett — büntetett miatt. Hát így is lehetett, kibocsátani nem tudtak már, de megengedték, hogy a feleségem és az apám megfigyelgasson és elbocsázzanak tőlük. Este átkísértek a rendőrnökségre, ahol — ha nem csalódom — egy volt vasúti anyaggyárbeli kollégám bátyja, mint rendőrtisztviselő megegyeszer közölte velem az elfogatóparancsot, amely úgy szólt, hogy engem a rendes csendőrségi kísérettel kísértesszenek át Münchenbe. „Természetes — tette hozzá jóakaróan — nem csendőrökkel rojjuk át átkísértetni, hanem feltűnés nélkül, polgári ruhás kísérettel.”

Ezzel be is fejezem az életleírásomat. Ezt az utolsó büntetésemet töltöt: nincs benne semmi, ami rajtam kívül más is érdekelné. Legyen szabad azonban ahhoz, amit eddig leírtam, néhány megjegyzést fűzöm.

Köszönöm az Istennek, hogy minden nagy bajom és szerencsétlenségem mellett sem hagyott el. Életem egész folyása tanuskodik, hogy egészen azért sohasem fordult el tőlem, pedig én éppen eiegszer elfordultam tőle. Amikor legvállalósabb voltam, sem volt több, amivel neki adóztam, egy rövid reggeli és esti imánál és három-négy hetenként egy templombemenésnél. Ezzel szemben mindig azzal biztattam magamat: az Isten majd megsegít. Meg is segített. Ha nem is úgy, ahogy én kívántam magamnak, de nem is rosszabbul, mint ahogy megérdemeltem.

Mi rosszat tettem életemben? Istennek mind a tíz parancsolata ellen súlyosan vétkeztem, az igaz De sohasem szán-

A BAJUSZ ISMÉT DIVATBAN VAN!
Legtökéletesebb ápolószere a várva-várt
ROYKÓ-réle

Tiszaujlaki bajuszpedró
MAGYAR GYÁRTMANY! MINDENÜTT KAPHATÓ!

Falnedvesség ellen

»SANIT F«
habarcstörítő

„SOLAN“ padlóburkoló
szép

jó és olcsó

POSNANSKY ÉS STRELITZ R.-T.
Budapest, V., Súlyom-u. 13. Telefon: 22-8-29, 28-2-85.

Ora, ékszer, látszer
versenydíjak, sportternek és vésés
Goldmann Mihály
Szolnok, Kossuth-tér 1. (Piac-tér)
Nagy javítóműhely. Áruforgalom bev. helye Tel. 576.

dékosan. Soha senkinek egy pfenning kárt okozni nem akartam — de könnyelhu voltam.

És mi jót tettem? Tudva szintén semmit, azaz nem többet, minthogy mindig szorgalmasan, fáradhatatlanul, sokszor erómet is meghaladó mértékben dolgoztam és a magam szakképzésével is — igazán elég sokoldalúan — állandóan foglalkoztam.

Nem tartom azért az életemet véglegesen elhibázottnak. Végleg elhibázva csak az van, amit nem lehet többé rendezni. Az enyémet pedig Isten segítségével még rendezhető. Németországban semmiesetre. A bűnügyi költésekkel együtt 7000 márka adósságom van. Tisztesen ki akarok fizetni mindent, de ehhez nyugalomra van szükségem. hogy dolgozhasam és olyan életmódra, amely mellett takarékoskodni tudok. Németországban már egyik lehetőséget sem találok meg. Itt le feljebb csak megtűrt valaki lehetek, arra pedig nem vagyok hajlandó, hogy a munkáramért és képességeimért fillérekért bocsássam áruba csak azért, mert büntetett előéletű vagyok. Még le inkább Berlinben tudnám magamat öszeszedni, de ott meg a lakás, ruházkodás és a megélhetés olyan sokba kerül, hogy még az adósságaim kamatainak a törlesztésére is alig gondolhatok, nemhogy magát az adósságot törleszteni tudnám.

Azt fogom tenni, amire már többször gondoltam: kivándorlok valamelyik gyarmatra. Nem azért, hogy ott újra kereskedéshez fogjak, hanem, hogy ásóval-kapával kezdjek új életet, ha Isten megsegít, mint iparos folytatásom és így teremtek magamnak új életlehetőséget. Fizikai és lelkiroben és — azt hiszem — szak tudásban nincs hiány nálam; a feleségem is bizonyította, hogy van ereje újrakezdeni és kitartani. Egymagunkban sem kell mennünk, mert a feleségem testvéreim kívül egy unokatestvérem és egy ismerősöm is — valamennyien büntetlenek — követni fognak.

Istennek pedig úgy fogom a sok jószágát megköszönni, hogy igazi, vallásos értelemben vett családapa leszek, példás életet fogok élni és sohasem fogok részvétlenül elmenni olyanok mellett, akikre az Isten ugyanazokat a megpróbáltatásokat méri, amelyek az én szemémet felnyitották.

III.

(A következő éleleírás írta S. P. E. göthai születési nőlen kereskedő. Nincs tetoválva. Előző büntetése: három és öt havi börtön, család miatt. Utolsó büntetése: három évi és két havi börtön család, magánokvetáhanisított és lopás miatt. Magánzárkában ül, igen jól viseli magát. Megtanulta a könyvkötést és szorgalmasan tanulja az angol nyelvet. Nemi beteg volt, a következményeit még mindig viseli. Komoly, engedelmes. Nem képmutató.)

A gyermekségemről nem beszélek, mert az a legboldogabb volt, amelyet ember csak átélhet. Igazságos édesapám, nagyon jó édesanyám és derék testvéreim mintaképek voltak minden tekintetben, a szó leguemesebb értelmében.

Hétévi iskola (második polgári) után, amelyet szüleim lakóhelyen jártam, kereskedőtanulónak adtak. E. T. papírkereskedésben kellett volna a szakmát kitanulnom. Először mechanikusnak adtak, de erre a szakmára yenge voltam, 14 nap múlva ott kellett begyonom. Sajátságos idóket töltöttem ebben a papírkereskedésben. Egy goromba főnök, a szeszélyes felesége, egy segéd és két kiszolgálónó alkoták a környezetemet. Valamennyi parancsolt nekem és én valamennyinek engedelmeskedtem. A szemem előtt sokszor olyan jelenetek játszódtak le, melyek nem maradhattak hatás nélkül egy fejlődő gyermekre. Tizenkét és feléves voltam.

A „segéd úr” legtöbbször küldöncnek használt a zálogházba, ahova sokszor nagyon kétes eredetű dolgokat kellett

elvinnem, de erre persze csak később jöttem rá. Amikor rájöttem, az egész dolgot meg akartam a főnökömnek mondani, de valami ok miatt, amire most már nem emlékszem, egyre halogattam a dolgot. Később, amikor a dolog egyre nagyobb arányokban folyt, már nem mertem arról jelentést tenni, mert attól féltem, hogy az okvetlenül kitérő botrány középpontjába kerülök s még nekem is meggyűlik a bajom, hogy miért nem szóltam bámarabb. Ilyen viszonyok között teltek a napjaim az üzletben s a titkom, amit egyre nehezebben bírtam magamba fojtani, nagy gondot okozott nekem.

De csak egy darabig. Hovatovább több és több, hozzám hasonló korú tanulóval ismerkedtem meg, akik között tesztelére akartam szert tenni, szerepet akartam játszani s hogy ezt megtehessem — a segédünk nyomdokaiba léptem. Eleinte csak csekélyégeket tulajdonítottam el az üzletből, később, hogy nem jöttem reá, egyre értékesebbeket.

(Folytatjuk.)

Kinek van gyümölcsöse?

Egyre nagyobb azoknak a csendőröknek a száma, akiknek ingatlanuk, házuk, vagy földjük van. Azt is tudjuk, hogy az utóbbi évek nemzetgazdasági célkitűzései sorában a gyümölcsös-telepítés nem utolsó helyen van. Aránylag kis területen lehet gyümölcsstermesztéssel szép eredményeket felmutatni s most kíváncsiak vagyunk, hogy baktársaink közül kiknek jutott eszébe a földnek ilyen módon való felhasználása. Még az sem okvetlenül szükséges ehhez, hogy magunk állandóan a földünk közvetlen közelében legyünk.

A pályázóknak le kell írniok, hogy hol, mekkora területen, mikor telepítették a gyümölcsösöt. Milyen gyümölcsfajtákat elépítettek és anyagi téren milyen eredményeket értek el vele. Harminc-negyven ól megválogatott és szakszerűen gondozott gyümölcsfa termése már számottevő, nem tíz és százholdakról van tehát szó, hanem akár egészen kis földdarabról is, családl. vagy bérleti kezelésben.

Pályázatot csak a csendőrség legényiségi egyéneitől fogadjunk el. Határidő október 1, az eredményt az október 15-iki számunkban fogjuk közölni. A legjobb gyümölcsstermesztő csendőrt értékes kertészeti szakkönyvvel jutalmazuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHACSY LAJOS százados.

Stadium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős Üzemvezető: Györy Aladár.

PARCELLAZÁS. A Kecskemét—Lajosmizse—Budapest ny. p. u. vasúti vonal mentén Kisztyr Állomás mellett 93 kat. hold jelenleg nagyjából részlegtelül erdőszől, Kecskemét th. város tulajdonát képező terület cca 1 kat. holdas parcellákban eladásra kerül. Az egyes parcellák erdővel, vagy anélkül vásárolhatók. Az eladás nyilvános szóbeli árverés útján történik. A parcellák a helyszínen megtekinthetők. Az állomás melletti erdőgazdálkodási laknál felvilágosítással és útbaigazítással szolgálnak. Az állomáson posta és telefon. Részletes felvilágosítást, tájékoztatót, térképet (esetleg levélben 40 fillér postabélyeg beklüldése mellett) a városi erdőhivatal Kecskemét (városháza) ad.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZÁM.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.